Péter Esterházy

Rubens și femeile neeuclidiene

Byblos

Colecție coordonată de
ADRIAN BUZ

PÉTER ESTERHÁZY (născut în 1950, la Budapesta, într-una dintre cele mai vechi și renumite familii aristocratice maghiare) este, probabil, scriitorul maghiar cel mai cunoscut și apreciat pe plan internațional în momentul de față, una dintre vocile și conștiințele literare definitorii pentru problematica spațiului central și est-european contemporan. A urmat inițial studii de matematică la universitatea din orașul natal și a lucrat ca matematician între 1974 și 1978; a debutat în 1978, în gazete literare, iar din 1978 s-a dedicat în întregime literaturii. Este autorul unei opere vaste, ce cuprinde romane, nuvele, piese de teatru, eseuri, studii, publicistică, traduse în douăzeci și cinci de limbi și încununate cu numeroase distincții naționale (printre care prestigiosul premiu Kossuth, în 1996) și internaționale (Herder, în 2002, Grinzane Cavour, în 2004, Premiul Păcii al Uniunii Editorilor și Librarilor din Germania, în 2004, Premiul de Excelență al Institutului Cultural Român, Premiul Grinzane-Beppe Fenoglio din Italia, în 2007 ș.a.). Printre operele sale cele mai cunoscute se numără *Harmonia cælestis* (Curtea Veche Publishing, 2008), *Verbele auxiliare ale inimii* (Curtea Veche Publishing, 2007), *Cartea lui Hrabal*, *Privirea contesei Hahn-Hahn*, *Un strop de pornografie maghiară*, *O femeie* (Curtea Veche Publishing, 2008), *Nicio artă* (Curtea Veche Publishing, în curs de apariție).

PÉTER ESTERHÁZY

Rubens și femeile neeuclidiene

– patru dramolete –

Traducere din limba maghiară de
ANAMARIA POP

Curtea veche

BUCUREȘTI, 2009

Coperta: GRIFFON AND SWANS
www.griffon.ro

PÉTER ESTERHÁZY
Rubens és a nemenklideszi asszonyok

ISBN ePUB: 978-606-588-563-9
ISBN PDF: 978-606-588-564-6
ISBN Print: 978-973-669-871-2

Nota traducătorului*

Faptul că în acest volum nu sunt respectate diverse convenții editoriale (de exemplu: grafierea cu litere cursive a cuvintelor în limbi străine ori a titlurilor unor cărți sau reviste, folosirea obișnuită a ghilimelelor etc.) este o chestiune de stil, ținând de pura intenționalitate auctorială. Cuvintele scrise după regulile fonetice și cu litere cursive, cuvintele scrise împreună sau după o „anume“ ortografie (uneori, în mod voit greșită) reflectă particularitatea logicii autorului, particularitate care completează spiritul și atmosfera textului. (A.P.)

---

* Conform legii, se interzice orice adaptare, improvizare, reproducere sub orice formă și/sau reprezentarea parțială sau integrală a textului fără acordul autorului / traducătorului (anamaria.pop@t-online.hu) (*n. trad.*).

Să fim bogați împreună*

SĂ NE IMAGINĂM PE CINEVA care nu suntem noi. Nu-i simplu, de vreme ce nu știm să spunem altceva decât eu, eu, eu… Carevasăzică, altcineva. Cineva care gândește altfel, are un alt sistem de valori, votează pe altcineva, poartă alte ace de cravată. Din cauza asta, pare puțin nebun. De când ne vedem doar pe noi înșine, suntem nevoiți să spunem că lumea-i nebună. Eu sunt Domnul Dumnezeul Tău, să nu ai alți dumnezei în afară de Mine, numai pe Mine să mă slujești. Pe cine slujim? Ce fel de domni, dumnezei? Să ne imaginăm că acest altcineva începe să vorbească. Cineva din reality-show. Sau un arhiereu, din moment ce-i domnul, dumnezeul tău. Un homeless. Un ungur numit rom, considerat țigan. Sau, mai degrabă, un om cu bani. Eroul epocii, managerul. Firește, trebuie să ținem seama de faptul că-n zilele noastre nimeni nu vrea să pară viclean, rău. Iubire, auzim sâsâindu-se din fiecare boschet, iar dinții încleștați

* Textul a fost scris la solicitarea Teatrului Kammerspiele din München; premiera a avut loc în martie 2005, în regia lui Jossi Wieler (*n. trad.*).

scrâșnesc. O, da, rădăcinile creștine… Sensibilitate socială, gâfâim ca să ne mascăm egoismul. O, da, iluminismul… Atunci, cu voia Dumneavoastră, îmi încep arta.

Doamnelor și Domnilor. Dragi hermafrodiți.

Dă drumul la magnetofon, se aud râsete.

Nu râdeți, toată lumea contează. La fel cum pentru Thomas Mann, pentru acest mare, acest foarte mare, acest incredibil de profund scriitor german, toți erau potențiali cititori, nu oameni, cititori!, pentru mine, toți sunt potențiali cumpărători. Bărbați. Femei. In between.

Cu voia Dumneavoastră, mă prezint. Într-un anume sens, ca să fie clar pentru toată lumea, sunt un Rockefeller. Sau Bill Gates. Bill sigur. Oricum, Camera Superioară. Cremdelacrem. Dar poate, mai degrabă, linia managerială. Ce să spun, un Hodorkovski — înainte de închisoare. Un Abramovici — după închisoare. Un rege al Fotex-ului. După intrarea în UE, un Heinrich von Pierer, bossul Siemens-ului, cel mai important, global-totalul Germaniei, am încheiat citatul. Dacă spectacolul ăsta de acum ar fi sponsorizat de Siemens — da' chiar așa, cine-l sponsorizează? —, bineînțeles c-ar fi pe aici, pe undeva, un logo-Siemens, eu m-aș uita de jur-împrejur, l-aș găsi, iar în calitatea mea de persoană particulară m-ar pufni râsul. Ca actor nu pot să fac asta, dar, după ce m-aș opri din râs, aș spune: dacă eu aș fi într-adevăr eu, m-aș bucura.

Titlul spectacolului meu: Să fim bogați împreună sau Wozu Manager in dürftigen Zeiten, Heidegger, la urma urmei, ce e managerul în vremuri de mizerie… Sau unul e titlul, iar celălalt, mottoul. Sau celălalt e titlul și ăsta-i mottoul. Sau amândouă sunt mottouri. Sau unul e mottoul

celuilalt. Eventual invers. Deci, mottoul *mottoului*. Respectiv, în celălalt caz, *mottoul* mottoului. Sau invers? Ei bine, m-am străduit să mă fac înțeles. Spusele noastre sunt în stare să prindă o formă clară, transparentă, dacă și-n noi există claritate, transparență.

Repede, ca o litanie:

Libor, Bubor, Viber, Giro, libid, cod pin, cod bin, incaso viculat, acreditiv stand-by, valoarea capitalului, scadență, puncte de bază, procente, indice de dobândă, advice note. Bla. Blabla. Blablabla. Bla. Bla? Blabla. Cedează, prelungește, încasează, face clearing, avizează, decontează, diversifică, se eschivează, arbitrează, se aliază, discountează, rediscountează.

Și așa mai departe; asemenea interpretării unui număr personal.

Ați observat că, după atâția ani, iar vorbim despre capitalism?

Liniște prelungă.

Eu sunt un capitalist. Din față: capitalist, dintr-o parte: capitalist, din spate: capitalist. Un capitalist tridimensional. Hologramă.

Magnetofon, râsete.

Mulțumesc, văd că știți de glumă. De fapt, n-aș vrea să vă prezint un spectacol, mai degrabă v-aș propune să povestim. Sunt convins că avem ce ne spune. Credeți-mă, stăm de aceeași parte a prăpastiei. Eu am nevoie de Dumneavoastră, iar Dumneavoastră…

Magnetofon, proteste.

…nu, nu protestați: iar Dumneavoastră, de mine. Sartre, acest mare, acest foarte mare scriitor francez, spune că infernul

sunt ceilalți. Nu, mă rog frumos, iadul suntem noi înșine, noi pentru noi.

Dacă sunt ciocan, văd peste tot cuie. Așa cum Thomas Mann, acest mare, acest foarte mare scriitor german… O, asta a mai fost, scuze. Eu văd peste tot cumpărătorul. Toată lumea este cumpărător, și Dumneavoastră, și Dumneavoastră. Și, desigur, inclusiv Dumneavoastră.

Dă drumul la magnetofon: Eu, nu!

Da' de unde, numai că Dumneavoastră vă trimiteți nevasta la cumpărături. Nu-i frumos. Să-ți pui nevasta să cumpere până și cadoul pentru iubită, spunându-i că are gusturi fine. Într-adevăr… Și eu sunt cumpărător, la fel ca toată lumea. Cel care cumpără în țara asta un cuptor, de la mine îl cumpără. Cel care vorbește la un telefon mobil cu mama-i bătrână și foarte enervantă, putând reduce astfel numărul întâlnirilor personale tot mai neplăcute și tot mai deprimante… Deja din antreu mirosul acela de acru… Și întotdeauna-i frig, fiindcă face economii la încălzire… E frig… Ei bine, tot mie are a-mi mulțumi, dar să ștergem cu buretele, nu trebuie să-mi mulțumiți. Aceeași situație dacă sună fiul, pentru că tocmai acum i-au spus de la spital că micul vlăstar, moștenitorul, garanția viitorului, va fi băiat. Băiat!!! Și cum îl botezați, băiete? Încă nu ne-am hotărât, tată. Dac-ar fi fost fată, atunci Nina… Poate, Suleiman. Micuțul Suleiman… Iar sunt atacați creștinii. De ce nu Feri…

Liniște.

Bec pentru lampă! Tot noi suntem, mehr Licht!

Așa cum v-am spus, sunt capitalist.

Dă drumul la magnetofon; se aude zarvă. Parcă li s-ar adresa unor copii:

Liniște. De altfel, firește, și printre Dumneavoastră sunt capitaliști. Nu puțini. Mai mulți decât ne așteptam. Dar o să mai revin la asta… Sunt capitalist fiindcă trebuie să fiu capitalist, trebuie să ajung la un randament din ce în ce mai bun, trebuie să-l satisfac pe investitor. Dar cu toate astea. Dar cu toate astea, în aceeași măsură doresc să am grijă de averea cea mai prețioasă a tuturor întreprinzătorilor: lucrătorii și lucrătoarele.

Îmi consider munca drept o slujbă. Știu, nu credeți niciun cuvânt din ce spun. Cine-i bogat e suspect.

Prețuire de sine și muncă cinstită, onestă, la urma urmei, despre asta-i vorba întotdeauna.

Dă drumul la magnetofon: Și șomaj cinstit, onest.

Dă cu pumnul în magnetofon; liniște.

Părerea mea e că fără morală și onestitate nu există afacere legitimă, nu există dezvoltare economică. Etica nu este un lux, nu este o decorație, ci baza, parte integrantă a afacerii, deci, o parte a strategiei investițiilor.

Se uită la magnetofon; liniște. Aprobă din cap.

Investmentstrategie.

Lăcomie.

Liniște.

Lăcomie.

Liniște. Apoi lejer, degajat, de parcă ar fi vorba despre o prelegere:

Lăcomia este cuibul diavolului, un păcat, dar… Dar e un păcat ancestral, vechi. Desigur, aceste povești de groază sunt toate adevărate, Tyco, Enron, WorldCom, K&H, Banc Post, tender-autostrăzi, redefinirea calității strugurilor, despre manageri, despre șefi care lucrează pentru propriul buzunar. Pentru propriul buzunar. Este un delict. Și o excepție. Nu

sunt comunist, dar mă gândesc la ceva de genul echitate și cumpătare.

Simt, am impresia că ne vom crampona de lefurile managerilor. Să nu ne cramponăm. Scuze, dar asta-i o bagatelă. Nu asta-i problema, deși fără-ndoială că există o problemă și există și asta. Este adevărat, dacă, până pe la începutul anilor ’80, leafa medie a unui director general era de vreo patruj’ de ori mai mare decât leafa medie a unui muncitor, în prezent, diferența asta e de 300–400 de ori mai mare. Unele teorii susțin că leafa ne este mare pentru că atât valorează munca noastră. Lucrăm cu un factor mare de risc, lucrăm mult și producem o mare, o foarte mare valoare. N-aș vrea să vă plictisesc cu cifrele. Dar ar fi un lung șir de zerouri… Frumos, unele după altele…, ca niște puișori de gâscă. Scuze. Conform altor teorii, acționarii, adică Dumneavoastră, nu sunt în stare să se revolte împotriva noastră, nu sunt în stare să ne țină-n frâu, așa că facem ce vrem. Ahhh, plăcerea socotelilor finale.

Doamnelor și Domnilor, Dumneavoastră v-ar plăcea dacă lumea ar putea fi împărțită astfel: într-o parte bună și într-o parte rea. Este adevărat, aparent facem ce vrem. Numai că nu putem să vrem altceva decât facem.

În Germania mi se reproșează, de altfel, remarc în treacăt, nu fără câteva semitonuri naționaliste, c-aș amenința cu transferarea fabricii aici, în Ungaria, asta în cazul în care nu mi se acceptă propunerile-de-compromis. Sau în Hong Kong. Ehrliche, deutsche Arbeit? Știți Dumneavoastră, i-am întrebat, cum lucrează oamenii în Ungaria și în Hong Kong? În Ungaria și în Hong Kong, oamenii lucrează ca nebunii. Ungurii în Ungaria, ca nebunii, hongkonghezii în Hong

Kong, ca nebunii. Ungurii și hongkonghezii nu fac nazuri, ei se pun ca lumea pe treabă. Ungurii și hongkonghezii. Goethe și Schiller. Pardon. Sunt fanatici. Ungurii și hongkonghezii sunt niște fanatici ai muncii. Și sunt buni. Ideea că n-ar fi buni e doar o prejudecată a Occidentului. Da'-s buni. Ungurii și hongkonghezii sunt buni. Atitudinea ungurilor și a hongkonghezilor față de muncă e bună. Atitudinea este aspectul cel mai important. Sârguință, disciplină, seriozitate, iată virtuțile ungurilor și ale hongkonghezilor. Asta le-am spus.

Creștem acolo unde crește afacerea. Siemens-ul a și tulit-o deja, adică s-a dus în România. Am citit acu' câteva zile. Noi ne acomodăm aici.

Doamnelor și Domnilor, să fim clari, eu nu v-am amenințat, nu m-am folosit de vicleșuguri să vă duc pe copcă. Dar știți ce? Să ne imaginăm ce s-ar întâmpla dacă s-ar concretiza scenariile Domniilor Voastre. Deci să uităm de Ungaria, respectiv, concret, de România și de Hong Kong. În paranteză fie spus, acu' am uitat de întreaga lume și iar ne învârtim în jurul buricului unguresc, în provincialism și mediocritate. Dulcea moștenire a permanentei amânări, o, da.

Dumneavoastră argumentați cu faptul că, față de anul trecut, s-au acumulat câștiguri de miliarde, prin urmare, de ce n-ar putea crește lefurile, de ce acest egoism bestial și așa mai departe. Dar, mă rog frumos. Munca-i scumpă. Mult prea scumpă. Dumneavoastră sunteți scumpi. Iar dacă Dumneavoastră sunteți scumpi, și produsele noastre sunt scumpe. Jucăm pe teren mondial, global-total. Nu există, separat, o piață națională. Dacă cedez în fața Dumneavoastră — omului

nu-i place să provoace suferințe —, făcând astfel un mic pas înapoi, apare îndată laba concurenței. Și tocmai Dumneavoastră, nu altcineva, o să emiteți sentința, pentru că Dumneavoastră o să cumpărați marfa mai ieftină, becul, telefonul mobil și cuptorul american sau japonez. Adică ne scade producția, adică trebuie să vă concediez. Din păcate, nu putem fi pe placul tuturor. Din păcate, reformele, înnoirea structurilor, din păcate, sunt uneori, din păcate, un proces dureros. Nimeni, nimeni nu este adeptul restructurărilor.

E ca Liga Campionilor. Eu nu vă ameninț cu Ungaria, concret, cu România și cu Hong Kong, fac doar ce-mi dictează situația competițională. Iar competiția trebuie învinsă. De ce? Pentru că dacă n-o învingem, vom fi perdanți. Nu cred că sunt sentimental când afirm: atunci noi vom fi perdanții, Dumneavoastră și cu mine.

Doamnelor și Domnilor. Omul este o ființă constructivă. Modelează totul, prezintă totul foarte cizelat. Nu despre mine vorbesc, ci despre gene.

Liniște.

A fost o glumă. Am citit undeva. E foarte cunoscut fenomenul acela, conform căruia membrii unei comunități acceptă mult mai ușor o explicație logică, simplificată decât o istorie străină, ivită din afara culturii lor. Și asta este o însușire esențială a comunităților umane, adică atracția față de poveștile frumoase, rotunde.

Prin urmare, am să vă povestesc istoria noastră rotundă. S-ar putea ca la un moment dat cineva să primească pentru ea Premiul Nobel pentru economie.

Carevasăzică. Investitorul exercită presiune asupra managerului-investitor în vederea obținerii unui venit mai mare, managerul-investitor exercită presiune asupra mea, patronul, sau asupra managerului lui, iar eu exercit presiune asupra muncitorilor, a angajaților. Asupra Dumneavoastră.

Liniște.

Acu' Dumneavoastră o să mă întrebați…

Dă drumul la magnetofon: Da! Da!

…unde-i rotundă povestea. Vă spun. Că la capăt, acolo unde plesnește biciul, stă aceeași persoană care-i și-n față, rotind biciul în aer. Care a dat un șut pietrelor de domino… Văd că nu-i clar. Atunci fac să vă fie clar. Muncitorul ca mic întreprinzător!!! Da, da, Dumneavoastră sunteți cei care vreți un venit mai mare, mai sigur, la asta îi obligați pe cei din managementul investitor, ei mă presează pe mine, iar eu, pe Dumneavoastră. Așa-i deja frumoasă și rotundă, nespa?! Dumneavoastră, managerul A, managerul B, Dumneavoastră! E rotundă, nu-i așa că-i rotundă?!

Să privim în față faptele. N-am motive să mă ascund în ceață. Eu sunt pregătit să fiu cât se poate de sincer, sunt pregătit să adopt o sinceritate cât se poate de personală și structurală, adică sunt pregătit să fiu sincer ca persoană și sunt pregătit să fiu sincer ca manager. Eu sunt pregătit pentru așa ceva. Credeți că n-ar fi mai simplu să merg în concediu? Pe vremea asta atât de execrabilă? Pe vremea asta mai execrabilă decât execrabilă?

Drept glumă:

Bani aș avea.

Dar să ne întoarcem la fapte și să ne întrebăm care-i motivul fragilității Dumneavoastră, al fragilității Dumneavoastră,

vizibile cu ochiul liber, foarte vizibile cu ochiul liber? Ce-i cu fragilitatea asta sindicalistă? Unde sunt demonstrațiile stridente, sigure de sine? Afirm: vă este teamă. Iar mie mi-e teamă de teama Dumneavoastră. Există un istoric hongkonghez, István Bibó… dar să lăsăm asta acu'. Dumneavoastră vă este teamă, dar nu din cauză că sunteți lași. Ci din cauză că Dumneavoastră sunteți slabi. Eu sunt puternic, iar Dumneavoastră sunteți slabi, în timp ce această putere și această slăbiciune, credeți-mă, nu-s în interesul meu.

Nici eu nu fac altceva decât să mă refugiez înainte.

Mai departe. Să ne refugiem înainte.

Liniște.

A fost doar o glumă.

Care-i motivul acestei slăbiciuni incontestabile? Ei? Ungaria, concret, România și Hong Kong. Adică lumea. Adică faptul că lumea nu este identică nouă. Adică, faptul că eu știu să mă mișc, iar Dumneavoastră, nu. Am să transfer fabrica, unde anume? În Ungaria, concret, în România sau în Hong Kong, dar Dumneavoastră nu puteți veni după mine. Adică nu jucăm în același spațiu. Există… János Neumann ăsta, Johnny, Jancsi, marele Teller era de părere că el a fost cel mai deștept… acolo, în jurul bombei atomice, în America, toți erau unguri… limba comună era maghiara. Sau hongkongheza. Carevasăzică, teoria jocului. Deci, jucăm jocuri diferite, iar diferite jocuri pot să aibă diverse raționalități. Ceea ce într-un joc este rațional, adică judicios, logic, în celălalt joc nu este. Dumneavoastră acționați rațional conform propriului joc, dar nu acționați rațional conform jocului meu. Și invers.

Concret: angajatul se mișcă în limitele unui cadru național pentru că numai aici are putere, pentru că aici poate conta, dacă poate conta, pe solidaritate. Dumneavoastră nu puteți conta pe solidaritatea ungurilor, concret, a românilor și a hongkonghezilor, fiindcă și ei joacă numai acolo, pe teren propriu… Interesant, din punctul meu de vedere Ungaria, concret, România nu se deosebesc în niciun fel de Hong Kong…

Ferenc Puskás, celebrul înaintaș din Hong Kong.

Ca actor:

În '54, la Berna, a marcat un gol absolut reglementar, dar nu i l-au acordat!

Doamnelor și Domnilor. Trăim într-o perioadă de tranziție. Banul e global, economia e globală, în timp ce partea cealaltă se concretizează în comunități locale, interese locale, posibilități locale, rezervă de forțe locale. Asta-i asimetria adevărată. Că eu am bani mulți, iar Dumneavoastră aveți puțini, aia nu-i asimetrie. Trăiesc o viață de ascet. Îmi permit, cu limuzină. Nu păcătuiesc prin lăcomie. Când vorbesc de sacrificiu și spun: leafă mai mică, timp de lucru prelungit, dar! loc de muncă garantat, atunci nu vorbesc despre sacrificiul Dumneavoastră, ci despre sacrificiul nostru. Unde-i sacrificiul meu pe lângă un milion pe lună? Recunosc, există disproporții. Cu toate astea, aș remarca: aceste salarii, premiile de la sfârșit de an, compensațiile sunt consfințite prin contracte, Doamnelor și Domnilor, adică, prin legislație! Legislația tre' luată-n serios. Dacă la legislație nu ne raportăm cu seriozitate, atunci la ce?! Legislația e cea mai umană invenție. Fără legislație, ne așteaptă haosul. Nimic nu-i mai rău decât haosul.

Firește, aș putea renunța de bunăvoie la o parte din bani. Care-i problema? Ar fi un populism ieftin. Dar pot să fac și asta. S-o fac? Da? Chiar că pot s-o fac. Dar tot Dumneavoastră v-ar fi mai rău: nici măcar nu m-ați putea detesta, adică ați putea să-mi puneți și mai puțin în cârcă. Poate nici nu știți cât e de privilegiată situația Dumneavoastră, o situație în care puteți avea impresia că știți cine-i vinovat de tot și toate.

Doamnelor și Domnilor. Precum vedeți, ne învârtim roată-roată. Ca să putem merge mai departe, trebuie să formulăm întrebările la un nou nivel.

Am lăsat în urma noastră deceniul falsei tihne, despre care crezusem că-i infinit, care gândise despre sine că „merge totul“ și poate să meargă totul, nu trebuie să ne ocupăm de marile probleme, de altfel nici nu ne putem ocupa, nu știm nimic sau știm totul, asta n-are importanță. Omul speriat n-are curajul să se uite-n ochii lumii, omul prea liniștit ridică din umeri sau clipește ironic, astfel că nu se uită-n ochii lumii. Amândoi vorbesc pe limba autocompătimirii. A egoismului disciplinat și a oportunismului. Vai, să nu supărăm pe nimeni, dar, mai ales, să nu ne supărăm pe noi înșine. În centrul acestei limbi stă banalitatea, o banalitate spirituală sau, mai nou, una exigentă — ca să acopere totul. În locul aspectelor personale, un egoism personal și colectiv.

Noua spaimă a împins îndată în față bărbați severi, cu sprâncene încruntate, parcă de acu' înainte s-ar putea vorbi numai la modul serios și numai despre lucruri importante. Ar fi bine dacă am ști cât ar fi de îngrozitor și de mincinos. Dar ce bine-ar fi dacă am ști inclusiv cât de îngrozitor și de mincinos ar fi dacă nimeni n-ar vorbi astfel. Că trebuie, deci, puse din nou întrebările fundamentale ale omului, ale gândirii

umane, ce-i omul? cu ce scop suntem pe lumea asta? la ce anume ne raportăm cu seriozitate? Sau, ca să mă exprim ca un taliban: pentru ce ne-am sacrifica viața? Și întrucâtva invers: cum am putea să rămânem în viață? Să vorbim unii cu ceilalți — după ce constatăm că nu există nici măcar condițiile elementare ale înțelegerii (suspiciune, turnuri zgârie-nori în locul încrederii, al unui vocabular comun). Care este acel element comun asupra căruia putem fi cu toții de acord?

Dumneavoastră vă gândiți la toate astea? Da de unde. Dumneavoastră nu vă gândiți la nimic. Nici măcar nu știți unde sunteți, asta vă înspăimântă puțin, dar nu faceți nimic. Cel mult, vă ciorovăiți inutil, arătându-vă colții. Din cauza asta mințiți — în primul rând, vă mințiți pe voi înșivă. Acum, de exemplu, vă mințiți singuri că vreți să vă cunoașteți trecutul. Dar Dumneavoastră nici pe departe nu vreți să vă cunoașteți trecutul. Cel mult, vreți să cunoașteți trecutul celuilalt. Să clevetiți, asta vreți.

Ne facem dușmani și ne este frică de ei. Uitați-vă la vecinul Dumneavoastră. E-n regulă, nu-i așa? Un om normal, femeie sau bărbat sau hermafrodit. Cu prima ocazie care se ivește — nu acum, în timpul prelegerii nu vorbim —, încercați să aflați cu cine a votat. Acu' uitați-vă din nou la vecinul Dumneavoastră. Nici măcar ochii nu-i stau bine-n cap.

Încă o dată: care este acel element comun asupra căruia putem fi cu toții de acord? Timpul trece. Slovacii ne-o iau înainte. Ungurașu' fudul, care face pe deșteptu'. Locomotiva din Bazinul Carpatic. Pe dracu'.

Ar fi două probleme actuale. Probleme de geometrie. Să ne poziționăm în noua Europă. Mai exact, Europa în Europa. Apoi, pe noi înșine în noi înșine.

Liniște.

Cu ajutorul rațiunii, asta am uitat să vă spun.

Pentru sine.

E totuna, până să ajungă la garderobă, au și uitat deja. O să ne trăim viața în gâlceava asta.

Face eforturi să repete sau să propună următoarele citate, propoziții gen bon mot.

Fără credință nu există comunități.

La fel ca vechea civilizație romană, și aceasta este epoca dezintegrării valorilor. Să citim Tacitus.

E dreaptă lumea asta? Într-o lume a unui Dumnezeu drept, de unde atâta nedreptate? Unde malum? De unde provine răul?

Ce mai așteaptă Dumnezeu?

Iar Dumneavoastră ce mai așteptați? De ce așteptați de la mine răspunsul, fiindcă parcă de la mine ați aștepta răspunsul la întrebarea care-i rostul vieții, cum să fim fericiți și cum putem privi moartea-n ochi.

Din punct de vedere genetic, diferența dintre noi și un cimpanzeu este de două procente.

Dacă vreți, putem crede în Dumnezeu. Dar putem cita și ce a spus Laplace: n-avem nevoie de ipoteza asta. Sau, conform epocii noastre condamnate la ironie, putem constata că nu există Dumnezeu și să-i cerem ajutorul. Tatăl Nostru care

nu ești în ceruri, nici în casa-Siemens, nici în sindicate, îndură-te de noi.

M-aș bucura dac-aș provoca durere cât mai puțină.

Una dintre marile probleme ale moralei este dacă eu, ca om, sunt de încredere. Dacă semenul meu poate să aibă încredere în mine. A fost problema stoicilor, și tot asta este și problema Dumneavoastră. V-aș înșela dacă aș spune că da, puteți avea încredere în mine, sunt un om cumpătat și corect. Motivul pentru care v-aș înșela nu se referă la faptul că n-ar fi adevărat, că n-aș fi corect și că n-ați putea avea încredere în mine, ci… Suntem iar acolo de unde am plecat: deja nu mai trăim în comunități izolate, dar folosim noțiuni izolate… Problema este: corectitudinea mea este sau nu și corectitudinea Dumneavoastră, deci, înainte să avem încredere unul în celălalt, trebuie să cădem de acord asupra noțiunilor de corectitudine și încredere.

Unde este solidaritatea, unde este iubirea aproapelui, unde este fraternité-ul din treimea lozincii franceze?

Dă drumul la magnetofon, liniște.

Nicăieri, spuneți Dumneavoastră, și, de fapt, vă gândiți la mine, la mine, capitalistul, și la vecinul Dumneavoastră. Repet, aici nu-i vorba de mine, nu eu trebuie să fiu solidar, ci structurile. Păi, ce credeți, cât cheltui eu într-un an în scopuri caritabile?! Mai mult decât câștigați Dumneavoastră în zece ani. Dacă bunătatea s-ar măsura în euro, aș avea asigurat un loc în rai. Sunt un bun fariseu, or, asta numim în zilele noastre creștinism. Nu trebuie să oferim supă caldă, ci să creăm locuri de muncă. Cu toate că dacă-i frig și-i foamete, atunci supa caldă e caldă și e supă… Ei, e totuna. Nu-i

da omului pește, învață-l să pescuiască… Dar vorba asta o cunoașteți deja.

Nu-i adevărat că managerul s-a născut pentru rezolvarea problemelor care, fără el, nici n-ar exista. Ce vă propun eu este mai puțin decât o rezolvare, dar mai mult decât nimic. Cosmios. Cosmios înseamnă ceva cinstit. Deci, cosmosul este ceva ordonat, unde este ordine, cumpătare. Și corectitudine. De ce să fiu corect, oricum voi fi expus, de ce să nu fiu corect, oricum voi fi expus.

Hexametru.

Apăsat.

În schimb, trebuie respectate regulile jocului meu, fiindcă altfel eu nu pot juca.

Liniște. Apoi sună telefonul mobil. Îl duce la ureche.

Bună seara, mamă. Da. Da, mi-am pus fularul. Nu fi îngrijorată. Săptămâna trecută n-am putut. Am fost în Ungaria, respectiv în România sau în Hong Kong. Da, sunt bine. Și ei.

Și așa mai departe; începe să plângă, să hohotească. Sau, pur și simplu, îi curg lacrimile.

Affolter, Meyer, Beil[*]

(Don Juan sau familia fericită)

Affolter	regizorul și mama și soția
Meyer	fiul
Beil	soțul și Don Juan și Hermann Beil
Locul	Sevilia cea teatrală
Epoca	perioada costumelor bune

Affolter
Nu nu nu nu nu
Beil

[*] Textul a fost scris la solicitarea lui Hermann Beil, care, printre altele, lucrează ca dramaturg al lui Claus Peymann, regizorul pieselor lui Thomas Bernhard. Titlul trimite la *Ritter, Dene, Voss*, piesa lui Thomas Bernhard; la fel ca în cazul acesteia, titlul este, de fapt, numele actorilor. Dramoleta (cuvânt folosit de Bernhard) a fost prezentată în premieră la Salzburg (în regia lui Hermann Beil), în mai 2005, alături de alte „texte despre Don Juan“ și pe muzica lui Mozart, în interpretarea actorilor Therese Affolter, Markus Meyer și Hermann Beil (*n. trad.*).

Dumneata nu ești actor
nu ești actor par excellence
Asta o știu eu
o știi dumneata
asta se știe Beil
Dar Beil
dumneata nu te ocupa de asta
Dumneata nu trebuie să te poziționezi
ca să spun așa
ontologic
nici ontologic nici istoric
Nu te gândi
că dumneata nu ești actor
De altfel
ce-i aia actor

Meyer
Lumea întreagă e o scenă
iar
noi toți doar niște actori

Affolter
Dumneata

Meyer
Toți

Affolter
Dumneata
acu'
să nu
te amesteci
Nici eu nu trebuie să vă poziționez
ca să spun așa
nici ontologic nici istoric
Nici textul

Un text simplu al unui autor simplu
Să nu-l complicăm prea mult
să-i acordăm respectul cuvenit
ca oricărui text
Dar să nu-l complicăm prea mult
de complicat prea mult nu
Beil
cum bine știi
dumneata știi bine totul
ăsta-i un text-Don Juan dintr-o epocă post-Don Juan
Post-trans-über-Don Juan
Îți amintești
dumneata îți amintești totul
cu câtă minuție aridă și deznădăjduită
determină locul și epoca Max Frisch
Max Frisch
în piesa lui despre Don Juan

Meyer

Locul este teatral

Affolter

Dumneata
acu'
să nu
Beil

Beil

Locul Sevilia cea teatrală
Epoca perioada costumelor bune

Affolter

Așa este
Beil
Știi dumneata
dacă vrei

Știi totul
Un nebun după teatru
totul
E spiritual
și exact
Ne amintește
că suntem la teatru

Meyer

Lumea întreagă e o

Affolter

(îl privește cu severitate)
Ne amintește
că suntem la teatru
la Salzburg
ab ovo
așa l-au construit
Mereu uit Beil
că și dumneata ești austriac
Omul uită că
cineva-i austriac
Aud
că-i austriac
și uit
că-i austriac
Oare așa i se întâmplă
și
unui austriac
Beil
Să nu-mi răspunzi

Beil

(nu răspunde)

Affolter

E atât de simplu
să-i înjuri pe austrieci
e primitiv
E atât de la-ndemână
Și pe nemți
și pe nemți e simplu
să-i înjuri
Ei chiar se bucură
le place
Le place
să fie înjurați
Și pe unguri
e simplu
e la-ndemână
să-i înjuri
Vezi la Lima
un ospătar nepriceput
homarul ți-l aduce sleit
și între timp
se ceartă cu fata cu pâinea
și miroase ușor a transpirație
pe care briza blândă o duce
spre Anzii aspri
Beil
aspri
și-ți spui îndată
că ăsta-i precis ungur
Ungur
Tot ce-i posibil și din punct de vedere sociologic
probabil a emigrat în 1956
’56

acu’ 50 de ani exact acu’ 50 de ani
O fi destul de bătrân
Un bătrân ospătar ungur la Lima
în miros de transpirație
care nu poate mânca niciodată gulaș
doar
homari
Asta-i trist Beil
Și nici fata cu pâinea nu mai vrea să se culce cu el
Ești acru nenea János
asta-i spune fata cu pâinea Beil
Nehneah Janosch Beil
Nu vorbesc aiurea Beil
nu toți regizorii sunt tâmpiți
și nu toți dramaturgii strălucesc ca soarele
Dar dumneata știi asta Beil
știi totul
dumneata ești om de teatru
nebun după teatru
din cap până-n picioare nebun după teatru
Deci nenea János
spune fata cu pâinea
deci pe ungurește îi spune
Așa s-a obișnuit în pat
în patul din Lima
Într-un pat din Lima Beil sună fermecător
presupun că sună fermecător
presupun că și dumneata presupui Beil
sună fermecător că nenea János

Meyer

Nea János

Affolter
(îl privește cu severitate)
Beil
Nenea János
Affolter
Numai în pat
Când s-a dezîndrăgostit de el
fata cu pâinea
fata cu pâinea din nenea János
atunci nu-i mai spunea nenea János
dar cum îi spunea Beil
Beil
Nu trebuie să fim unguri Beil
ca să înțelegem un ungur
Fiindcă nici ei nu se înțeleg
astfel terenul e liber
Ei Beil
Meyer
(nu poate spune nimic)
Affolter
Dumneata acu' să nu
(liniște)
Meyer
Don Juan
așa-i spunea fata pe-nserat
Beil
Don Juan
după pat
așa-i spunea fata pe-nserat
Affolter
Ei dar unde ne-am oprit Beil
Pentru că undeva ne-am oprit

Vezi Beil
cu Don Juan nu se poate întâmpla așa ceva
Și de ce nu se poate întâmpla
(lui Meyer)
Dumneata acu' să nu
Pentru că Don Juan aparține clipei
Nu se poate opri
pentru că nici nu pornește
Și de ce Beil
Dumneata acu' să nu

Meyer

Lăsați-mă-n pace
Lăsați-mă-n pace cu viața sentimentală
Bine că nu-i sex deja
Cinci ani n-am vorbit cu Beil
vorbim abia de o lună
și atunci îndată asta
Cinci ani e ceva timp

Affolter

Don Juan e omul clipei
Clipa nu începe
și nu se termină
Clipa-i infinită
Dar noi unde ne-am oprit Beil
Ai fi amabil

Beil

Nu
(liniște)

Affolter

Nu
Ce-i aia că nu
E-n regulă Beil

Dumneata ești nebun după teatru
Ăia nebuni după teatru trăiesc mult Beil
E-n regulă
Dar nu-i sigur că primesc și contracte
Continuă
Spune

Beil

Am spus deja
Nu nu nu nu
Nu mai repet

Affolter

Ah Beil
iartă-mă
Abia acum îmi dau seama
că dumneata
că dumneata deja rostești
Am spus deja
Nu nu nu nu
Ah Beil
Că dumneata deja rostești textul
Că nu-ul dumitale e artistic
nu o opoziție sindicalistă
Corect Beil
Sindicatul e important
dar arta e și mai importantă
dumneata știi asta
totul

Meyer

Vita brevis ars longa

Affolter

Gura
Eu am greșit Beil

Cât de senzuale îți sunt buzele
ne-am putea baza pe asta
pe lumina asta
pe strălucirea asta sidefie

Meyer

Profită de mine
din cauza asta pe urmă
mă detestă

Affolter

Nu împotriva
Nu anti
nu anti-Don Juan Beil
Don Juan-ul dumitale nu
Asta să înțelegi
Don Juan-ul dumitale
asemenea unui vid de forma lui Don Juan
O prezență asemenea unei lipse de prezență
de forma lui Don Juan
Mă înțelegi Beil
Nevastă copii
Don Juan-ul ăsta are familie
familie Beil
Contradictio in adiecto
Ai învățat latina Beil

Beil

Am învățat
Și greaca veche
Gigas giganta gigantos giganti gigan
Și
Gigante gigante gigantoin gigantoin gigante

Affolter

Ajunge

Beil

Firește
(liniște, urlă)
Gigantes gigantas giganton gigantes
(liniște)

Affolter

Dragule
păi eu n-am știut că
asta-i atât de greu pentru dumneata
Stanislavski
Nu te gândi mereu
la Stanislavski

Beil

Nu mă gândesc

Affolter

Peymann
Nici la Peymann mereu

Beil

Nu mă gândesc

Affolter

Corect Beil corect
Să continuăm
Carevasăzică acel „nu“
acel nu al lui Don Juan
e un nu obosit
e un nu care se plictisește
Acest nu nu spune nimic
nu neagă nimic
pentru că nu există afirmație
Dar pur și simplu
Don Juan nu-i legat de cuvinte n-are de-a face cu ele
Uneori spune nu

alteori spune da
spune te iubesc
spune nu te iubesc Beil

Beil

Nu te iubesc

Affolter

Dar asta nu înseamnă
nimic
asta-i un fel de muzică
Don Juan e un seducător
iar limba seducătorului e muzica

Meyer

(face mutre)
Kierkegaard

Affolter

(îl privește cu severitate)
Ascultă-mă Beil
să renunțăm la asta
cocoșel de Köln mingeacă de München babardeală de Berlin
suspensor de Salzburg

Beil

(întreabă)
Suspensor

Meyer

Pentru susținerea testiculelor
De forma unei pungi pentru testiculele care atârnă
(visător)
Atârnă

Affolter

Renunțăm la toate astea
Köln München Berlin Salzburg

la toate astea renunțăm
Ăștia cred
ungurii ăștia cred
că tot
că tot ce au între picioare
e și spiritual
Renunțăm
Dar în zadar Meyer
în zadar
pentru că toate astea dumitale ți-au amintit deja
ce ți-au amintit
ți-au amintit de mama dumitale

Meyer
Mămicuța

Affolter
Care sunt eu

Meyer
Ce harpie cicălitoare te-ai făcut la bătrânețe
O vivandieră
mereu îl chinui
mereu îl chinui pe tata
spui și tot spui și tot spui
știi întotdeauna când e prea mult
dar întotdeauna mergi pân' acolo
ca o mașină
Mașinaharpie
Care mai și suferă

Affolter
(ca mamă)
Vino numa' la mine băiețelul meu
Vino
E aici nu-i așa

nu-i așa
tatăl ăsta al tău
Curat Don Juan
Ca să vezi
Atunci întreabă-l
băiețelul meu
dacă mă iubește sau nu
Așa direct
dacă mă mai iubește sau nu

Meyer

Dar mămicuță

Affolter

(ca mamă)
Întreabă-l așa cum ți-am spus

Affolter

În faza asta mama începe să-i zgâlțâie brațul băiatului
Iar dumneata Beil
dumneata îți apleci capul
Toată lumea crede
nevastă-ta crede
fiul tău crede
eu cred
până și spectatorii cred
că dumneata ești un cabotin
Autocompătimire
cabotinism din autocompătimire
cap plecat
durere universală
Nix durere universală Beil
nix nix nix
Ți-l pleci Beil
dar ți-l apleci de plictiseală

Dumneata ești Don Juan Beil
Cel care-i sedus
e plictisitor

Meyer

Dar mămicuță

Affolter

(ca mamă)
Nix darmămicuță

Affolter

Apleacă-l
Pleacă-ți capul
Apleacă-ți-l și dumneata
Dar aici nu este nimic
Doar simetrie

Affolter

(ca mamă)
Caracteristic
tatăl și fiul
Parcă ar fi gemeni
E tot un
drac

Meyer

(pentru sine)
Câtă nerușinare
nu întreb nimic
Lăsați-mă-n pace
Lăsați-mă-n pace cu viața sentimentală
Bine că nu-i sex deja
Cinci ani n-am vorbit cu tata
vorbim abia de o lună
și atunci îndată asta
Cinci ani e ceva timp

(mamei sale)
Te rog nu mă zgâlțâi mamă
AFFOLTER
(ca mamă)
E-n regulă băiețelul meu
nu te zgâlțâi
ai dreptate
nu te zgâlțâi
Dar întreabă-l frumușel
pe tatăl tău
dacă mă iubește sau nu
MEYER
Bineînțeles că te iubește
AFFOLTER
(ca mamă)
Nu-l ajuta
Întreabă-l
MEYER
Nu-l întreb
(liniște)
BEIL
(foarte încet)
Întreabă-mă
MEYER
Tată
Tată tu
Tată tu o iubești
pe mama
BEIL
Nu

Affolter

(ca mamă; își ridică mâinile în sus, ca fotbaliștii după ce marchează un gol)

Ei vezi
Am spus din start
Acu' poți să vezi și tu
nu mă iubește
svarc auf veis că nu mă iubește
tu ești dovada vie fiule
nu mă iubește
Are șaptej' trei de ani
și nu mă iubește
Poftim
Șaptej' trei

Meyer

(începe să râdă, încet și repede; parcă s-ar fi ajuns la sfârșit, apoi continuă, totuși)

Affolter

(ca mamă)

Să spună
să spună încă o dată
dacă mă iubește sau nu

Beil

N-o iubesc
Am spus deja
Nu nu nu nu
Nu mai repet

Rubens și femeile neeuclidiene*

RUBENS	pictor, șaizeci și trei de ani
UCENICUL PICTORULUI	tânăr, mai degrabă treizeci decât douăzeci de ani
ÎNGERUL	nu avem informații
BACCHUS	banalitate bahică
ALBERT	fiul lui Rubens, între treizeci și patruzeci de ani
HELENE	tânăra soție a lui Rubens
GÖDEL	matematician, în jur de șaizeci de ani
FIGURI RUBENSIENE	

(pe pereți — picturi de Rubens; autoportret Rubens; tablou vivant, Rubens cade din tablou)

---

* Textul a fost scris la solicitarea Festivalului Internațional Ruhr Triennial din Germania; premiera a avut loc în septembrie 2006, în regia lui Philipp Stölzl. (*n. trad.*).

Ucenicul

Rubens a murit
(muzică)
(liniște; Rubens se cațără înapoi în tablou; se reia scena, iar cade din tablou)

Rubens

Mehr Gicht
(moare)

Ucenicul

Ultimele cuvinte
ale marelui Rubens domnilor
Mehr Gicht
(notează)
Pictorul luminii și podagra
Am chemat medici din Mechelen
dar în zadar
Nu mai făcea nimic
doar citea și tot citea
Seneca
mereu Seneca
Heraclit cel întunecat
Democrit cel vesel
(privește plin de așteptare spre orchestră; liniște; Rubens se cațără înapoi în tablou…, se reia scena; iar cade)

Rubens

Dacă munceam
creștea în mine iubirea
(moare, orchestra tace, scena se repetă, chiar de mai multe ori, bufonerie)
Pictează
nu fă nazuri
(liniște; se cațără înapoi, cade)

O culoare vopsea formă
cuvânt
de ce mă părăsiți

(câteva cuvinte finale din Iisus: „S-a împlinit." William Turner: „Dumnezeu e Soarele." Immanuel Kant: „Es ist gut". Churchill: „Totul e atât de plictisitor." Joyce: „Nimeni nu înțelege?" Dylan Thomas: „Tocmai am băut 18 whisky-uri fără gheață. Cred că ăsta este un record. Te iubesc." Schiller: „Immer besser, immer heiterer."; se poate alege o propoziție, dar pot fi rostite toate, semnalând, eventual, cui îi aparțin)

RUBENS
Rembrandt
(moare)
UCENICUL
Ultimele cuvinte
ale marele Rubens domnilor
Rembrandt
Am chemat medici din Mechelen
dar în zadar
a murit
RUBENS
(vioi)
Bagatelă
Pe mine nu mă interesează moartea
Nici măcar a mea
ÎNGERUL
Dacă n-ar fi
moarte
nici artă
n-ar fi

Rubens

(are impresia că vorbise Ucenicul)
Atunci asta ce-i
măi tâmpitule
(arată de jur-împrejur)
Am pictat totul
am pictat toată lumea
Nu-mi poți arăta
un obiect cât de mic
sau cât de mare
din lume
care să nu apară în vreunul
dintre tablourile mele
Totu-i acolo
Dacă vrei să vezi ceva
acolo e
Ei bine poate dacă-s flori
lalele și așa mai departe
le-a făcut Brueghel
Brueghel de Catifea
E imbatabil la flori
Iar dacă-s animale
atunci Snyder
E imbatabil la pene
Pene de pasăre Ganymedes
Unu-i bun la flori
altul la pene
dar e tabloul meu
Talentul mi-e atât de remarcabil
încât nu există inițiativă
oricât de uriașă sau stratificată ar fi obiectul ei
care să zdruncine încrederea în forțele mele

Ucenicul

Cât adevăr
niciodată
n-o să fie zdruncinat
la fel ca lipsa mea de talent
lipsa mea de talent
și încrederea în forțele mele
merg mână-n mână

Rubens

Nu sunt orgolios
doar talentat
Dar asta să fie problema Cerului
Am primit totul de la Cel de Sus
și tot Lui i-am și dat înapoi totul
Eu nu mă ocup
de talentul meu
L-am luat la cunoștință
și l-am slujit
Am muncit toată viața
Viața mea are miros de culoare

Ucenicul

Iertare maestre
Dar oare nu este un mare orgoliu
că maestrul se consideră
pictor
binevoiește să se numească pictor
și nu om
Maestrul
iertare maestre
e atât de orgolios
că nici măcar
nu-și spune maestru

Eu de exemplu
iertare maestre
că mă refer la mine
mă tot împing în față

RUBENS

Nu striga băiete

UCENICUL

Am înțeles
Dar eu sunt obligat
Un homme

RUBENS

Nu striga băiete

UCENICUL

Sunt obligat să mă consider
în primul rând
om
abia după aceea pictor

RUBENS

Să nu
Să nu exagerăm

UCENICUL

Să fii ucenicul pictorului
elevul
discipolul supus
în atelierul marelui Rubens
Specialist-în-fundaluri
Profesionist-în-lunci
Responsabil-de-crețurile-norilor
Nu-i ceva care să te nemulțumească
nu nemulțumirea vorbește din mine
Sunt la locul meu
Glezna lui Marte

smocul din coada leului
dar niciodată sfârcul sânului
cel mult umbra Mariei de Medici
ăsta sunt eu
Nu mă lupt cu mediocritatea mea
Să fii mediocru
lângă Rubens
e însuși elogiul creației
Lângă maestru
totul
totul e la locul lui
Mi s-a conturat menirea
care m-a găsit

Rubens

Frumoasă menire
să faci gravuri să falsifici
Crezi
că nu se văd de la o distanță de mile
urmele mâinilor mele
De la o distanță de mile
Tabloul e la Antwerpen
iar urmele mâinilor mele
se văd din Breda
Sau dacă tabloul e-n Breda
atunci se văd din Antwerpen
Dumnezeu mă ține de mână

Ucenicul

E suficient să ți se vadă semnătura
de la o distanță de mile
Semnătura e-n Breda
și din Antwerpen
se văd urmele mâinilor mele

Pentru că acolo Dumnezeu
mâna mea
a ținut-o
Sau Dumneata maestre
Dar e același lucru
Pentru că cine-i pictor
cine-i pictor înainte de a fi orice altceva
pictorul pictorilor
pictor ca atare
n-are pe nimeni deasupra
Pe nimeni
Nici măcar Dumnezeu nu există
deasupra celui pe care până și Dumnezeu l-a creat pictor

RUBENS

Și moartea
Până și aici cu asta au început
Rubens a murit
Rubens a murit
Parcă nici n-ar exista
altă propoziție
Capra neagră în piatră calcă piatra în patru părți se crapă
crape capul caprii-n patru precum a crăpat piatra-n patru
E doar un exemplu

UCENICUL

Dar parc-a fost altfel
Nu-i așa maestre
Nu-mi răspunde
A fost că el
că el nu
Chiar dacă nu-i nemuritor
asta n-a fost spus așa pe șleau

Dar de murit
de murit nu

ÎNGERUL

Dar poate fi nemuritor cel
care chelește
Pentru că de chelit chelește
nu încape îndoială
Deși nu există tablou cu chelie
Izabelle era încă infanta
cu z
Iar Isabelle nevasta
cu s
când deja s-au ivit
uriașele spații noi ale frunții
Fruntea
creștea
mereu creștea
Până unde e fruntea frunte
sau ceva care-i același lucru
câți îngeri încap pe-o frunte
În tot cazul autoportretele maestrului Rubens
sunt autoportrete bogate în pălării
Au apărut pălăriile
elegantele pălării cu borul lat

UCENICUL

Moartea nu e stilul lui
Nu-i așa maestre
A spus-o mereu
nu-i așa maestre
Pentru mine moartea e prea serioasă
Prea multă

Tu mach
Prea serioasă
apoi m-a înșfăcat de guler
ei băiete
spune-mi ceva ce-i mai serios
decât un cur de femeie

Rubens

Spune-mi ceva ce-i mai serios
decât un cur de femeie

Ucenicul

Dar nu atât de banal maestre

Rubens

Știu

Ucenicul

Iar eu am spus
dar nu atât de banal maestre
la care el a roșit
bărbat în toată firea și a roșit
și a spus
știu
(liniște)
Dar ce-i aia că
neeuclidian
(liniște)
Un cur neeuclidian
E serios

* * *

Îngerul

(bârfește)
Un story superb
Imaginați-vă că

aici stătea Sfântu' Petru
acolo Domnul
barbă și tot ce trebuie
Rubens atunci a sosit
Cine moare primul
a câștigat
Jandl Ernst Jandl
de asemenea aici
Sfântu' Petru a înregistrat datele
Născut în 1577
la Siegen
Cum poate cineva să se nască la Siegen
e totuna să trecem peste asta
Numele mamei
Maria Pypelincx
Bun nume spune Sfântu' Petru
ncx la sfârșit spune Rubens ăsta
Pardon spune Sfântu' Petru
E puțin surd
Un birocrat
să nu fie
puțin surd
Iar tatăl
Jan filius Jans alias Ruebens
și-a tras-o în taină cu Herzogin Anna von Sachsen
Prinzessin zu Oranien
(o imită)
Ah! ah! ruebens ruebens
(explicativ)
ăsta-i tatăl
Vătămătoarele voastre limbi liberale
De ce au publicarisit rușinea noastră comună

De crezut despre voi n-aș fi crezut
Gândul aduce astâmpâr
Trebuie știut că asta fost-a vrerea Domnului
Păi sigur că da dacă-i necaz
întotdeauna ne invocă toți
vrerea Domnului păi sigur că da
dar atunci necazul întâmplatu-s-a deja
Carevasăzică Rubens stătea împăunat cu pălăria aia frumoasă
Chipeș băiat
Dumneata ești un mare pictor Rubens
spune subit Domnul
Rubens se-nclină
modestie veritabilă
care nu poate fi decât falsă modestie
Un foarte mare pictor Rubens
se-nclină mai adânc
parcă Domnul l-ar fi pus să facă gimnastică
dar Rubens
Dumneata ești un mort mediocru
(are impresia că-i foarte amuzant)
Bună nu-i așa
mediocru
Rubens Dumneata ești un mediocru
al dracu' de bun
Sfântu' Petru n-a auzit nimic
Ocupația
Pupă-mă-n cur
așa Rubens
un story superb
Nu

* * *

Bacchus

(sau Hercule beat sau un satir sau un personaj din Dansul *sau Îngerul sau altcineva)*

Care dintre ele e mai mare, moartea sau podagra?

Poate să fie cel mai mare pictor al lumii un mort mediocru?

Cum poate cineva să se nască la Siegen?

Poate fi lumea pictată?

Ce i-a spus Schiele lui Rubens, cum i s-a adresat osul cărnii? Au urlat unul la celălalt sau dimpotrivă?

Oare osul se arată în toată goliciunea lui?

E posibil, e permis, trebuie să ne bucurăm de viață? Întrebare secundară: ce este viața?

Ce înțelegem prin aria curului?

Este adevărat că toate cururile (inclusiv cele ale cailor!) din picturile lui Rubens le-a pictat însuși maestrul, că în asemenea ocazii îi alunga pe ucenici, până și pe dragul de Van Dyck, îi îmbrâncea de lângă el, lua o gură mare de aer și…?

Cine va fi (a fost) campionul lumii la CM?

Ce a învățat — concret — Rubens de la matematicianul Gödel?

Este adevărat că marele cardinal Richelieu, ca să-și manifeste antipatia, îi spune lui Rubens în mod consecvent Rebens, Monsieur Rebens?

Este adevărat că autorul (indiferent cine-o fi) visează de săptămâni în șir femei superbe, planturoase, cu un cur uriaș, coapse trandafirii, talie de regină, și tot ce rezultă de aici apropo de visurile spectatorilor care văd piesa asta?

Și oare spectacolul ne răspunde la aceste întrebări? Sau la alte întrebări? Dar pur și simplu există întrebare la care să primim răspuns? Sau ca de obicei: vom primi întrebări la răspunsuri?

* * *

Albert

(fiul lui Rubens, de aceeași vârstă cu Helene, cea de-a doua soție a pictorului)

Păcat tată
că ai murit tată
Pe bune că-i păcat
Nu la asta m-am așteptat de la Dumneata
Un tată cumsecade tată
nu face asta
Un tată cumsecade nu moare
Moare tatăl altuia
Un tată cumsecade tată
își duce fiii la grădina zoologică
Leu tigru cobai
Tatăl meu un leu
tatăl meu un tigru

Rubens

Fiul meu un cobai

Albert

Îi duce la grădina zoologică din Antwerpen
Și fac o excursie în munții din jur
Străbat la pas piscurile sumbre din Țările de Jos
mai întâi piscurile catolice
apoi piscurile protestante
Un tată cumsecade știe totul

Rubens
Totul
asta am știut
Dar n-am știut
că totul
e atât de puțin
Albert
Un tată cumsecade pune pe loc capăt
războiului de treizeci de ani
Vorbește cu Wallenstein
Rubens
Eu am vorbit cu toată lumea
Albert
Vorbește cu Wallenstein
cu suedezii cu danezii cu francezii
în mod special cu spaniolii
orbecăie de la infantă la infantă
lejer cu englezii
discută cu prințul
care și-a primit numele de la Buckingham Palace
și bate palma pentru pace
Rubens
Nimic nu mi-am dorit mai mult
decât pacea
Albert
Nu te-am respectat tată
dar te-am iubit
Dumneata tată te-ai gândit că trebuie invers
de iubit nu
dar de respectat
Nu
Gândim invers

acolo unde Dumneata tată vezi lumină
eu văd umbră

RUBENS

Eu peste tot văd tot lumină

ALBERT

Despre asta-i vorba
Pentru Dumneata tată totul este firesc
din cauza asta totul e bine
Ba mai mult frumos
Pentru Dumneata tată și slutenia e frumoasă
Pentru Dumneata tată e firesc că trăiești
e firesc că există lumea
Dumnezeu
Pentru Dumneata tată Dumnezeu e atât de firesc
Că nici nu te interesează
Pentru Dumneata tată Dumnezeu e la fel de firesc
ca și cașcavalul de Eidam
Cașcavalul de Eidam
a existat întotdeauna și întotdeauna va exista
Te rog tată să nu mă întrerupi
Un păgân
Dumneata ești un păgân tată
Un păgân laș
pentru că Dumneata tată nu-ți dai seama
că ești păgân
Pentru Dumneata tată Dumnezeu
este un prinț binevoitor
sau o prințesă
care-i garantează tatălui meu
o rentă viageră substanțială și titlul de pictor al curții
O societate de asigurări
ING Asigurări Naționale-Nederlanden SA

roagă-te pentru noi

Rubens

Ajunge

Albert

Pentru tine viața eternă
nu înseamnă nimic

Rubens

Nu mă tutui

Albert

Da tată
Dumneata tată ești pictorul vieții terestre
Arată-mi un tablou
în care este
o transcendență cât de mică
cât o boabă
cât o adiere
Un tablou
pentru că viața tatălui meu
e viața tablourilor
Un tablou care ar demonstra
că viața eternă
problema asta
l-ar fi preocupat cândva pe tatăl meu
Un tablou concret

Rubens

Da' ce-i aici
un curs de istoria artelor
cerc pe teme rubensiene
Nu mă tot șicanați
Rugați-vă
așa cum se cuvine în prezența
unui mort

și certați-vă pe moștenire
așa cum e inevitabil în prezența
unui mort

ALBERT

Dumitale tată nu ți-e frică de Dumnezeu
îl iubești
Dumneata tată îi iubești pe toți

RUBENS

Dar

ALBERT

Nu mă întrerupe
Iertare
Dumneata tată ești foarte mulțumit
cu lumea
cu creația
Treaba asta îl liniștește până și pe Domnul
Se uită la un tablou al Dumitale tată
și pocnește din degete
Ce treabă bună am făcut
Lumină
Dumneata tată nu numai că peste tot vezi lumină
dar și în Dumneata e lumină
Dumneata tată radiezi lumină tată
Să nu crezi tată
că nu știu
ce treabă extraordinară e asta
Pentru că astfel e lumină până și acolo
unde Creatorul n-a mai putut s-o trimită
Dumneata tată te-ai gândit vreodată
în mod serios la umbră
Nu mă întrerupe
Știu că despre pictură

totul
Doamne Dumnezeule
știi totul
Dumneata tată nu înțelegi
cât e de îngrozitor acest totul
Parcă Dumneata tată n-ai ști
că și imperfecțiunea Creației
tot din Creație face parte
Parcă Dumneata tată n-ai ști
despre izgonirea din rai
despre boală despre durere despre suferință
despre război tată despre război

ÎNGERUL

(parc-ar vorbi din altă parte; de exemplu, se face întuneric și lumină — sau încremenește scena precedentă și apare Îngerul [ca o inserție cinematografică, un clip], sau acesta vorbește dintr-un tablou, comentează, explică)
Omul e o floare
(liniște)
Moartea omului e ceva
teribil și cumplit
Pentru că mai întâi
aduce asupra omului
multe boli dureri
penitență sufletească și trupească multă mâhnire
tristețe războaie și spaime
iar în final desparte sufletul
de trup cu spaime și groază
în durerea cumplită
a membrelor și tendoanelor
și preface trupul în leș ce duhnește a oale și ulcele
(liniște)

Leș duhnește oale și ulcele
Omul e o floare
(dispare)

Albert

Numai lumina aia nenorocită
Flandra drept Raiul
Dumneata tată
rectifici lumea cu tablourile
Te porți ca și Dumnezeu
(liniște)
Dumneata tată
Dumneata ești puternic
nu știi nimic despre slăbiciune
despre mine de exemplu
(liniște)
De ce trebuie să ne trezim dimineața
asta-i o întrebare
o întrebare pe care Dumneata tată niciodată
niciodată nu ți-ai pus-o

Rubens

Dimineața omul se trezește
altfel dimineața n-ar fi dimineața

Albert

O tată legendarele tale treziri în zori
odată cu găinile

Rubens

odată cu pensula

Albert

Și nici măcar nu-i adevărat
că munca
că munca te-ar fi devorat
Workaholic pe de o parte
Pe de altă parte o structură renascentistă

Tată Dumneata ești o structură renascentistă
RUBENS
Nu te obrăznici
ALBERT
Anecdote
o mulțime de anecdote
Cum că-n același timp
pictezi conversezi cu vizitatorii dictezi scrisori
și asculți ce ți se citește din Seneca
Păi Dumneata ești puternic până și mort
Ești plin de dorința de a acționa
RUBENS
Am pictat totul
ALBERT
Nu mai fi atât de mulțumit
futu-ți
(îl imită)
Calea mi-am străbătut-o
munca mi-am isprăvit-o
frumusețea toată am pictat-o
pe Lumea asta nu am ce să mai muncesc
mă pot întoahrce la Tatăl Cehresc
Vezi-ți de treabă
Niciodată o secundă
Să ne fixăm ceasurile
Niciodată o secundă
din viața ta
adică din timpul tău de lucru
n-ai închinat-o lui Dumnezeu
(liniște)
Ba da
o dată

Când te-ai speriat că mor
Când slăbiciunea
slăbiciunea care bântuia în mine
devenise atât de intensă
că n-am mai rezistat
și mi-am lăsat capul hohotind pe umărul tău
iar tu m-ai îmbrățișat domol
Tremura
totul
îmi tremura tot trupul
și n-am putut
n-am putut să spun altceva
decât că tată e greu e atât de greu
Tu mă mângâiai speriat
și slavă Domnului
n-ai spus niciun cuvânt
Atunci te-ai rugat
te-ai rugat ca lumea
și l-ai implorat pe Domnul Dumnezeu
să nu sufăr atât

Rubens

Mai întâi l-am implorat
apoi am strigat la el
nu asta nu Doamne
cu asta nu pot fi de acord
nu pot accepta
Apoi am negociat cu el
un tablou
nu reproducere nu atelier
eu
i l-am oferit

Albert

Tată
nu-ți stă în obicei dar de data asta
ai fost neatent
și ai lăsat să se apropie de Dumneata
suferința
Dumneata ai intrat în panică tată
La Dumneata tată niciodată nu moare nimeni
nimeni
de murit nu
în zadar e specificat
Moartea lui Seneca
Seneca nu
Coborârea lui Hristos în mormânt
Hristos nu
La Caravaggio e mort
la tata nu-i mort
Nu există moarte
La Dumneata nu există moarte

Rubens

Mi-e frică de suferință
Suferința e o prostie
N-are niciun rost
Am încercat
niciodată n-am reușit să-i găsesc suferinței
vreun rost
Să dezghioc rostul
niciodată
Suferința e prostia Creației
Umilește
doar umilește omul
Nu-i adevărat că purifică

nu-i adevărat că te îndeamnă la smerenie
nu-i adevărat că-ți educă autocunoașterea
că te vei putea cunoaște mai bine
nu-i adevărat
că vei cunoaște mai bine lumea
nu-i adevărat
pe Dumnezeu
nu-i adevărat

Albert

Uită-te într-o zi la televizor tată
sau gândește-te la războiul de treizeci de ani
Sau deschide ochii
Îți amintești de bătrânul acela
Abia era mai tânăr decât Dumneata tată
Casa dărăpănată după ce treceam de râu
când ne întorceam din Het Steen
la Antwerpen
Chateau de Steen
mândria Dumitale tată
casa din provincie
(îl imită)
Am pictat o casă
Știu
despre fiecare cărămidă țiglă cadru de ușă
câte ore de muncă poartă în sine
Să lăsăm
Dimineața mers la Antwerpen
Seara întoarcere din Antwerpen
Bătrânul stă în fața casei dărăpănate
în curtea jegoasă
în noroi sau praf
între mormane de gunoi

un câine costeliv
o capră costelivă
coaste
îmi amintesc numai de coaste
seamănă cu bărbatul
sau bărbatul cu ele
coastele
stă întotdeauna acolo
cu chipul încremenit
privește în fața lui
întotdeauna
dimineața dacă la Antwerpen
seara dacă din Antwerpen
inclusiv a doua zi
Pe chipul încremenit
nu înțelepciunea bătrâneții
nu tihna timpului
nu tihna lui Seneca cel pictat de Dumneata tată
Pe chipul acela nu este nimic
doar goliciune abrutizare
Brutalitatea supraviețuirii
a dorinței de a trăi
doar asta este acolo
Durerea este acolo
Că fiecare zi e o suferință
fiecare clipă fiecare secundă
Pământul suferă de durerea existenței
Și Dumnezeu l-a creat pe om
după chipul și asemănarea Sa
Deci ăsta-i chipul lui Dumnezeu
întreb
Dur ordinar apatic

rece cumplit
întreb
Tată Dumneata crezi
că punctul de vedere al unui nobil flamand
este universal
Că o astfel de privire
vede totul
totul

Îngerul

El e
Rubens

Rubens

Sunt Rubens
Am pictat totul

Îngerul

Calm Rubens calm

Albert

Te refugiezi îndărătul genialității Dumitale
Mă cac pe genialitatea Dumitale
Și m-am săturat de genialele Dumitale tablouri
Glorie renume devorarea sufletului
Lupta cu demonul
Nu-ți văd lupta
cu demonii

Rubens

Nu-s demoni
eu nu am demoni
eu am
îngeri
Tu ai demoni
eu am îngeri
Te iubesc fiule

Albert
Știu
Îngerul
(cu un gest scurt îl oprește pe Albert, întreaga scenă, de parcă ar opri un video)
Știu spune
Și într-adevăr știe
Aici toată lumea știe totul
(liniște)
De ce
De ce au nevoie
de mine
Care
care este istoria mea
Dumnezeu are istorie
Omul are istorie
(corectează)
are is-torii
Dar au
Eu nu am
Nu suficient Dumnezeu
nu suficient om
Înger
Eu doar eu
încotro sus jos
eu nu floare
(„pornește video-ul“)
Rubens
(nu se știe cui)
Te iubesc fiule
Albert
Știu
Aș putea să știu chiar și din tablourile Dumitale

Mă uit la un tablou
m-ai folosit drept model
și văd
băiețelul ăsta este iubit
Cel căruia îi lucesc astfel ochii
căruia obrajii îi sunt atât de rumeni și de drăgălași
și părul îi cade atât de strălucitor pe umeri
pe acela
pe acela firește
pe acela firește toată lumea
Nu plâng
doar propoziția
m-am împotmolit în propoziție
M-am încurcat în rol
(parcă s-ar fi încurcat în rol)
Sunt roluri tată
iar eu nu pot să aleg între ele
Nu pot
nu vreau
nu pot
Nu vreau să accept
că trebuie să aleg între roluri dinainte hotărâte
Că-mi spuneți dinainte
Vreau ca eu singur
(liniște)
Sigur pe Dumneata tată nu te deranjează asta
La nivelul cel mai înalt
Dumneata tată îți joci rolurile
la nivelul cel mai înalt
Te primesc regi
prinți regenți regente
infanți infante

Antwerpen-ul te respectă
Și te iubește
Te respectă și te iubește
Dumneata seduci și cucerești
pentru că Dumneata ești spiritual și cultivat
Și amabil
Dumneata tată ești un bărbat amabil
N-o spun în bătaie de joc
Sunt rari bărbații europeni amabili
Nu-s amabili
bărbații europeni nu-s amabili
Dumneata tată ești amabil și radiezi grandoare
Cine-ar putea rezista la așa ceva
Apoi tablourile
încă nici nu ți-au văzut tablourile
Tată Dumneata ești cel mai mare pictor în viață
(liniște)
Dar dacă mori tată
atunci nu tata va fi
cel mai mare pictor în viață
(liniște)

RUBENS

Care dintre ele e mai mare
moartea
sau podagra

* * *

HELENE

(sau oricine altcineva, Îngerul sau Țăranca din Dansul*, Maria de Medici, dar poate fi și un bărbat, de la Bacchus la Gödel sau chiar mai multe persoane)*

„Dragă prietene, Dumneata ești încântat să te ocupi în același timp de două lucruri aflate la o distanță de ani lumină, prinzi curaj, pasiune, seninătate, grațiozitate, nebunie, credință și echilibru decadent renascentist, în același timp mă înșfaci și prinzi în mână ceea ce o persoană aflată în situația socială a Dumitale, în fața căreia, chiar dacă nu e robul situației, dar realizând importanța acesteia, obligațiile generate de situație nu pot rămâne ascunse, chiar dacă nu sunt limite, chiar dacă nu sunt garduri, dar cu siguranță că sunt mici poteci într-o grădină, cărărui bine îngrijite de unde nu-i indicat să te abați, forme ale căror respingere nu e semnul libertății, doar impolitețe, iar respectarea lor e deja în sine o ingeniozitate, respectarea formelor drept desăvârșire personală, n-ar putea să mă înșface, să mă prindă în mână, și-n același timp, parcă nici n-am avea trupuri, doar dorință și extaz care ne cheamă în infinit, parcă mâna Dumitale n-ar simți grăsimea ce se revarsă din carne, s-o spunem pe șleau, din carnea mea, corpolența, cosmicitatea, deși le simte, doar eu însămi simt că mâna Dumitale simte, ei bine, Dumneata în timp ce mă înșfaci totuși mă întrebi respirând adânc, fiindcă aflarea răspunsului ți-e cea mai înfocată dorință, fiindcă rațiunea trezită, folosind cuvintele lui Fridell, s-a tulburat și s-a aruncat iar în brațele religiei, astfel c-a devenit inevitabilă și-n același timp mai mult decât necesară concilierea celor două extreme și Pacea westfalică, Dumneata pur și simplu, parcă am ști ce-i aia simplu, respectiv am ști ce-i aia complicat, mă întrebi ce-i barocul.
E mult așa, totul la un loc, prietene. Multul ăsta e barocul. Așa, Rubens, iar acum îmi poți picta ceea ce înșfăcând, de altfel, ai posedat întotdeauna, lumea. Concret, curul meu.“

* * *

Rubens

Despre podagră, la început, omul nu știe că-i podagră. La început, podagra nu-i podagră, pentru că n-are nume. Numai ce are nume este ceva. Văd numai ce pot picta. E-adevărat, pot picta orice. Podagra nu începe, ci pur și simplu apare subit. Există.

(Iar efectul clip, o vedem „undeva“ pe Helene, Het Pelzken)

Helene

Ce te doare Rubens

Rubens

(continuă din „locul inițial“)

La un moment dat, omul simte că-n trup îi apare o anume greutate, o îngreunare, o apăsare. Brusc e-acolo, e deja acolo. Nu-i ca și când ți s-ar agăța niște greutăți și te-ai încovoia sub ele. Nu. E ca și cum în interiorul tău ar trăi o ființă enigmatică, un animăluț. Ca și cum ar umbla de colo-colo prin arterele și venele tale, prin oase, ar aluneca încet, delicat, și n-ar fi nicio problemă, dacă n-ai simți că ființa asta necunoscută, această existență fără-de-nume, crește în tine. Dar simți asta. Simți cum crește în tine o anume greutate. Încă nu-ți ridici mai anevoie picioarele, nu-ți miști mai anevoie mâna cu care s-a unit deja pensula, iar dacă totuși ai scăpa-o, chiar dacă nu te apleci cu ușurință după ea, nu mai ești o trestie suplă, păi, asta chiar că nu ești, dar te întinzi s-o ridici fără să stai pe gânduri, fără să cumpănești, adică fără teamă. De fapt nu în mișcare simți greutatea, nu peste gesturi se năpustește monstrul cel fără-de-nume, care e încă doar asemenea unui animăluț, iepure, iepuraș sau veveriță, cobai, dar de la o zi la alta îți amintești cu inocență că ai umăr, omoplat, nu,

deja mai mult decât atât, că spatele îți este un bloc care te apasă, marmură, dar mai degrabă argilă, umedă, argilă jilavă, într-o zi îți amintești, în cealaltă simți, simți chiar dacă nu te gândești la asta, încetul cu încetul iese la iveală cine-i șef în casă; la început simți o îngreunare imaterială, dar deja înțepenită locului — genius loci! —, pe care ai dori, iată, deja ai dori s-o numești durere, apoi urmează mușchii, deci, ai mușchi, cel puțin așa reiese, la spate, dar mai ales la gât, „mușchiul trapez“, un nume atât de frumos, ai senzația tot mai acută că mușchii ți-ar fi din sârmă, niște sârme reci, rigide îți străbat trupul, se rotesc în tine bucăți de fier ruginit, pline de brumă.

HELENE

(„din altă parte“)

Rătăcește-n tine durerea
asemenea rușinii

RUBENS

Rătăcește-n tine durerea, asemenea rușinii. Apoi se termină și cu rătăcirea, am ajuns la destinație. Am ajuns la oase. Greșesc. Măcar de-am ajunge la oase. Am ajuns la capetele oaselor, la încheieturi, la locurile de trecere, da, am ajuns la articulații, care parc-ar fi pline cu nisip, cu un nisip greu, umed, neplăcut, te simți de parcă ai fi o mașină, o cârpăceală mizerabilă, ruginită, auzi scârțâiturile și simți cum scrâșnește nisipul, brusc ai impresia că animalul a murit, a crăpat ființa aia care până de curând umbla de colo-colo prin tine, era vioaie, aproape veselă, iepure, iepuraș sau veveriță, cobai, a crăpat, dar a rămas în tine, ești fântână pentru hoituri, fântână pentru hoituri!

Când ai ajuns până aici, te liniștești. Ai impresia că ești stăpân pe situație. C-ai priceput-o, c-o posezi, o stăpânești. Starea ta încă nu are un nume, ceea ce consideri, în

mod corect, că-i un semn bun. Nu te minți, nu poți spune că ești într-o situație bună. Situația-i deznădăjduită, dar nu e gravă. Situația-i gravă, dar nu e deznădăjduită. Situația nu-i gravă, dar nici nu-i deznădăjduită. Ce mai este? Da, situația-i gravă, dar e deznădăjduită. Ăsta va fi următorul pas.

Încetinești puțin. Gemi. Respiri. Când te întorci de pe o parte pe alta în pat depui efort. Hoitul e-n interior, se-ntoarce odată cu tine. În timp ce țipă nisipul din încheieturi. Dar nu-ți este teamă. Te-ai consolat, vrei să crezi că îmbătrânești doar.

Helene

(„din altă parte“)

Nu

nu îmbătrânești Rubens

ești bătrân

(liniște)

Eu sunt tânără

tu ești bătrân

(liniște)

You are my destiny

(plânge sau râde sau niciuna)

Rubens

Te-ai consolat, vrei să crezi că îmbătrânești doar. Îți savurezi mărinimia, îți place că timpul avansează astfel — inclusiv datorită ție —, și accepți că acest lucru are un preț. Vezi o ordine și-ți vezi locul în ea. Asta te liniștește, pe bune că te liniștește. Nu ți-e frică nici de moarte, n-o hâșâi din fața ta, nu cochetezi cu faptul că ești nemuritor. Dar când pronunți cuvântul moarte nu te gândești la viermii care se înfruptă din tine sub pământ, ci te gândești la împărăția cerurilor.

Iar atunci se petrece o mică schimbare căreia nu-i dai importanță. Aici greșești. Greșești, dar e inevitabil. Nu te-ar ajuta nici dac-ai accepta necazul care se apropie, dacă pur și simplu ai considera că-i de actualitate momentul apropierii, pentru că esența acestei apropieri este tocmai neprevăzutul. Nu se năpustește asupra ta ca o furtună sau ca oștile împăratului suedez, sau că stai pe cerdacul casei de la Het Steen și dintr-o dată armata sălbatică a țânțarilor care sug sângele…

Bacchus

(sau oricine altcineva; „din altă parte“, puțin beat)

Armata
ce să spun armata
Oare sunt
sau au fost
pur și simplu țânțari în Olanda
Țânțarul e mai degrabă catolic
Oare sunt pur și simplu țânțari lângă mare
lângă Dunăre sunt
știu cunosc mă scarpin
Posibil
ca țânțarul
par excellence
să fie un fenomen central-european
Un centraliuropdrim
Nu
totuși nu-i central-european
e prea delicat pentru așa ceva
nu-i destul de brutal
Dacă ar fi central-european
ar răspândi boala somnului
Minimo calculo

Musca țețe
glossina palpalis
Dar asta-i din Africa
Vrem noi acu' să ținem o conferință despre
originile africane ale culturii central-europene
Viața-i dură
Poate că nu există
țânțar
valon flamand olandez
Cunoașteți bancul ăla în care
pe appelplacz-ul belgian
în dreapta stau valonii
în stânga flamanzii
la mijloc rămâne un om
e singur în mijlocul marelui spațiu
Kohn
Poi domn' ofițher mă rog frumos
dar adevărahții belgieni unde să stea
(liniște)
Carevasăzică dacă de facto nu sunt țânțari
atunci să fie de facto metafora țânțarului

RUBENS

Și dintr-odată armata sălbatică a metaforelor care sug sângele...

BACCHUS

(„din altă parte"; dă din mână a lehamite)
Nicio speranță
Iar noi
niște adevărate metafore
o adevărată armată a metaforelor care sug sângele
unde să stăm

RUBENS

Carevasăzică nu așa, nu furtună, nu suedez, nu țânțar, nu ceva cunoscut sau care poate fi cunoscut, nu, peste tine se năpustește ceva care nu poate fi ghicit, peste tine se năpustește inexistentul, imposibilitatea care este, care la un moment dat devine cea mai reală realitate, neprevăzutul se îmbrățișează cu neprevăzutul într-un mod atât de neprevăzut că rămâi cu gura căscată, nu cunoști nimic, n-ai unde să-ți proptești spatele... Parcă lumini negre ar scânteia în întuneric, ar scânteia!

BACCHUS

(„din altă parte“)

Lumini negre Rubens
Atunci chiar că-i rău
Dacă se vede deja capătul tunelului
care de asemenea-i negru
(se face întuneric)
Africa
Poate că totuși
ne trezim în Africa
Cine știe ia poftim
cine știe ce-i asta
(liniște)
Curul unui negru în tunel ha-ha
(întreabă)
Problema-Nord-Sud Rubens
Începuturile colonizării olandeze
drept început
sfârșitul infatuării europene
drept sfârșit
noi Rubens
frumoase perspective

Moartea nu face parte
din viață
podagra face

Rubens

Noua schimbare nu-i altceva decât o mică furnicătură. Care ține morțiș să apară deja în locuri cât se poate de concrete, la degete, la falangele degetelor, la laba piciorului, mai ales la degetul mare de la picior, degetul mare de la picior ca tron al durerii, de asta vei afla doar mai târziu, dar e vorba și de marginea exterioară a tălpii și de spațiul moale de sub gleznă, la fel și de cot, de genunchi, parc-ar mișuna furnici, dar furnici dintr-un film horror, niște furnici care de la o clipă la alta ar putea crește cât niște porci, trupul tău se pregătește pentru ceva, pentru ce anume, oare pentru ce anume, furnicăturile, înțepăturile și-au delimitat deja spațiul de joc, numai că nu știi care va fi acest joc. Vulcan înainte de erupție, asta ești, vulcan, dar nu mai este foc în tine, încetul cu-ncetul nimic nu mai este în tine, doar viitorul, numai ceea ce va fi. Dar ce va fi, oare ce va fi? Nu mai este în tine hoitul, nici nisipul umed, nici furnicătura, numai timpul care veni-va — iar acest lucru e mai rău decât orice.

Așa gândești, că acest lucru e mai rău decât orice. Asta-i marea capcană, asta-i adevărata uneltire, crezi că nimic nu poate fi mai rău decât această așteptare, adică începi iar să speri și aștepți să se întâmple răul acela, să se termine totul acum, aici, să erupă vulcanul, furnicile și țânțarii să crească mari cât porcii, țânțarii de Yorkshire care colcăie la marginea Antwerpenului, e totuna, numai să se întâmple, orice-i mai bine, numai în sfârșit să se întâmple ceva.

Iar Cerul ascultă dorința ta. E ultima clipă când mai ești în stare, mai vrei și-i posibil să te gândești la Cer. Începând

de acum nu mai este Cer, Atotputernicul nu mai tronează acolo, pentru că începând de acum există doar podagra, ea tronează peste tot, preia locul Atorputernicului. Numai să se întâmple odată. Și atunci se întâmplă. Dar nu poți stabili exact momentul, acum. Nu există erupție, ejaculare, havuz al durerii.

Bacchus

(„din altă parte“)

I can get no satisfaction
E cu drepturi de autor
dar banii nu contează

Rubens

Animal triste post coitum, iar atunci pe loc triste, adică sută la sută triste, dintr-o dată ești după tot și după toate într-un prezent etern, înghețat; durerea se concentrează în locuri ridicol de mici, așa-i bătătura de la degetul mare al piciorului, ai febră și frisoane, te frige și te inundă totul, adică taman invers, tu ești cel care se chircește lângă durere, acolo, jos, în bătătura de la degetul mare al piciorului, te identifici cu bătătura, cu pulsațiile care te ard, în afara cărora nu mai există nimic altceva, nu mai există regele spaniol, nu mai există regele englez, nu mai există regele suedez, nu mai există împăratul romano-german, nu mai există infantă, nu mai există fiul lui Wilhelm cel Tăcut…

Bacchus

(„din altă parte“)

Mama lui
și-a tras-o în taină
cu tatăl lui Rubens
asta ca să înțelegeți

RUBENS

Nu mai există nimic, nici măcar tablourile

(liniște)

În afară de bătătură poate numai cardinalul Richelieu mai este. Nici împărăția cerurilor nu există. Doar osul, doar pulsația, doar durerea. Durerea începe să se răspândească în tine, îți locuiește în tot trupul. Își găsește locuință în tine. Vei fi domiciliul durerii. Durerea este o Tante haină…

HELENE

(„din altă parte“, zâmbește și tricotează)

RUBENS

…are în ambele mâini andrele, minte radios că tricotează jiletcă, fular, pulover pentru noi, cu toate că așteaptă doar momentul să-și înfigă andrelele-n tine. Da, ai avea chef să potolești durerea cu metafore, te refugiezi în cuvinte, de aici se vede că necazu-i mare.

Eterna durere, asemenea voluptății eterne, e obositoare. Ești obosit. Ai obosit în durere, tare nu mai vrei nimic, adică pe tine nu te mai vrei. Te cocoșezi de durere. Nici carne, nici mușchi, nici os: ești cocoașa durerii. Cocoașa durerii! Cocoașa durerii! Cel pe care-l dor în halul ăsta toate încheieturile cum ar putea să creadă că-l iubește cineva?!

(merge la Helene)

Pe mine nu mă iubește nimeni. Eu îi iubesc pe toți.

HELENE

E puțin dragă Rubens

RUBENS

Eu îi iubesc pe toți, dar pe mine nimeni. Pictez totul, iar ce pictez, iubesc. Dar pe mine nu mă iubește nimeni. Ăsta-i adevărul. Adevărul!

HELENE

Ce te doare Rubens

Rubens

Întregul Rubens!

(liniște)

Atunci încerci să mituiești durerea, începi să-i mângâi andrelele și o implori să te iubească. Ai grijă de mine, draga mea, totul e atât de fragil, omul e atât de fragil, ai grijă de mine, mă dau pe mâna ta, fii tu aia care mă protejează de toate necazurile. Durerea râde cu drăgălășenie…

Helene

(râde cu drăgălășenie)

Bacchus

(„din altă parte")

Rogu-te râzi cu drăgălășenie

Helene

(scoate limba)

Rubens

…facă-se voia ta, dragă Rubens, bărbat superb, pictorul pictorilor —, iar în secunda aia plină de dispreț, scârbă și voluptate dușmănoasă își înfige andrelele-n tine. Și le înfige-n tine. Și le înfige-n tine.

Helene

(îl mângâie, îl alintă [cu andrelele?], parcă nici nu l-ar auzi)

Niciodată n-ai pictat o femeie bolnavă Rubens

Rubens

(cocoșat de durere, conștient)

La fel cum nu poate fi pictat nici focul bolnav

* * *

Gödel

Cu voia Dumneavoastră Kurt Gödel

Matematician

Metamate

Rubens
Pardon
Gödel
Meta-matemetician
Rubens
Rubens pictor și zugrav
Gödel
Înțeleg
Iată cuvântul pe care-l folosesc de cele mai multe ori
înțeleg
nu înțeleg
ceea ce în cazul ăsta e același lucru
Înțeleg
să nu crezi că nu înțeleg
Pictor și zugrav
Știu că nu falsa modestie vorbește din Dumneata
Un geniu nu poate avea falsă modestie
Nu despre mine vorbesc
În secolul douăzeci nu există geniu
a dispărut categoria ăsta
Există deșteptăciuni
Dumneata maestre Rubens
semnalezi
și ai dreptate
diferența dintre noi doi
Diferența dintre concepțiile noastre
Rubens
Eu n-am concepții
Gödel
Și asta-i o concepție
Văd că ești
indispus

Știu
cred că știu
înțeleg motivul
Și asta ține de concepțiile noastre
Dumneata ești indispus dragă Maestre

Rubens
Pe bune că sunt indispus

Gödel
pentru că ai murit
Treaba asta
recunoaște
ți-a tăiat pofta
Din cauza morții
ți-a pierit pofta
de la tot

Rubens
E inexact spus astfel
Tocmai din cauza morții
nu există tot
Iar eu am avut poftă pentru tot

Gödel
Da
dacă bine înțeleg
Dumneata iubești tot
ce este
și nu te interesează
ce nu este
Pe Dumneata te interesează ce este
iar pe mine
sunt matematician
ce-i posibil
Un motiv personal

ar mai fi un motiv personal
pentru care îmi place starea asta
cea de după moarte
(liniște)
Să mănânci
pentru că aici nu trebuie să mănânci
Să mănânci
iată ceva ce fusese cel mai rău lucru posibil
Știi Rubens
eu în nimeni
în absolut nimeni n-am avut încredere
Doar în doi oameni
Eu în nimeni
Dumneata în toți
Poate doar în Richelieu nu
Bine desigur el așa-i făcut
omul în care nu avem încredere
De asemenea poate ai fost bănuitor
poate ai fost puțin bănuitor
până și în legătura cu dragul de Van Dyck
că eventual se înduioșează
că nevasta ți se înduioșează
văzând atâta grație și talent
În total sunt doi
doi care nu
iar la mine
doi care da
nevastă-mea și Einstein
Dar la Einstein numai ceai se putea consuma
Un ceai îngrozitor și biscuiți uscați
Îngrozitori și ăia
Ceaiul nemților e îngrozitor

Niciodată să nu bei ceai cu nemții Rubens
Bere da
ceai nu
niciodată
Nevastă-mea îmi dădea să mănânc
încredere
Când a ajuns la spital
n-a mai fost cine să-mi dea să mănânc

RUBENS
Și ce s-a întâmplat

GÖDEL
N-a mai fost cine să-mi dea să mănânc
încredere
N-am mâncat

RUBENS
Și ce s-a întâmplat

GÖDEL
Păi vezi
sunt aici
La treij' de ani
la treizeci de ani eu m-am săturat
de viață
Dumneata niciodată
Dumneata niciodată nu te-ai săturat de minunățiile vieții
Eu mai degrabă spun lume
Nu viață
lume
Ochii spui Dumneata
ochii sunt cei care creează lumea
ba mai mult și pictura
O pictezi este
n-o pictezi nu este

Creier spun eu
creierul este cel care creează lumea
Aici e de exemplu
e doar un exemplu nu-i specialitatea mea
geometria neeuclidiană
Poate-i nerușinare
ca în prezența Dumitale
ca în prezența ochilor Dumitale
să vorbesc despre geometrie
În spațiu Dumneata te orientezi mai bine
Deși uneori
binele e mai rău
Ochii influențează noțiunile
Definim o noțiune
și avem încredere mai degrabă în ochi
decât în definiție
Recunosc Rubens e greu să privești
dar și să gândești
să gândești clar
e greu
Nu există gândire ușoară
Gândirea-i serioasă
îi sunt serioase consecințele
Noțiuni noi lumi noi
Cele neeuclidiene

RUBENS

Ce tot călărești pe asta
Nici nu-i specialitatea Dumitale

GÖDEL

Dar demonstrează foarte bine
că între concepțiile noastre

Rubens

Eu n-am concepții

Gödel

Dar diferență există
Ei
dar ce am vrut să spun

Rubens

Și asta-i o concepție

Gödel

Interesant
am crezul
că ochii
n-au simțul umorului
Ei
gândirea
noțiunile
Omul e în stare ca din nimic
să creeze o lume nouă

Rubens

Iar eu din tot și din toate am creat
o lume nouă
Pe asta una singură
care există
Am recreat lumea
ca să poată fi și văzută
Numai tabloul poate fi văzut
iar lumea
de la sine datorită sieși
nu-i un tablou
Vino domn' profesor
vino și privește
(un tablou cu Helene și Helene cea în carne și oase)

Femeile
Pe Dumneata nu-i așa
femeile
nu te prea interesează

Gödel

Într-adevăr mai degrabă noțiunile
Și cine-mi dă să mănânc
Mâncare numai de la nevastă-mea
Și de la Einstein
Dar Einstein

Rubens

Știu
Ceaiul îngrozitor biscuiții îngrozitori
(arată spre Helene)
Vezi
Asta-i o femeie
(liniște; apoi arată spre tablou)
Dar asta-i cea adevărată
o vezi aici
cine-i femeia asta
asta în carne și oase e cea reală
pe asta o poți înșfăca
(o înșfacă, firește, pe Helene cea în carne și oase)

Gödel

Văd
că micul paradox
că petit paradoxul nu-i străin de Dumneata
Dar mai văd ceva
Dumneata crezi
că paradoxurile sunt condimentele gândirii
curiozități bancuri care te pun în încurcătură
Nu

paradoxurile ne aparțin mult mai profund
Aici e femeia asta

Rubens
Helene

Gödel
Cu siguranță
Acum o văd deja și eu
Iar acum să presupunem
Rubens
să presupunem că ne punem semnătura pe

Rubens
Unde
Pe femeie

Gödel
Pe tablou
asta-i o semnătură pe tablou nu o semnătură pe femeie
ne punem semnătura
Asta nu-i o femeie
Mă înțelegi Rubens

Rubens
(liniște prelungă)
Să nu crezi că-s prost
M-am gândit
așa-zis
Dar
asta-i o femeie
(o privesc pe Helene)
Poate
poate totuși acolo
ne punem semnătura acolo
Ce n'est pas une pipe

Gödel

Rubens
Dumneata nu ești un hegelian

* * *

Gödel

(o admiră pe Helene și așa mai departe [cu ingeniozitate])
Trădarea cuvintelor
Pe Dumneata Rubens asta te lasă rece
Propoziții
nu te interesează propozițiile
cuvinte
nu te interesează cuvintele
Într-o zi Niels Bohr
se pregătea să spele vasele
Era un pasionat spălător de vase
Spălatul vaselor
și atomii
astea două domenii îl preocupau
pe de o parte spălatul vaselor
pe de altă parte atomii
Spălatul vaselor a spus Bohr
asemenea limbii
Apa-i murdară
murdar e ștergarul
totuși paharul va fi curat
Noțiuni neclare
o logică a cărei valabilitate e neclară
și totuși speranța
curățeniei
că putem crea curățenia

(foarte aproape de Helene, asta am numit mai sus ingeniozitate)

RUBENS

Pictați și nu faceți nazuri
asta le-am spus ucenicilor mei
pictează și nu face nazuri
asta mi-am spus și mie
Și m-am ținut de cuvânt

GÖDEL

(admirând-o pe Helene)
Armonia noțiunilor abstracte
(Helene „își arată nurii“)
Curată matematică
Gândul drept forță a naturii

RUBENS

Înțeleg
la ce te gândești
Greutatea gândului
De exemplu
De exemplu să-l lovești pe cineva
în cap
să-l lovești în cap cu măciuca neîndurătoare a logicii
Înțeleg
E spiritual

GÖDEL

Înțeles greșit
Dumneata Rubens nu ești în stare să ieși
din lume
Lumea asta e atât de largă și de minunată
printre altele tocmai datorită Dumitale
pentru că Dumneata te simți bine aici
Dumneata Rubens crezi

că eu vorbesc în metafore
Nu nu nu
Rubens treaba asta trebuie s-o înțelegi
ca și cum gândul ar avea într-adevăr greutate
Ca și cum ar exista un cântar
care ar putea măsura asta
Voi olandezii

Rubens

Flamanzii
mynherr Gödel
flamanzii

Gödel

Flamanzii
Voi flamanzii sunteți oameni pragmatici
Vă place să măsurați
să măsurați totul
un cot două kile trei mile
Noi germanii
cum spune Horst Köhler
suntem țara ideilor
Lumea neeuclidiană

Rubens

Ce tot vrei iar
Ce tot călărești pe asta
Nici nu-i specialitatea Dumitale

Bacchus

(„din altă parte“, puțin beat)
Văd
că trebuie să iau problema în mână
Prosit
E specialitatea mea
sunt specialist în toate

bere vin palincă femei eucalipt
Euclid
pentru mine e totuna
(pe un ton didactic)
Nașterea geometriei a fost stimulată de satisfacerea necesităților vieții umane și statale. Acest lucru este atestat și de dovezi scrise conform cărora, în urmă cu aprox. 4 000 de ani, în Egipt și Babilon au fost alcătuite reguli pentru măsurarea suprafețelor și volumelor. La asta trimite și cuvântul geometrie (studiul măsurării pământului). De la babilonieni și egipteni, grecii au preluat cunoștințele de geometrie, ajungând la ideea că toate cunoștințele obținute pe calea experienței pot deveni mai precise și mai de încredere dacă sunt verificate cu ajutorul logicii. Renumiții matematicieni greci: Thales, Anaxagora, Pitagora, Platon — și atunci a venit Euclid cu opera sa, *Elementele*, în care a întemeiat sistemul geometriei pe axiome și definiții ce vorbesc despre noțiuni fundamentale.
Prosit
Toată lumea-i îngrijorată
aici la teatru sunt îngrijorați
Teatru-îngrijorat
dramaturgie-îngrijorată
sunt îngrijorați că nu înțeleg
Euclidian
nu înțeleg
neeuclidian
nu înțeleg
Simplu
din moment ce eu înțeleg
și tu înțelegi
iar eu înțeleg

Artă-îngrijorată
Prosit
Punct unghi drept și așa mai departe
Astea sunt noțiunile fundamentale
Și atunci sunt cinci
faiv
axiome
pe astea nu le demonstrăm
le acceptăm drept adevăr
De exemplu că prin oricare două puncte distincte
trece o dreaptă și numai una
Asta așa este și gata
Apoi este a cincea
Păi asta-i foarte renumită
Asta-i mai renumită decât Rubens și Gödel la un loc
E mai renumită chiar și decât mine
Asta-i axioma paralelelor
prin oricare punct exterior unei drepte se poate trasa o singură paralelă
așa sună aproximativ
Nu vreau să complic lucrurile
Prosit
Dar e același lucru
cu faptul că suma unghiurilor unui triunghi
este o sută optzeci de grade
Materie de gimnaziu
Carevasăzică
acu' să fiți atenți
Acceptând cele cinci axiome
se pot demonstra teoremele
teoremele geometriei
iar toate astea la un loc formează geometria euclidiană

În viața practică
în cea cotidiană
luni marți miercuri
și celelalte
pe astea le folosim
Dar axioma asta a paralelelor sau postulatul
dădea de bănuit
a generat bănuieli
a intrat lumea la bănuială
E prea complicată spuneau
mai degrabă pare că-i teoremă spuneau
Și au încercat
s-o demonstreze cu ajutorul
celorlalte patru
Bieții de ei
Dar n-au reușit
Atunci au presupus
atenție e presupunere
că axioma cinci nu-i adevărată
adică prin oricare punct exterior
unei drepte
se poate trasa
nu numai o singură paralelă
ci mai multe sau niciuna
Și a reieșit
doamnelor și domnilor prosit
că și pe baza celor patru axiome vechi
și a celei noi
se poate întemeia o geometrie
ăsteia îi zicem
cum îi zicem ăsteia
ăsteia îi zicem

ei
ăsteia îi zicem geometrie neeuclidiană
Referiri ungurești
are și referiri ungurești
matematicianul János Bolyai
e părintele geometriei neeuclidiene
dar să lăsăm referirile ungurești
nu vă împovărez cu referirile ungurești
Referirile ungurești
sunt împovărătoare
întotdeauna sunt o povară
1954 Berna împovărează
1956 revoluția împovărează
Ora viitoare vă scot la răspuns
Mâine repetăm

Gödel

Creier
nu-i jocul creierului
lumea neeuclidiană
nu-i jocul creierului
E la fel de existentă ca lumea euclidiană
e deci ceea ce vedem
Am spus nu apropo de ceva
nu-i adevărat postulatul cinci
asta am spus
iar din acest nu
s-a făcut un imens da
o lume nouă

Rubens

(desenează pe trupul Helenei)
Brave new world
Dreaptă

aici e o dreaptă
și ce dreaptă
mai dreaptă decât asta nu doresc
nimănui
Aici e un punct
și ce punct
mai punct decât ăsta nu doresc
nimănui
Carevasăzică
dragul meu prieten german
apropo german
Goethe
pe Goethe n-am avut șansa să-l cunosc
Îmi pare rău că pe Goethe nu
Goethe-i pentru mine
pe Goethe îl înțeleg
la fel și el pe mine
Ia să vedem
Prin punctul ăsta
trasez o paralelă
cu dreapta asta
Dar este numai una singură
Privește
celelalte o intersectează
Vezi și asta o intersectează
și asta
Intersectează intersectează
Iar mie asta mi-ajunge
intersectează
Pentru mine nu există lumea în care nu intersectează
Vezi intersectează intersectează
(arată spre tablourile sale)

Intersectează
N-ajunge?
Ce mai vrei
Vreți mai mult
voi nemții întotdeauna vreți mai mult
Vreți mai mult
în felul ăsta nici mai puținul nu-l stăpâniți
Idei
vreți cerul
dar până și Oder-Neisse-ul
l-ați primit doar cadou
De-o parte cerul
de cealaltă Oder-Neisse-ul
Eu niciodată n-am spus nu
Întotdeauna am spus da
da să fie
și a fost
Este aici nu-i așa

GÖDEL
Este aici

RUBENS
Totul este aici nu-i așa

GÖDEL
Totul este aici

RUBENS
Iar mai mult decât tot nu este nu-i așa

GÖDEL
Aici te-aș contrazice maestre
sunt mai multe feluri de tot
Am văzut cum trasai acolo
aici

trasai singura paralelă aia orfană
Biata paralelă
Geometria euclidiană
drept metafora adevărului
Nu ești singur maestre
mulți cred au crezut așa
Triunghi
Te-aș putea ruga
să te duci mai aproape
de doamna
Constați că suma unghiurilor triunghiului
este o sută optzeci de grade
și totodată constați
că este dreptate în lume
Sistemul funcționează
și sistemul este adevărat
Există adevăr și poate fi cunoscut
Este acolo deci triunghiul acela
Iar acum să presupunem Rubens
reține-ți respirația
să presupunem că suma unghiurilor
acelui triunghi
nu mă întrerupe
dar totuși inspiră aer
nu-i o sută optzeci de grade
E mai mare
sau mai mică
dar nu-i o sută optzeci
Să nu începi să măsori
a dracu-i de pragmatică
specia asta olandeză

Rubens
Flamandă
Gödel
Flamandă
Nu-i o sută optzeci
crede-mă
Trasează în continuare paralelele
Nu intersectează nu intersectează
Înțelegi
Nu înțelegi
Dumneata înțelegi numai dacă pictezi
(liniște)
Păi atunci pictează femeia aia Rubens
femeia asta nouă
cu triunghiul cel nou
Poți lua totul de la capăt
Pictează
întreaga lume
lumea cea nouă
pornind din acest triunghi
Rubens
(conștiincios)
Am pictat-o deja
Și atunci
și atunci am pornit din triunghi
(liniște)
din ăsta am pornit

* * *

O figură rubensiană
Prin urmare atunci
Noi

Și noi
Femeile neeuclidiene

O ALTĂ FIGURĂ RUBENSIANĂ
(ridică din umeri)
Nu sunt colțuroase

* * *

GÖDEL
Vrei
Dorești
Ți-ar plăcea
să-ți explic principiul incertitudinii al lui Heisenberg

HELENE
(intervine)
Nu există ce să vreau să-mi doresc să-mi placă mai mult de-atât

GÖDEL
Rubens
lumea poate fi pictată după părerea Dumitale
omul este infinit după părerea Dumitale
cunoașterea
are cel mult
limite de ordin practic după părerea Dumitale
Și-n toate astea
în structura asta
în perspectiva asta
Dumneata vezi bunăvoința Creatorului
Rubens
Pe Dumneata te induce în eroare talentul Dumitale dezarmant
Dumneata ești atât de talentat
că treci asta nemijlocit în favoarea Creatorului

Dacă Dumneata ai fi vanitos
l-ai felicita pe Dumnezeu
pentru Rubens
Iertare
Dar pe bune că-n fiecare clipă
vezi simți dorești
că Dumnezeu
l-a creat pe om
după chipul și asemănarea sa
Limite
Rubens
pentru Dumneata nu există limite
Poate doar podagra
Secolul meu
e secolul limitărilor
Distinsă doamnă
te-aș putea ruga
în sus și-n jos
ai fi amabilă să umbli
în sus și-n jos
pe aici
Așa așa
Umbli impecabil
Rubens fii atent fii atent
Umblă
acu-i aici iar acu-i dincolo
o vedem când mai repede când mai încet
Să presupunem că
distinsa doamna
este o particulă elementară
Acu' privește-o din nou Rubens
Particulă elementară nu uita

Atunci fie c-ai ști despre ea
pe unde umblă acolo acolo
fie
ce viteză are

Rubens

Femeile sunt de nepătruns
(Helenei)
Cuconiță
păi cuconița nu este
o particulă elementară

Gödel

Bine admit
pentru că nu mă interesează
admit
că lumea este cum sunt femeile
Rubens
înțelegi
Dumneata nu știi
nu pentru c-ar fi vreo problemă cu aparatele de măsură
Ci pentru că teoretic
teoretic
nu poți să știi
Nu te-ar putea ajuta nici cel mai bun detectiv al lumii
nici el nu te-ar putea ajuta
Ai putea stabili cu exactitate
locul distinsei doamne
acolo acolo
apoi viteza de deplasare
încet încet repede
Dar niciodată simultan cele două
Totuși nu-i așa
e surprinzător Rubens nu-i așa

Rubens

Nu cred
că-n mod intenționat rebuturi
Domnul n-a creat în mod intenționat rebuturi
Ca să spun așa
Domnul n-a creat păcătoși
ci oameni liberi
care astfel au și libertatea păcatului
E o mare diferență

Gödel

Ascultă-mă
eu îl folosesc pe Dumnezeu drept metaforă
Nu susțin că
metafora e pizmașă
dar a avut grijă
să nu creștem pân' la Ceruri
Dumneata Rubens
ești la o înălțime atât de mare
ab ovo aproape-n Ceruri
că nu vezi treaba asta
Demnitatea omului
infinitatea omului
asta spui Dumneata Rubens
Demnitatea omului
e capacitatea și curajul de a recunoaște finitul
asta spun eu Rubens
Acu' eu sunt cel care spun
că omul e liber
e liber chiar și-n limitarea sa
Să luăm drept exemplu
(spre Helene)
vino distinsă doamnă

un sistem suficient de complicat
RUBENS
Mi-ai spus că noțiunile
că te interesează noțiunile nu femeile
asta mi-ai spus
Dumneata Gödel ești un ins depresiv
Nici măcar să mănânci nu-ți place
Păi sigur că vorbești numai despre limite
mereu despre nu
GÖDEL
Nu mă înțelegi Rubens
RUBENS
Iată
iarăși un nu
GÖDEL
Creierul meu nu-i agresiv
e la fel ca tablourile Dumitale
creierul
mi-e strălucitor
(își demonstrează spusele pe Helene)
Carevasăzică avem un sistem complicat care e-n regulă
detaliile nu sunt interesante
RUBENS
Păi cum să nu fie interesante
detaliile
Întotdeauna am verificat totul personal
Am împărțit munca
Brueghel floarea
Snyder pasărea
dar îndărătul fiecărui lucru
am stat eu
eu Rubens

GÖDEL
Nu mă necăji Rubens
pentru că-ți spun câteva
din care nu înțelegi niciun cuvânt
Știu eu să vorbesc și altfel
și să schimb macazul
Funcții recursive paradoxul lui Berry
Vrei
Așa că nu mă necăji
Deci
RUBENS
Cât ești de agitat Gödel
GÖDEL
Păi sigur că da frumusețea frumusețea Rubens
Avem deci un
să spunem așa
sistem bun
la vremea respectivă fusese demonstrat
eu am fost cel care a demonstrat dar acum e totuna
că ajungem în mod necesar Rubens în mod necesar
la o afirmație
despre care nu putem decide
dacă-i adevărată sau falsă
Înțelegi Rubens înțelegi
În zadar ești deștept ca soarele Rubens
nici atunci
Adevărată sau falsă
nu știi
pentru că nu poți să știi
Nici teoretic nu putem ști totul
Înțelegi
Înțelegi ne-înțelegerea

Turnul lui Babel
Păi nu-i caracteristic Rubens
Domnul a considerat că-i bine să ne încurce limbile
N-a considerat că-i potrivit
să ne înțelegem din cale-afară unii pe alții
Dar merg mai departe
Carevasăzică
distinsa doamnă să nu se zbenguie
carevasăzică dacă e-n regulă Creația
Creatorul binevoitor
atunci nu le putem ști pe toate
Drept urmare
dacă știm totul
atunci nix ordine nix bunăvoință
atunci e necaz cu bazele
atunci e găunoasă Creația
Dacă Dumneata Rubens
poți să pictezi totul
cum îți place să tot spui
dacă lumea poate fi pictată
atunci asta ar fi tocmai dovada
împotriva lumii
împotriva Domnului
împotriva bunăvoinței Domnului

RUBENS

Cu cât aș fi mai perfect
eu
cu atât ar fi mai imperfectă
Creația

GÖDEL

Bravo

Rubens

Creația
din care fac și eu parte

Gödel

Bravo
Acesta e paradoxul
esența lucrurilor
(liniște)
Știi
cum îmi spunea în copilărie
mama
Herr Warum
așa-mi spunea

Rubens

De ce
(Helene începe să-i dea lui Gödel să mănânce)

Gödel

Dumneata nu ești nevastă-mea
Și nici Einstein

* * *

Rubens

La fel ca un neamț
Mă plictisește exigența ta băiete
Tu nici n-ai coadă
ai doar principii
Admit sunt demne de respect
A trăncăni a vorbi a povesti doar așa
fără niciun scop
pentru senzația binelui a prieteniei
Ești incapabil să conversezi
Toate propozițiile tale au un înțeles

îngrozitor
Toate propozițiile tale
înseamnă ceva
Și ai pretenția
ca toate propozițiile mele
să fie importante
necesare
e îngrozitor
să conțină ceva esențial
Dacă n-ai ce spune
taci
Dar treaba asta-i inumană băiete
(liniște)
Rugați-vă
așa cum se cuvine în prezența unui mort
și certați-vă
așa cum e necesar în prezența unui mort

ALBERT

De ce faci pe cabotinul tată
Parcă Dumneata tată
n-ai fi fost
un truditor exigent
robul talentului Dumitale
glorificatorul disciplinat al muncii
Coada mea pe de o parte
de cealaltă principiile mele
Vezi-ți de treabă
Parcă Dumneata tată
ai fi fost robul simțurilor
Senzualitatea Dumitale tată
nu ți-au mărit dorința de voluptate
nu în slujba dorinței de voluptate te-au pus

te-a pus în slujba artei Dumitale
Dumneata tată nici măcar ibovnică n-ai avut

Rubens

Abia dacă

Albert

Măcar de-ai fi avut
Atunci n-ar fi totul acolo pe pânze
Totul acolo pe pânze
(liniște)
Bine
o să mă rog și o să mă judec cu femeia aia

Bacchus

(„din altă parte“)
O soprană grasă în pielea goală
Trebuie adusă
o soprană grasă în pielea goală
ca băiatul să poată spune
Mamă Dumneata ești o soprană grasă în pielea goală

Helene

(din același loc)
Grasă și-n pielea goală și
tânără

Albert

O să mă judec
cu femeia aia
cu nevasta Dumitale tată
căreia la indicațiile Dumitale tată
trebuie să-i spun
mamă
mamă mamă mamă
Deși numărul anilor ei
e cât numărul anilor mei

și pe care o admiră cu uimire toată lumea
Toată lumea
respectă
bucile mamei
Nu mă întrerupe tată
Curul țâțele șuncile-i strălucind trandafiriu
Nu poți intra la o pinacotecă
să nu vezi
hălcile de carne ale mamei cântărite la kilogram
Intru halcă de carne
Intru bilet de intrare halcă de carne mama
(liniște; încet)
Peste tot pe ea o văd
nu pot să-mi închid ochii în așa fel
încât să nu văd marea asta de carne
cum se leagănă
văile golfurile colinele
umbrele luminile
pendulările balansările mișcările
Când dorm când sunt treaz când mă rog
numai pe mama o văd
Care nici nu-i mama mea
Mă înec în grăsime
în grăsimea dulce

RUBENS

Să nu-ți fie teamă de carne
Carnea este omul
Să nu-ți fie teamă de lume
Nu te refugia
Băiețelul meu
Tu și la Dumnezeu doar te refugiezi
Dumnezeu nu este o barcă de salvare

nu-i o barcă pneumatică
de care
te poți cățăra
în ultima clipă
când te ia viitura haină a vieții
Dumnezeu
nu-i un colac de salvare nu-i un cort cu oxigen un plămân
de fier o proteză
Băiete Dumnezeu nu-i o Aspirină Bayer

ALBERT

Nu vorbi despre Dumnezeu tată
Dacă e să nu vorbească cineva despre Dumnezeu
atunci ăla tre' să fii Dumneata tată
(liniște)
Nici măcar să nu taci despre Dumnezeu
N-are rost să te prefaci
că te-ar interesa Dumnezeu
N-are rost să te prefaci
că te-aș interesa eu

RUBENS

Nu mă prefac

ALBERT

Femeia cu blăniță
Pe Dumneata nici mama
nu te interesează
Pe Dumneata tată
te interesează numai
curul mamei
Toate cururile
imensul oeuvre
curul tuturor
partea dorsală a tuturor

cu propria mână
Nu există nicio bucă
pe care să nu
până și curul cailor
I-ai dat la o parte pe ucenici
și cu pensula aia genială a Dumitale
ai atins pânza
(liniște)
O atinhgi
iar de la asta se schimbă totul
da
Dumneata tată ești un mare magician
cururile astea
cururi cosmice
cururi-cosmos
în timp ce au rămas cururi
cururi ordinare
nix metaforă
buci superbe trandafirii
însăși lumea
plenitudinea
Nu numai locul voluptății al beției
locul bucuriei vieții
E bine să trăiești
asta spun cururile Dumitale tată
(liniște)
E singurul loc din lume
unde nu mi-e frică
Mă imaginez acolo
parc-aș fi pe o colină
și nu mi-e frică
Ăsta-i marele farmec al Dumitale tată

Rubens

Eu nu știu cum e să-ți fie frică
Mie numai de podagră mi-e frică

Albert

Dumneata tată ești deznădăjduit de fericit

Rubens

Nu plânge băiețelul meu

* * *

(tabloul Coborârea lui Iisus de pe Cruce*, Albert este cel coborât)*

Albert

Dumnezeul inexistent
pe el îl iubești Dumneata tată
și el te iubește pe Dumneata tată
oare-i adevărat
Dumnezeul existent
pe el nu-l iubesc eu
și nici el nu mă iubește pe mine
oare-i adevărat

* * *

(în locul tablourilor care au fost până acum — pânze goale; liniște profundă)

Rubens

(se joacă cu propoziția)
Rubens a murit
Rubens a murit
Rubens a murit
Rubens
aha

muhrith
E propoziție asta
de propoziție e propoziție
(observă pânzele goale)
Unde-mi sunt tablourile
Tablourile mele
viața mea
Dumnezeul meu
Și cururile
Unde
(face mutre)
Probabil
Probabil tablourile tablourile mele care n-au fost pictate
Tablourile
Pe care nu le-am pictat
probabil
(liniște)
Dar eu am pictat totul
(liniște)
Ce am pictat eu este totul
(chiotind)
Rubens a murit
Rubens a murit
Rubens
Eu eu eu
aham
mumuhrith
Ce bine
Muzică
(liniște)

Treizeci și trei de variațiuni pe craniul-Haydn*

– spectacol modern de revistă –

(nu știu cum se face, dar spectatorii văd numerotarea scenelor, astfel se poate urmări cum înaintăm. Numerele pot să apară pe un ecran, dar și pe o tăbliță pe care Îngerul o ridică la începutul fiecărei scene, cum se obișnuiește — mi se pare — la meciurile de box; asta în cazul în care nu are altceva de făcut)

Partea I

1.

(e întuneric, mai întuneric decât întuneric; probabil că nici măcar indicatoarele de la ieșirea de incendiu nu luminează, ceea ce, de altfel, sugerează dispute serioase cu Pompierii; dar n-are rost să disecăm asta acum, oricum, fiind doar indicații

---

* Textul a fost scris la solicitarea Teatrului „Barka“ din Budapesta; premiera este anunțată pentru toamna anului 2009, în regia lui Pál Göttinger. Prin bunăvoința autorului, premiera editorială a acestui text are loc în limba română (*n. trad.*).

scenice, sunt mărgăritare aruncate porcilor; brusc și foarte puternic, se aude Oh, Darling *de John Lennon, asta în cazul în care drepturile de autor nu sunt disproporționat de mari; comentariile noastre privind muzica nu sunt nici măcar simbolice, există oameni în teatru care decid asta; să fie; important ar fi să ne zvâcnească inima, apoi putem începe cu toții să plângem [hohotim] și să zâmbim [rânjim]; ei, un kitsch de calitate; pe bune că-i de calitate; în lumina care țâșnește brusc, șade în toată splendoarea — pantofi cu cataramă, veșminte albastre, cu găitane argintii, asemenea celor purtate de valeți, și perucă, perucă, perucă — Joseph Haydn [Compozitorul, nu omonimul acestuia; spre deosebire de omul de zăpadă numit Franz Liszt, într-una dintre nuvelele la minut ale lui Örkény]; ține în brațe un craniu; sau îl ține la subsuoară, ca pe o minge; dar craniul poate să stea și lângă el, pe un mic postament, așezat pe o pernă din catifea purpurie tivită cu șnur auriu, ca un adevărat obiect de artă, într-un dulăpior de sticlă; îi zvâcnește inima, vezi mai sus, adică ascultă cu bucurie, la limita plânsului [hohotitului], aproape chiuind, melodia lui Lennon, în tăcerea brusc instaurată)*

HAYDN

(încet)

Nu mai vreau să compun —

(își netezește încet fruntea, își scoate peruca, pe care, după cum știm, o purta în permanență; treaba asta era motivată de igienă, în legătură cu ceva păduchi, dar nu ne mai amintim exact conexiunile; din nou, e foarte întuneric)

2.

(muzică, să presupunem că de Haydn; dacă pe scenă se află o orchestră, cvartet de coarde?, o poate dirija însuși maestrul;

care niciodată n-are perucă, doar dacă nu semnalăm contrariul; intră Îngerul; dacă treaba se poate rezolva cu două mâini, într-una ține o sticlă de bere blondă de Kőbánya, iar cu cealaltă răsfoiește preocupat un manuscris, dacă nu sunt suficiente două mâini, să ținem seama de asta la distribuție)

ÎNGERUL

(reflectând permanent la cele spuse)

Intră Îngerul.

Păi, s-a cam făcut, să intre, da.

Dacă se poate rezolva cu două mâini, într-una ține, asta-i rezolvată, cu cealaltă răsfoiește. Situație-limită. Dacă nu sunt suficiente două mâini, atunci să ținem seama de asta la distribuție. Mă-ta. Foarte mișto. Dacă aș avea trei mâini —

(dacă într-adevăr are trei mâini — și le arată)

n-aș fi înger, ci marțian!

Înger: bărbat sau femeie, bătrân sau tânăr, o persoană frumoasă sau o borâtură —

(tăcere)

borâtură, ce fel de, accentuez, ce fel de expresie-i asta? Cică borâtură? O expresie borâtă. Asta nu slujește gloriei Domnului. La sfârșitul fiecărei partituri a scris: ad gloriam maiorem Dei. Ca un oftat, sunt gata, Doamne, îți mulțumesc, Doamne, Ad Maiorem Dei Gloriam, Întru preamărirea Domnului.

(trage aer pe nas, trage o dușcă din blonda de Kőbánya)

Trage aer pe nas, trage o dușcă din blonda de Kőbánya.

Întunecime, brună de Kőbánya, Doamne-ajută, hai, noroc, prosit.

Ce-i o înghițitură? O dușcă.

(tăcere)

Dă-i o dușcă.

(arată cu sticla de bere; bea)
Înțelegeți, mă rog frumos? Ce-i aia dușcă, blondă?! Brună.
(se uită prin manuscris)
Bătrân sau tânăr, persoană frumoasă sau… sau… o borâtură, în tot cazul, înger. În sfârșit, ai spus-o cumva și pe-asta. Îngerul e înger. Îngrozitor.
(muzică)
Muzica e cea care creează timpul. Dac-ar avea rost să vorbim, în ce privește îngerii, despre timp, am spune că ăștia și-au fu…, au tras o dușcă pe la începutul anilor '70, și-așa au rămas.
(tăcere)
Ce anume?
(bea, citește)
În mod vizibil, e trotilat.
(tăcere, nu-și crede ochilor)
Tăcere, nu-și crede ochilor. Încă bine că! Asta nu ține de credință, tătucule, ci… inseminație… insunimini… mini suni… mumi nini
(tăcere, inspiră adânc, apoi spectaculos, ca într-o arie de bravură)
Calomniază — denigrează — înnegrește — blamează — ponegrește — defăimează — terfelește — dojenește — hulește — clevetește — respiră adânc —
(respiră adânc)
ocărește — bârfește — disprețuiește — înjosește — sictirește — flituiește — nesocotește — murdărește — pângărește — batjocorește —
(gâfâie)
Maică-ta de-i vie, bine-ar fi să vie, pân' la noi la vie. Burbur-calambur. Nu intru în detalii. Jocul de cuvinte se trage de la Satana. Mai departe!

Acuză — uneltește — complotează — dușmănește — fitilește — trage sforile — sapă gropile — născocește — urzește — scormonește.
(tăcere)
Insinuează. Să nu exagerăm, îngeraș-unguraș, hopa-hopa, Doamne-ajută, hai, noroc, prosit.
(citește)
E trotilat… Mă-ta, aia-i trotilată… Urca încetișor din depărtare, din nevinovatul sat numit Cucuieții din Vale, cu turnuri din lemn, curat ca lacrima, ș-apoi acu' e trotilat… Mămica. Mămica ta-i trotilată.
(muzică)
Cortina se ridică — deja-i rău.
(muzică; răsfoit)
Îngerul caută ceva în manuscris, îl răsfoiește puțin agitat, în final se pare că a găsit, spune profund emoționat. Profund emoționat! Asta-i indicație scenică!? Profund, da' unde? Sigur, pe vremea când fost-am un ingenuu tragedian…, da' chiar așa, unde? Locuiam la marginea Clujului, acol' pe malul Someșului. Pe vremea aia încă erau, fost-au indicații scenice.
Ei, dar e totuna, mulți face pe deșteptu'. Deci.
Jane Fonda, actrița cu Oscarul, regretă că la Today, show-ul ăla de dimineață, în timpul conversației i-a scăpat pe gură cuvântul pizdulice —
(se oprește speriat, muzică)
Poala popii, poala mea, poala popii, poala mea… Cum este? Aproape așa… Gata… Eu pup poala popii, popa pupă poala mea…
(tăcere, manuscris)
Jane Fonda sau popa ăla? Pe nimeni n-a vrut să supere cu asta. Acu' cine? Jane Fonda sau popa ăla?

(privește spre cer; și/sau bere)
Bine, știu, știu, nivelul…
(răsfoiește)
Firește, treaba asta cu Jane Fonda n-are loc aici. Ce să spun, i-a scăpat… asta înseamnă că era acolo… Îngerul n-are trup — sau să mă uit într-un studiu de teologie? —, n-am trup —
(își privește trupul)
așa că-n privința cuvântului scăpat nu-s competent, dar pe cine poate supăra o amărâtă de —
(intervine muzica; manuscris, lumină puternică)
Intră Îngerul și făcutu-s-a lumină, lux oritur, o lumină puternică, rece.
E întuneric, mai întuneric decât întuneric, probabil că nici măcar indicatoarele de la ieșirea de incendiu nu luminează — păi cum să nu lumineze —, ceea ce, de altfel, sugerează dispute serioase cu Pompierii. Sugerează. Dar n-are rost să disecăm asta, oricum, fiind doar indicații scenice, sunt mărgăritare aruncate porcilor. Aș întreba: acu' care-s mărgăritarele și cine-s porcii? Mai departe, să trecem peste asta. Brusc și foarte puternic, se aude Oh, Darling-ul lui John Lennon —
(cântă, murmură puțin; probabil)
Asta, în cazul în care drepturile de autor nu sunt disproporționat de mari. Comentariile noastre privind muzica nu sunt nici măcar simbolice, există oameni în teatru care decid asta, respectiv, să existe. Indicațiile *tăcere, pauză, muzică* pot fi tratate cu lejeritate, iar pentru că recitările n-ar putea să fie mai mult de-o cacialma, nu le indicăm. Sau peste tot cu semnul întrebării.
(recitând?)
Oare s-ar putea și asta recita?

(tăcere)
Sau nu.
Aici, acum — o-oh darling —, important ar fi să ne zvâcnească inima, apoi putem începe cu toții să plângem (hohotim) și să zâmbim (rânjim). Ei, un kitsch de calitate. Pe bune că-i de calitate. Ei. În lumina care țâșnește brusc, șade în toată splendoarea — pantofi cu cataramă, veșminte albastre, cu găitane argintii, asemenea celor purtate de valeți, și perucă, perucă, perucă — Joseph Haydn. Compozitorul. Adică nu omonimul acestuia. Nu așa cum e omul de zăpadă numit Franz Liszt, într-una dintre nuvelele la minut ale lui Örkény. Auzind muzica, inima lui Haydn începe să zvâcnească — din punct de vedere actoricesc, n-aș prea vrea să fiu în locul lui! —, adică ascultă cu bucurie, la limita plânsului (hohotitului), aproape chiotind, melodia lui Lennon. Apoi, în liniștea ivită brusc —
(muzică)
spune încet: nu mai vreau să compun.
(întuneric)

3.

(corectând parcă întunericul de adineaori, lumină)

ÎNGERUL

Am uitat ceva. În ce vreau să mai spun n-avem craniu, căpățână, dar asta să fie problema cea mai mare.
Carevasăzică. Einstein moare, ei, totuși Einstein e o căpățână, și, ajungând în fața Domnului — respectele mele, Șefu' —, spune: Domnul Meu, o viață întreagă tot asta am studiat, ai da un rost cercetărilor mele, așa, ulterior — post festum, asta nu apare în banc, am introdus-o eu, din motive de calitate —, dacă mi-ai arăta formula după care

ai împlinit marea Ta creație. Ecuația universului. Okei jochei, aprobă din cap Domnul și-i întinde o coală de hârtie. Einstein se uită, se tot uită, devine din ce în ce mai agitat, apoi spune: Domnul Meu, ecuația asta e complet greșită.
(muzică)
Știu, băiete, răspunse Domnul.

(Îngerul se uită cu severitate în ochii spectatorilor, sau dacă e cineva pe scenă, Haydn, eventual toată lumea, asta deja e o problemă de regie, în ochii acestora; apoi, întuneric. Poate că „întuneric“, ca element de separare, înseamnă și „muzică“)

4.

HAYDN

(stă la un fel de pian, poate)
Esterházy —
(un scurt fragment muzical, triumfal, nu neapărat Haydn)
Să avem grijă — ar trebui să avem grijă — ca acest cuvânt —
(muzica de mai sus)
măcar aici — ca acest cuvânt măcar aici — să nu — să nu fie pronunțat.
(pasaje de pian)
Zugrăvesc pe pereții coșcoviți ai imaginației mele o scenă fără Esterházy — o zonă fără Esterházy —

ÎNGERUL

(intră în trombă, joacă valetul, îl însoțește pe Haydn de la pian până la măsuța de ceai, rococo la cub, îi oferă ceai, zahăr?, beau ceai)
Ai dreptate, tăticu'.
Trăiască unu mai muncitoresc!

(întuneric; serviciul de ceai cade de pe masă, se sparge, zgomot de cioburi)
Futu-i! Porțelanul de Meissen!

5.

(învăluiți [garnisiți] cu muzică, soții Rosenbaum își beau ceaiul în rococoul de mai sus; idilă; probabil că în brațele unuia dintre ei e ceva, dar asta nu se vede, să spunem că fotoliile în care stau sunt aproape cu spatele la noi; pentru început, rostesc primele replici, drese pe ici, pe colo, din Cântăreața cheală*, firește, cu momente lungi de tăcere)*

ROSENBAUM
Interior burghez austriac, cu fotolii austriece.
THERESE
Răcoroasă seară austriacă.
ROSENBAUM
În zorii secolului al XIX-lea. Herr Rosenbaum —
THERESE
Echivalentul austriac al numelui unguresc Kovács.
ROSENBAUM
Domn austriac, în fotoliul său austriac, în papucii săi austrieci, își fumează pipa sa austriacă și citește un ziar austriac, în fața unui șemineu austriac. Poartă ocheri austrieci —
THERESE
Ce?
ROSENBAUM
Ocheri. Substantiv austriac. Ochelari, oculari, ocheți. Și are o mustăcioară cenușie, austriacă.

THERESE

Frau Rosenbaum, Therese, damă austriacă, cârpește ciorapi austrieci.

ROSENBAUM

Draga mea, ai auzit treaba aia cu ciorapii în legătură cu unicul nostru Haydn?

THERESE

Care, după cum bine știm, de câțiva ani s-a întors la Tatăl său ceresc.

ROSENBAUM

După cum bine știm.

(tăcere)

THERESE

Un moment lung de tăcere austriacă. Ce treabă cu ciorapii?

ROSENBAUM

Spre sfârșitul vieții maestrului, cultul Haydn, extins la nivel internațional, a luat uneori forme de-a dreptul grotești. Englezul William Gardiner —

THERESE

Nu-i austriac?

ROSENBAUM

(țipă subit)

Gura!

THERESE

Un moment lung de tăcere austriacă. Da, ascult, Joseph Carl, deci englezul William Gardiner —

ROSENBAUM

fabricantul englez de ciorapi, de exemplu, i-a trimis maestrului șase perechi de ciorapi de bumbac, însoțiți de o scrisoare foarte amabilă, în fiecare pereche punând să se țese diferite melodii pe teme-Haydn —

(muzică, după părerea noastră, să spunem că o melodie cunoscută de Mozart sau Beethoven, dar n-am vrea să ne amestecăm în treaba regizorului; aici, pe hârtie, ni s-a părut o idee bună)
de la andanteul din Simfonia Surpriza și până la Gott erhalte. Și-mi cer iertare pentru ieșirea de adineaori.
(un moment lung de tăcere)

THERESE
Un moment lung de tăcere austriacă.

ROSENBAUM
Therese, iartă-mă.
(tăcere)

THERESE
Așa-i căsnicia omului modern —

ROSENBAUM
Nu uita, draga mea, zorii secolului al XIX-lea.

THERESE
(țipă subit)
Tacă-ți gura!
(tăcere)
Așa-i căsnicia unui om din ziua de azi, oficială, dar nu legală, intimitatea e înlocuită de obișnuință, respectul, de indiferență, pasiunea, de violență, sinceritatea, de nerușinare.

ROSENBAUM
(izbucnește în plâns)
Ce vrei? M-ai înnebunit de-a binelea. Deja nu mai știu pe ce pot conta.
(începe să bată pendula)
Pendula austriacă bate șaptesprezece lovituri austriece.
(o ascultă pe cea de a șaptesprezecea)
Număr prim.

Therese

Să nu începi iar!

Rosenbaum

Ca să vezi, e ora nouă. Am mâncat supa, peștele, cartofii cu slănină, salata austriacă.

Therese

Prințul ne oferă tot ce-i mai bun.

Rosenbaum

Copiii au băut apă austriacă. Am mâncat bine astă-seară. Asta pentru că locuim în împrejurimile Vienei și — *(tăcere; de fapt, abia acum devine interesant, când nu-i vedem bine, adică ambiguitatea de mai jos să rămână ambiguă)*

Therese

Dragul meu Joseph Carl... Numai puțin...

Rosenbaum

Nu.

Therese

Lasă-mă să pun mâna!

Rosenbaum

Nu. Nu prea...

Therese

Te rooog, te rooog, te rooog. Doar cât să..., doar cât să pun mâna.

Rosenbaum

Nu, dacă spun, mânca-te-ar bâza!

Therese

Numai la capăt... finuț...

Rosenbaum

Therese, draga mea, ce vorbe de batjocură îs astea?! Păi, păi, nici n-are capăt!

Therese

O, Joseph Carl! Atât de mult îmi plac exagerările tale. Păi, păi, totul are un capăt.

(într-o parte)

Auzi colo, că n-are capăt!

(tăcere)

Rosenbaum

Simți, Therese? Simți?

Therese

Simt, dragul meu Joseph Carl.

Rosenbaum

Se umflă.

Therese

Fără-ndoială, se umflă.

Rosenbaum

Frumos.

Therese

Vrei altfel? Mai repede? Mai încet?

Rosenbaum

Nu vorbi atât! Am spus doar că se umflă frumos. Și că se umflă unde trebuie.

Therese

Se umflă. Fără-ndoială. Aici?

(Rosenbaum aprobă din cap)

Și aici?

(Rosenbaum aprobă din cap)

Aici?

(Rosenbaum aprobă foarte tare din cap)

Nu încape îndoială. Umflătura cvartetului de coarde. Aici.

(Rosenbaum aprobă atât de tare din cap, încât nu mai are sens să specificăm)

Umflătura sonatei. Aici. Umflătura simfoniei.

Rosenbaum

Umflăturile misei!

(ceea ce fusese Rosenbaum adineaori, acum e Therese)

Umflăturile cantatei! Umflăturile oratoriilor!

Umflătura-Die Schöpfung! Umflătura-Tobias!

Therese

(într-o parte)

Bine că nu-i tot catalogul Köchel…

(încetul cu-ncetul, ar trebui deja ceva muzică)

Îngerul

(intră în trombă, drept vânzător de ziare, strigă de parc-ar fi pe stradă)

Băiatul închis în frigider și-a mâncat propriul picior! Scandal în cripta princiară!

(într-o parte)

Nici n-a fost în criptă, ci… E totuna!

(drept vânzător de ziare)

Au devastat mormântul fecioarei, haide! Au devastat mormântul fecioarei, haide! Îndată după gât urmează peruca! Băiatul închis în frigider și-a mâncat propriul picior!

(pleacă; tăcere)

Rosenbaum

Ce zevzec! Niciun haide, Haydn! Tatăl nostru, Therese, Haydn. Ce să spun, fecioară, haide! Joseph fecioară, haide, dobitocule!

Therese

*(*Întoarcerea lui Tobias*, 2a, sfârșitul recitativului)*

Și unde este mila ta? Faptele-ți frumoase când au rodit altceva decât fructe sălcii, amare?

(trece subit în arie, Întoarcerea lui Tobias*, 2b)*

Asudă luptătorul, dar îl încoronează gloria; corăbierul tremură, dar s-a îmbogățit… plugarul geme…, dar într-o

zi îl va răsplăti seceratul; tu-ți petreci zilele între chin și tânguire, și doar paguba va fi marfa ta. Văd clar, pentru ce ești tu mândru n-are o valoare adevărată...

Rosenbaum

Temperează-ți durerea, nu mă amărî cu acuze nedrepte și furia-ți smintită. Ochii tăi o să revadă obiectul cel drag. Vei fi recunoscătoare Domnului, slăvindu-l cu asupra de măsură.

(Rosenbaum întinde spre femeie un craniu — cu perucă? — obiect care până acum fusese în brațele sale; femeia îl mângâie puțin, sau prelung, apoi pune craniul pe nu-știu-ce-ul cu inscripția-Haydn aflat lângă măsuța de ceai; tăcere)

Rosenbaum

Un moment lung de tăcere austriacă.

Therese

Răcoroasă seară austriacă.

(întuneric)

6.

Îngerul

(face jonglerii cu două cranii, unul mai mic, celălalt mai mare, ca un telal în târg)

Aici se poate vedea craniul lui Haydn din copilărie, mai mare decât mare, iată, iar aici se poate vedea, iată, când s-a dezvoltat arta lui cea mare, iată —

(unul dintre ele îi cade din mână)

hopa-hopa, poate-i vreo lăcustă în ele, din cauza asta sunt așa săltărețe, dar nicio problemă, frumoase domnișoare și chipeși domnișori, Haydn rămâne, nu-i așa, Haydn, din moment ce el a fost Haydn, nu-i așa.

(la un moment dat, vedem o țărancă din Rohrau, nu știm nimic despre ea decât că e mama lui Haydn, nici dacă e-n picioare sau așezată, nimic; Îngerul se oprește brusc)
Dar pe cine văd eu acolo, în peisajul de la miazăzi?
(tăcere)
Nu e oare mama cea bună și dragă a amintitului Haydn?
(cele două cranii fac un gest de aprobare)
Ba da. Nu știm nimic despre ea decât că ea e mama maestrului. Dar ce face acum —
(mama lui Haydn se așază)
oare e-n picioare —
(se ridică)
oare e așezată —
(se așază)
oare e-n picioare —
(se ridică)
sau te pomenești că, în ciuda vârstei înaintate, stă în mâini —

MAMA LUI HAYDN
Nu te distra cu mine, futu-ți!
(Îngerul îi aruncă — mișcare de baschetbalist? — craniul mai mic, mama îl mângâie cu afecțiune, cu aceleași gesturi cu care-l mângâiase mai sus Therese)

MAMA
Ei, du-te, micuțule Joseph, du-te și joacă-te cu prietenii tăi din sătucul ăsta din Burgenland —

ÎNGERUL
O, nevinovatul sat numit Cucuieții din Vale!

MAMA
Concret, Rohrau, unde ai văzut lumina zilei și unde tatăl tău trudește ca rotar.
(tăcere)

Trudește. Și unde noi trăim o viață fericită, suntem harnici și plini de smerenie, mulțumiți în sărăcia noastră. Atelierul, mobilele strălucesc, totul strălucește de curățenie. Asta să-nțelegi, băiețelul meu — uită-te la mine, în ‘mnezeii mă-tii, când vorbesc cu tine —, asta să înțelegi, simbolic. Ca o explicație a muzicii tale de mai târziu.

(două observații la personajul mama: acolo unde permite textul ironic, distant — dintr-odată vorbește și acționează sentimental, matern, fără ironie și fără rezerve; cealaltă observație: la fel se raportează și la craniu, întotdeauna face ceva cu el, se joacă, îl alintă, în cazul în care craniul poate fi o minge de gumă, atunci tot lovește mingea de pământ sau [și] o pune sub rochie și-și privește sânii astfel crescuți etc., cu ingeniozitate, deci, când e sentimentală, când e ironică; sau nicicum)

Îți amintești, nu-i așa, că deja la vârsta de patru ani ai dovedit clar aptitudini muzicale deosebite.

ÎNGERUL

Bine, bine, nu-i un Mozart, totuși. Concret: Wolfgang Amadeus. Aptitudini da, dar copil minune, nu. În ziua de azi, asta e o problemă, o problemă de imagine, o problemă de brand, o problemă de valorificare. O, toreador, pe taur să-l omori!

(tăcere)

Acu’ asta de ce-am spus-o? Mister. Inima asta-i un mare secret. Un mister enigmatic, uneori e ciudat de agitată și se aprinde. Dar și doare. Știu, e banal, totuși trebuie s-o spun, că tare mă mai neliniștește.

(tăcere)

Atât despre Mozart. Broken heart. Mi-ai pus cătușele!

Mama

(cu mândrie, eventual adresându-se publicului)

Copilul zburdalnic își nota cu exactitate, perfect, fragmente muzicale întregi auzite o singură dată.

Îngerul

(nu mai semnalăm nimic referitor la muzică, pentru că ne trec prin cap numai lucruri triviale, e adevărat, frumoase, cum se întâmplă și în cele ce urmează)

Ritmul, în general: cadență de opt măsuri. Jumătatea ăsteia e propoziția muzicală: patru măsuri. Jumătatea propoziție e fraza: două măsuri. Iar jumătatea frazei e fra, adică, o măsură: germenele melodiei, sămânța muzicii. Învață, juncanule, că tot bou iese din tine!

Mama

O, și harpa. Juncanul și harpa. Părintele tău, negustorul de cereale —

(tăcere)

scuze, lapsus linguae, asta-i o altă piesă — părintele tău e meșter rotar —, dar de Mathias, e Mathias.

(tăcere)

Pe cuvânt de onoare, așa s-a numit, Mathias Haydn. Dar este doar întâmplător, de fapt, nici n-are ce căuta aici.

(cochetând, își trece mâna peste păr sau [greșeală dactilo] peste burtă)

Privitul buricului.

(continuă)

Ei, dar să mergem mai departe. Carevasăzică, tatăl tău, după cum bine știi, cânta la harpă. De învățat, n-a învățat, a fost un amator până la sfârșit, nici notele nu le cunoștea, nu știa să descifreze o partitură, nu știa ăla nimic, băiete —

(se enervează singură)

nimic, ți-o spun eu, nicio ambiție, nici la atelier, nici în sat, nici la castel, nici în pat, stătea lângă nenorocita aia de harpă, un bărbat care cântă la harpă, un harpist, băiețelul meu, un harpist! În loc să fi pus mâna pe, n-are a face, pe ceva.

Îngerul

Și să fi muncit!

Mama

Nu mă ajuta! Să fi muncit, să avem și noi câte ceva.

Haydn

(intră cumva dintr-o parte, în pantaloni scurți, cu bretele, dar poate să fie încălțat cu pantofi cu cataramă, dar poate să aibă și cravată de pionier la gât, dar poate să aibă și perucă)
Cânta la harpă — un tată harpist —, afară, secolul al XVIII-lea, înăuntru, un tată harpist, iar deasupra mea, cerul înstelat.

Îngerul

Țțț —țțț.

Haydn

Un tată —
harpist — care ciupește harpa — care stă lângă harpă — prăbușit lângă harpă.
(muzică)
Un tată prăbușit sub harpă —, care, de altfel, e rotar.

Mama

Care în zilele de târg și la sărbători stă acasă și-și distrează familia —

Haydn

Un tată prăbușit sub harpă —
(trist, amărât, îngrozit)
substantiv.

Mama

și-și distrează familia cu muzică. Harpa meșterului rotar era un instrument demodat, rablagit, pe care corzile încă nu erau acordate cu pedale, ca la harpele din secolul al XVIII-lea, ci… cu un cârlig de fier.

Îngerul

Dragii mei prunci, harpa nu-i un instrument cromatic, ci… Ia, cine știe? Așa-i, e unul diatonic. Un om montat înăuntru.

(în cazul în care nu vine cineva cu o altă idee, nu-i așa, se poate chiar monta etcetera și scuze)

Adică, nu are semitonuri, ca, de exemplu, clapele negre ale pianului, astea trebuie create în timpul cântatului, printr-un acordaj rapid, cu ajutorul unei pedale.

Mama

Bărbatul și stăpânul meu, blândul meșter rotar —

Îngerul

Fac pe mine!

Mama

Gura! Își ținea harpa rablagită în camera din fund, o păzea cu sfințenie, dar tu, micul meu Joseph —

(sărută craniul)

băiețelul meu drag,

(tăcere impresionantă)

dacă prindeai ocazia, te furișai pe neobservate în camera din fund și cu o voluptate plină de pasiune —

Îngerul

Despre asta aș avea câte ceva de spus — voluptate plină de pasiune între două terțe. De exemplu.

Mama

Făceai să vibreze, cu o voluptate plină de pasiune, corzile alea vechi și uzate din mațe. Pentru că pe corzile bătrânului

instrument știai să faci să răsune intervale muzicale și variațiuni armonice atât de frumoase, fără să te fi învățat cineva, încât tatăl tău, care se minuna fericit, în loc de pedeapsă, te alinta toată ziulica.

Haydn

Se minuna fericit — dragul meu prăbușit sub harpă —, în loc de pedeapsă, alintare — alint.

(răstit, glacial)

Dumnezeu, Atotputernicul, mi-a dăruit atâta lejeritate în muzică, încât în cel de-al șaselea an al vieții mele aveam deja curajul să cânt, cu vocea mea cristalină, unele liturghii în corul bisericii, la fel și la pian și vioară.

Îngerul

A se consemna încă o dată în procesul-verbal: nu este un copil minune. Mozart e copil minune, Haydn nu este copil minune. Un matur minune, aia da, un matur minune… Dar dacă Cel de Sus l-ar fi chemat la sine la vârsta de treij' șase de ani, cum a făcut cu Wolfi, atunci azi nici câinii nu-l cunoșteau. Atunci, pentru seara asta ar fi trebuit să inventăm alt program.

Mama

O, și vioara — vioara cea mută. Vioara cea mută a micuțului meu Joseph. Suna mai frumos decât toate viorile lui Paganini.

Îngerul

Mamă, ai doar una. Mamă, ai doar una! Bine, știu, calitatea!

Mama

Dintr-un buștean, cu sculele tatălui său —

Haydn

Cu sculele tatălui meu, cu o răbdare tenace și cu o îndemânare uimitoare —

Mama

Cu o răbdare tenace și cu o îndemânare uimitoare și-a cioplit o mică vioară.

Haydn

(face rost de undeva de o vioară și și-o pune sub bărbie)

Pis-pis, ce tot zici, ia mai dă-te și-n pisici.

Mama

O vioară mică, masivă, cu un contur făcut de mântuială, o formă grosolană, o sculptură rudimentară, pe care, firește, nu se putea cânta, nu scotea niciun sunet, nici măcar strune nu i se puteau pune.

(dramatic)

Era o vioară mută.

(tăcere; Îngerul și Haydn; parodie țigănească)

Îngerul

Vino-ncoa', băiete — vino, vino, vino —, na, cântă-mi tu mie, măi, guriță mică ce ești, cică Scrie-mi mamă despre satul… —, dar din inimă, băiete, din inimă, din inimă ungurească —, pentru că asta tre' zisă, din inimă —

(Haydn dă să înceapă)

Măi, praleo — las-o mai moale, să murmure vioara aia mută —

(Haydn dă să înceapă)

Praleo — ai dreptate —, Scrie-mi mamă despre satul…, în știl, așa cum îți zic, în știl nu se pupă aici —

Haydn

Rogu-te, mânca-ți-aș — La umbra nucului bătrân —

Îngerul

Dobitocule. Mai degrabă cântă ceva simfonic — asta-i tre' ungurului —, simfonie sau sonet —

Haydn

Diverdimendo?

ÎNGERUL

Da, și aia, da' și sonata — aici toți îs austrieci, numai eu mi-s ungur — într-o piesă ungurească, un înger ungur! —, piesa ungurească este a îngerilor unguri — bine, bine, nu actualizez —, dar ascultă la mine, egipteanule — sământă de faraon —, de ce? Care-i problema? După dicționar, arh., glum., arhaism, glumeț —

(subit, cât se poate de serios)

Ce glumă bună!

(continuă)

Totuși, nu cvartetul de coarde, ci — ailaltă, știi —, aia cu Ultimele șapte cuvinte ale Mântuitorului pe cruce —

(tăcere)

HAYDN

Die sieben letzten Worte unseres Erlösers am Kreuze?

ÎNGERUL

Aia, bătrâne, ei.

HAYDN

Rogu-te, mânca-ți-aș, dară n-ai vre' tama' Hoboken douăj' per doi?

ÎNGERUL

Ba da, Hoboken. Fără discuție.

(muzică [?])

VIOLONIST

(din orchestra adevărată, spre Hadyn)

Moare la masă.

(muzică; tăcere)

MAMA

Du-te, băiețelul meu, joacă-te.

(rostogolește spre Haydn craniul, ar fi bine dac-ar pocni, dac-ar scoate sunete; tăcere; întuneric)

7.

(castel)

PRINȚUL

(privește pe fereastră, melancolic, firește)

Austriac —

(tăcere)

Austriac — omul să nu fie austriac —, doar dacă-i obligat.

Ungur —

(tăcere)

omul să nu fie ungur —, doar dacă-i obligat. E totuna — ungur — ne-ungur —

Dar dacă se poate, de niciun fel. Prinț —

(tăcere, exersează)

prinț — prinț — prinț — imperial —

ÎNGERUL

(spre public, poate șoptit)

Imperial, ne-imperial.

PRINȚUL

Prinț imperial. Fast —

(tăcere)

amator de fast —,

(dă din mână)

un prieten al muzicii — unh priehten ah muhziciih —

(dă din mână)

Etcetera — mai ales etcetera —, un prieten al muzicii amator de fast etcetera.

(tăcere)

Am cincizeci și unu de ani — totul este al meu —, cât vezi cu ochii.

(eventual, Îngerul face pe măscăriciul și imită un orb, apropo de „cât vezi cu ochii“; scuze)

Nu pot privi nici în față, nici în spate.
(tăcere)
N-am nevoie de nimeni.

(pe replica asta intră, rostogolindu-se, craniul; presupunem că același care în scena precedentă s-a rostogolit afară; sau unul mai mare; eventual unul foarte mare; să nu uităm că, o dată, craniul poate fi și un balon, cu toate consecințele [?] de rigoare; în timp ce Îngerul își spune monologul de mai jos, la prinț intră o femeie, ce, femeie!, o adevărată damă, flirtează, o auzim sau o putem auzi că spune: „Ești țicnit?", „Ți-ai pierdut mințile?", „Cum îți imaginezi?", „Ce anume, cum?", o, da, asta o spune prințul, „Că ilustrisimul domn îmi descheie bluza." „Da, îmi iubesc trupul!", „Dragul meu prinț, să nu permiți ca sânii mei să fie alungați din atracția spațiului frunții dumitale!", „Bine, nu-i las să fie alungați!", asta o spune iar prințul; Îngerul prinde craniul care intră rostogolindu-se, la fel cum ar prinde o minge de fotbal, parcă ar vrea să-i dea un șut, calcă, totuși, alături etc., totul la modul profesionist [!])

ÎNGERUL

(un gen de parodie-Szepesi, comentatorul sportiv)
Mingea ajunge la Puskás, mingea asta din Berna, mingea asta bună și ungurească din Berna, o conduce lângă Liebrich, all right, mister Wright —
(injoke, nu trebuie înțeles, iar dacă totuși înțelege cineva, e câștig curat)
piciorul i se avântă într-un șut și da! da! da!
(tăcere prelungă)

Finala Campionatul Mondial din 1954, așa cum și-o imaginează Bulă. Cum vine asta aici? Păi, așa că — să presupunem că —
(ridică mingea — cu multă îndemânare — cu piciorul și o ia în mână)
Henț! Am glumit. Să presupunem că ăsta-i craniul lui Haydn —
(pornește spre spectatori, se oprește la marginea rampei, în față, pozează în Hamlet)
A fi sau a nu fi —
(dă din mână)
Am glumit.
(tăcere)
De ce trebuie să rezolv eu problemele de dramaturgie care —
(țipă)
se presupune că țin de resortul —
(continuă)
lui Dumnezeu cel Mare? Bine, bine, calitatea… Fac pe mine, în final totul va fi atât de super, încât o să iasă la iveală că asta-i cea mai bună lume dintre toate cele care există… Carevasăzică. Story-ul cu craniul — horror curat —, soții Rosenbaum l-au decapitat — dar nu cu asta încep —, ci cu faptul că în anul 1820, prinții s-au gândit, în sfârșit, să-l reînhumeze la Kismarton pe Haydn-ul lor, care rămăsese la Viena — în bordelul ăla pe care-l pricinuise Napoleon —, la cimitirul din Gumpendorf! Deci! — deci, atunci exhumare — ce-i acolo? —, gâtișorul există — peruca există —, hopa-hopa, între cele două, nimic nimicovici — prinții furioși —, pentru că ăștia îndată se-nfurie când cineva fură capul lui Haydn — asta-i, tătucule, dragoste de cultură —, de asta a fost nevoie de aristocrați — ca să se-nfurie cultural —, acu' i-au înhățat pe soții

Rosenbaum, dar n-au găsit craniul — efectiv e păcat că asta nu figurează în piesă —
(interpretează)
intră prințul tunând-fulgerând, femeie, wo ist der craniul? —, dar femeia l-a ascuns sub fustă — acolo, între cele două coapse, așa cum vă spun —, domnul meu, să nu te superi dacă nu mă pot scula înaintea ta, căci mi-a venit rânduiala femeilor — Geneza, 31, 35 —, pentru asta-i bună cultura — concret, prințul ăsta era mare futangiu —, se uita, se tot uita la coapsele femeii — dar, nu-i așa? rânduiala femeilor —, în zadar e doar un citat! asta aș vrea să accentuez! — îi luase pofta —, dar banii vorbesc, carevasăzică, au găsit un craniu în excelenta colecție de cranii a lui Rosenbaum — numai că li s-a tras o țeapă —, au primit un craniu tânăr — Sándor Petöfi, ba bine că nu —, așa că prinții au făcut scandal sau au plătit sau au făcut scandal și au plătit — în tot cazul, au primit unul mai bătrân —, dar încă nu de-adevăratelea pe cel al lui Haydn — pe care Rosenbaum ăsta l-a dat mai departe —
(o scurtă tăcere)
o, ce mă plictisește —

Prințul

(întrerupând flirtul, concret — sărutatul gâtului femeii)
Osul cefei! Os occipitale! Os occipitale!

Îngerul

Cu vorba nu frângi oase.
(tăcere)
Sau, mai degrabă, unuia îi place popa, celuilalt — preoteasa? Dacă te sărută cineva pe gât e semn de compătimire. Al milei, madame. Al compasiunii, doamnă. Al îndurării, gnädige Frau. Al milostivirii, mademoiselle. Alții,

în schimb, susțin că-i vorba de o pasiune fierbinte — fofoloancă mică!
(continuă)
L-a pasat unui prieten al său pe nume Peter, de altfel, comandant de închisoare, care l-a păstrat cât a trăit — după părerea mea, până în anul 1895 —, după care a ajuns la Asociația Prietenilor Muzicii din Viena — a mai fost ceva și-n legătură cu Hitler, că ar fi vrut să-l ciordească sau cam așa ceva, nu mai știu exact —, prinții iar au uitat de el — nici capul lor nu-i calendar —, de altfel, de asta nu mai avem pe-aici prinți —, ei, și atunci, în 1954, s-a pus punct pe ceremonia înmormântării care a durat 145 de ani — ca să spun așa —, carevasăzică, pe de o parte craniul lui Haydn, pe de altă parte, tragicul an 1954. Iar Puskás nici măcar nu era în ofsaid! Prin urmare, ăsta este anul care, doamnelor și domnilor, a pus capăt dramaticei rătăciri a craniului, atunci s-a întâlnit, după atâția ani și ani, toracele cu burdihanul. Am glumit. E anul care, în sfârșit, i-a adus, iată, tihnă acestui craniu, iată.
(dă un șut craniului care se rostogolește din scenă)
Așa. Totuși, ar trebui să cugetăm la asta, păi, nu?
Doamnelor și domnilor. În situația asta de criză în care e țara, iată, care-i în criză, iată.
(întuneric)
Să lumineze lumina din întuneric.

8.

(scena precedentă, Prințul în același loc; Bernhard, servitorul, poate fi, eventual, înlocuit cu Îngerul)

Prințul
Camera mi-e plină de lacrimi.
(tăcere)

BERNHARD

Cu siguranță, ilustrisime domn. Numai că… Ei bine, câte camere sunt în castel?

PRINȚUL

De unde să știu. Nu-i treaba mea. E obligația de serviciu a personalului.

BERNHARD

Cu siguranță, ilustrisime domn, o sută șapteșpe.

PRINȚUL

Ăsta nu-i număr prim?

BERNHARD

Cu siguranță că nicidecum, ilustrisime domn.

(tăcere)

Nu vezi, băga-ți-aș, că-i divizibil cu trei?

PRINȚUL

Cu siguranță. Dar unde bați, credinciosul meu Bernhard?

BERNHARD

De bătut, nu bat, ilustrisime domn.

PRINȚUL

Cu siguranță.

(tăcere)

Am cincizeci și doi de ani — totul este al meu —, cât vezi cu ochii.

Nu pot privi nici în față, nici în spate. N-am nevoie de nimeni.

BERNHARD

Cu siguranță. Totul e ridicol, boierule, dacă ne gândim la moarte.

PRINȚUL

Dacă, dragul meu Bernhard, dacă. Dacă. Eu nu mă gândesc la moarte. De ce m-aș gândi tocmai la moarte? Din

moment ce nu mă gândesc la nimic. De facto, la nimic. La nimic.

(tăcere)

Numai dacă moartea nu se gândește la mine.

Bernhard

Cu siguranță, ilustrisime domn.

Prințul

Și la tine, dragul meu Bernhard, și la tine!

Bernhard

N-am nevoie de nimeni.

Prințul

Asta-i bine, băiete, bine că n-ai nevoie de nimeni.

(tăcere)

Ești țicnit?

(tăcere)

Așa m-a întrebat, ești țicnit? Și cum îmi imaginez, așa m-a întrebat. Ce anume, cum, am întrebat eu. Că-i descheі bluza, a spus ea.

(tăcere, dar mai degrabă muzică)

Dar eu i-am descheiat bluza și nu n-am gândit la nimic.

Bernhard

(visător)

La nimic.

Prințul

(visător)

La nimic.

(tăcere)

Și că da, ea-și iubește trupul, a spus. I-am spus că asta ne leagă. Strâns, cu multe fire, i-am spus. Pentru că și eu îi iubesc trupul. Și a mai spus să nu permit ca pieptul să-i fie alungat din atracția spațiului frunții mele.

Bernhard

Sânii, super-ilustrisimul meu prinț, sânii.

Prințul

Bine, i-am spus, nu-i las să fie alungați. Nici într-un caz alungați.

(tăcere)

Bernhard, să vină —

(muzică-Haydn)

Da, îl aștept — nu-mi place.

(tăcere)

Nu.

(tăcere)

Ar fi o exagerare să spun că mi-e greață — greață, nu — nu greață.

Bernhard

Ilustrisimului domn îi e greață doar de ghiveci.

Prințul

Nu mă întrerupe, nu vezi că povestesc o istorie. Unde-am rămas?

Bernhard

Greață, nu — nu greață.

Prințul

Că, mai ales, mi-ar fi scârbă? Nu. Scârbă, mai ales, asta nu. Dar nici nu-mi place. Nu-mi place.

(tăcere)

Meinen Schwanz, den liebe ich.

Bernhard

(speriat, ca o copilă)

Vaiii.

Prințul

Repetiția e mama învățăturii: Meinen Schwanz, den liebe ich.

Bernhard

(la fel ca mai sus)

Vaiii.

(obiectiv, explicând)

În germană. Sensul. Coada, *aia* îmi place.

(tăcere)

Sau într-o exprimare mai fericită: coada este cea care-mi place.

(tăcere)

Așa înțeleg, ilustrisime domn. Coada ilustrisimului domn e cea de care ilustrisimului domn, după cum susține ilustrisimul domn, îi place ilustrisimului domn.

Prințul

Bernhard, las-o baltă. Cred că am scos deja totul din coada mea.

Bernhard

Cu siguranță, ilustrisime domn.

Prințul

(încet, cu seriozitate)

De altfel — de altfel, într-adevăr — din toată inima — realmente —

(subit, întuneric)

9.

(la fel ca adineaori, doar că Prințul e nemișcat, încremenit, asemenea unei statui)

Bernhard

(nu-i exclus să recite; libretul)

E o lume care susține despre sine că există în ea onoare — onoare, onoare —, deși e cât se poate de clar că nu există

în ea onoare — onoare, onoare, onoare —, mai exact, niciodată n-a existat în ea ceva care să semene cu onoarea —

(muzică)

Nu numai că-i de temut, nu numai că te înfricoșează, dar lumea asta e și ridicolă — lumea asta e și ridicolă. Dar cu faptul că trăim aici, într-o lume care nu numai că-i înfricoșătoare, dar și ridicolă, trebuie să se resemneze fiecare, separat — să ne resemnăm, trebuie să ne resemnăm. Și câte sute de mii și câte milioane de oameni s-au resemnat deja — la asta trebuie să ne gândim —, și câți, doamne, câți s-au resemnat aici — în țara asta fără îndoială că de temut, înfricoșătoare și ridicolă —, în patria asta care-i cea mai ridicolă și cea mai de temut — patria cea mai ridicolă și cea mai de temut, cea mai ridicolă și cea mai de temut —

(muzică)

Cât privește țara asta, patria asta, ca să putem exista, pur și simplu, aici, ca măcar și cu o singură zi să ne târâm mai departe — să ne târâm mai departe —, niciodată n-ai voie să spui adevărul — nimănui și despre nimic și nimănui și despre nimic —, pentru că-n țara asta numai minciuna te trage înainte — minciuna, cu mulțimea demascărilor și a încâlcelilor și a denaturărilor și a înfricoșărilor —

(muzică)

În țara asta minciuna este totul —

(muzică)

Totul — totul —, iar consecința adevărului poate să fie doar acuza, condamnarea și batjocorirea. Asta nu pot să trec sub tăcere —

Prințul

(brusc prinde viață, Bernhard încremenește, asemenea unei statui)

Cine? Cine nu poate să treacă sub tăcere? Am spus, aici totul e al meu. Inclusiv cuvântul. Servitor nu vorbește, prinț vorbește. Dacă vrea. Nu vreau.
(redevine statuie, Bernhard continuă)

Bernhard

Din cauza asta nu pot să trec sub tăcere faptul că poporul din țara asta s-a refugiat în minciună —, cine spune adevărul poate fi deja pedepsit și e deja ridicol —, mulțimea sau tribunalele decid cine tre' pedepsit *sau* făcut de râs sau pedepsit *și* făcut de râs —, dacă nu poate fi pedepsit cel care spune adevărul, atunci tre' făcut de râs —, dacă nu poate fi făcut de râs, tre' făcut în așa fel, încât să poată fi pedepsit —, în țara asta, cine spune adevărul e pedepsit sau făcut de râs sau pedepsit și făcut de râs.
(muzică)
Dar pentru că vor să se facă de râs sau să fie pedepsiți cât mai puțini —
(cuvintele i se opresc pe buze; întuneric)

10.

(la fel ca mai sus, adică, la castel)

Prințul

Austriac — Haydn ăsta-i austriac, nu-i așa? Nu-mi răspunde, Bernhard. Întrebare poetică, n-ai auzit până acum de întrebare poetică? Nu-mi răspunde. La o întrebare poetică nu răspundem. Nici poeții nu răspund. Nimeni, Bernhard, ai priceput. După întrebarea poetică e o tăcere atât de mare… E o mare tăcere, Bernhard.
(tăcere)

Austriac, austriac, austriac — omul să nu fie austriac —, doar dacă-i obligat —, ungur — omul să nu fie ungur —, doar dacă-i obligat —

(tăcere)

Deja și numele — ce fel de nume-i ăsta? — Haydn —

(îl exersează)

Haiden — haiden — haiden — Morgen, morgen, nut nicht haiden — du, dönn, dnn, ddn.

(tăcere)

Bernhard, îl aștept.

BERNHARD

Pe cine binevoiește în mod ilustrisim să aștepte ilustrisimul domn, cine să vină?

PRINȚUL

Tu ce crezi? N-auzi?

(muzică-Haydn)

BERNHARD

Mozart!

PRINȚUL

Cald, cald…

BERNHARD

(vesel, animat)

Da? Păi, despre asta — despre asta, durere, până acum n-am știut nimic concret —

PRINȚUL

Tâmpitu'.

BERNHARD

Exagerare, de tâmpit, nu-i tâmpit. Aș spune că-i nebunatic. Domnul Wolfgang Amadeus e doar nebunatic, așa vorbește lumea.

Prințul

Băiete, nu mai trăncăni atât... sau dă o fugă la castelul Festetics. Îl aștept pe omul ăla!

Bernhard

Pe Jozef?

Prințul

(cu silă)

Da, pe ăla, pe Jozef.

Bernhard

(iese, urlă de afară)

Ioșca, te așteaptă bossu' ăl mare!

(în cele ce urmează, Haydn vorbește prin intermediul muzicii, melodii cunoscute sau interpretări deformate sau imitații, presupunând că e vorba mai ales de solo instrumental sau cum obișnuia să cântăcească Glenn Gould, în timp ce cânta la pian, pa-ram-pa-pa...)

Prințul

(la fereastra melancolică)

N-am nevoie de nimeni — a, dumneata ești ăla, Herr Kappelmeister!

Haydn

Pa-ram-pa-pa.

Prințul

Bine, bine, da' mulțumește-mi — dumneata ai avut dreptate —, cele două oboaie — în alea chiar că n-a mai fost suflu —

(tăcere)

Te-aș întreba ceva —

Haydn

Pa-ram-pa-pa?

Prințul

Nu mi te adresa în mod direct. Nu se cade. Înțelegi?

Haydn

Pam.

Prințul

Și nu mă întrerupe… Acum am pierdut firul.

Haydn

(prelung)

Pa-ram-pam-pam-ra…

(tăcere)

Prințul

Ai mai spus asta. Frumos. Poetic. Văd eu — văd eu că dumneata nu —, văd eu că dumneata nu ești un oarecare — pot fi mândru că ești în slujba mea —, îmi pot linge toate cele zece degete — pe scurt, că dumneata ești un geniu —, un geniu-original —

Haydn

Pam-pa-ra —

Prințul

Ține-ți gura, eu vorbesc! Da! Zece! Toate cele zece! Mi le pot linge, da!

(tăcere)

Aud că oamenii dumitale s-au luat la bătaie.

Haydn

Pa-ram-pa-pa —

Prințul

Știu, știu, știu, dumneata întotdeauna îi aperi. Ești un tată bun. Papa. Așa ți se spune, Papa, dacă sunt bine informat. Și sunt bine informat. Ești un țăran viclean. Dar poate că la violoncelistul ăla n-ar fi trebuit să-i scoată ochiul —

Haydn

(cântă oboiul?)

Pa-ram.

Prințul

Bine, din partea mea, să fie oboist.

Haydn

Pam-pam-pam-

Prințul

(se uită prin ceva hârtii)

Da, e deja bine, văd —

(citește)

O bătaie scandaloasă etcetera, după ce ambele părți și mai mulți martori de la fața locului susțin că se poate presupune — nu mă întrerupe —

Haydn

Pa-ram-ram —

Prințul

De tușit, îți dau voie... Carevasăzică, violoncelistul Xavier Marteau nu i-a rănit intenționat, cu inelul, ochiul lui Zacharias Pohl, care, de asemenea, n-a fost exemplar în acest caz —

Haydn

Pam-pam —

Prințul

Da? L-a șicanat? Prin urmare, în prezența domnului dirijor Hayd etcetera, etcetera.

(tăcere)

O, ce mă plictisește!

Haydn

Pam-pa-ra.

Prințul

Nu!

Haydn

Parampam-pam.

Prințul

În zadar îmi tot spui că ilustrisime domn. Nu și iar nu. Cel mult, opt ducați.

Haydn

(prelung)

Pam-Pam-pa-ra —

Prințul

Zece, să fie zece. Dar acu' domn' dirijor să nu-mi prezinte proiectul intitulat „precursorul mișcărilor sindicale".

(tăcere)

Aș fi vrut să te întreb ceva — așa, ca — așa, ca — așa, ca de la bărbat la bărbat —

Haydn

Pam-pa-ra —

Prințul

Da — exact —, să încălecăm. Textual.

(tăcere)

Încălecăm.

Haydn

Param-pam.

Prințul

Da, da, sunt sigur. Încălecăm — deci să încălecăm barierele claselor noastre sociale!

Haydn

Pa-ram-pam —

Prințul

Mulțumesc.

Haydn

Pam-pam —

Prințul

(șoptit, pudic)

Da.

Haydn

Parampa —

Prințul

Da.

Haydn

Pa-ra-ra —

Prințul

Nu chiar, deși — la asta nu m-am gândit până acum. — Da!

Haydn

(euforic)

Pa-pa-pa-parampam!

(tăcere)

Prințul

Dragă — dragă —, dragă Jozef!!!

(întuneric)

11.

(Haydn la pian, tocmai ar vrea să cânte, când Îngerul intră în trombă, cu nelipsita sticlă de bere de Köbánya.)

Îngerul

Haydn!

(tăcere; Haydn parcă nici n-ar fi de față; sau mocoșește ceva la pian?; între timp, intră Rosenbaum și soția acestuia; bărbatul măsoară ceva pe capul lui Haydn, în jurul capului acestuia, riglă de măsurat, echer, Therese notează datele într-un caiet)

Lucy in the sky with diamonds — Haydn e Haydn e Haydn —

(tăcere)
Am spus eu ceva despre roze? Despre de rose? Eu acu' țin morțiș la calitate — fie și din cauza șefului meu —
(muzică)
Mărire în ceruri — știu, știu —, Doamne-ajută, hai, noroc, prosit —
(bea)
Șefu' meu zidește din lipsă — Creația —
(muzică)
creația e cârpăcită din tot ce nu este. A fost, de exemplu — e doar un exemplu —, în lume o lipsă de forma lui Haydn —
(tăcere)
Eu nu sunt o parte a lumii. În felul ăsta, nici nu lipsesc din ea. Din cauza asta sunt mai puțin decât — decât Dumneavoastră! V-ați gândit la asta? Lumea s-a schimbat, din cauza Dumneavoastră s-a schimbat lumea. Nu spun că a devenit mai bună — nu spun că a devenit măsurabilă — sunt *(spre soții Rosenbaum)* —, sunt unii care speră că totul e măsurabil, că până și incomensurabilul Haydn e măsurabil — omul cochetează întotdeauna cu infinitul —, în zadar e o prostie — tâmpenie per se —, ar și dori să-l măsoare —
(bea)
E cam prea mult thinking-ul pozitiv — dar șeful meu se ocupă de toată lumea —, din tot inexistentul fabrică existentul — asta o putem trece, totuși, printre calitățile lui — gloria, tătucule, gloria in excelsis Deo —
(tăcere)
Am un coleg super — numai că l-au prins cu tva-ul —, avea obiceiul să spună mereu că dacă-i atât de galant, el spunea culant, dacă Domnul e chiar atât de culant, ar putea să înceapă cu sine fabricarea existentului din inexistent.

Carevasăzică, lipsa asta de formă a lui Haydn a fost umplută pe 31 martie 1732 — așa cum avem, uite aici, berea asta de Köbánya, și asta o să umple burdihanul —
(muzică)
Aș atrage atenția asupra acestui concept-de-creație-din-lipsă — este o idee foarte frumoasă și poetică —, glăsuiește despre rostul existenței — numai pentru conformitate —, că a fi e nu numai uluitor, nu numai necesar, dar și parte a unei ordini unitare —
(muzică)
Un chiot!
(tăcere, bea)
Cam așa ceva. Așa cred. Așa sper. Poate.
(tăcere, se apropie de Therese)
Ar avea — poate ar avea —, sper că poate ar avea — ar avea madame puțin timp și pentru mine?

THERESE

Valea de-aici, tăticu'!

ÎNGERUL

(dur)
Singur — mereu singur —, pot să mă ploconesc în sus — Gloria —, pot să mă ploconesc în jos — nu există ceva mai minunat decât omul —
(își ridică sticla de bere spre spectatori)
Nimeni. In between — singur —, așa pățește cel care nu are istorie. *Am jucat* și într-o altă piesă, acolo am spus deja asta. Nu-i ceva vesel să fii singur — uneori e nevoie —, uneori e bine — dar nu-i vesel —, nu-i distractiv. Nu-i agreabil.
(tăcere)
Îngerul nu chiuiește — Domnul nu chiuiește —, numai omul chiuiește —

(își ridică sticla de bere spre spectatori)
Dacă chiuiește.
(tăcere)
Omul e muritor — în afară de mine, aici toți sunt muritori. Pe de o parte. Iar pe de altă parte, e aici nemurirea asta. Chestia asta —
(sughite)
Pardonați — construcția asta culturală —, pe bune că-i mișto — pe de o parte, autorul e mort, cum prevede teoria, pe de altă parte, cvartetul de coarde trăiește, cum ar dori publicul cultivat —
(muzică)
Elaborat cvartetul de coarde, cvartetul de coarde trăiește ca peștele-n apă — elaborată forma de sonată, forma de sonată trăiește, ce mai, trai pe vătrai —, elaborată simfonia, simfonia trăiește ca — păi, pentru asta a trebuit să mă uit în culegerea de proverbe și zicători unguresți —, simfonia trăiește ca porcul surd în lanul de grâu. E clar — dacă porcu-i surd, nu-l aude pe omul cu pușca și se lăfăie liniștit — într-o totală liniște sufletească —, nu-i așa?, în lanul cu grâu. În viață, nu-i așa?, cum spune ungurul.
(tăcere)
Iar apoi, nu-i așa? Puff!
Omul e o floare —
(tăcere)
Moartea omului e ceva teribil și cumplit. Pentru că mai întâi aduce asupra omului multe boli, dureri, penitență sufletească și trupească — multă mâhnire, tristețe, războaie și spaime —, iar în final desparte sufletul de trup cu spaime și groază — în durerea cumplită a membrelor și tendoanelor —, și preface trupul în leș — în leș — ce

duhnește — ce duhnește — a oale și ulcele — a oale și ulcele.
(tăcere)
Leș — ce duhnește — oale — și ulcele — omul e o floare.
(tăcere)
Eu nu floare — eu nu floare! — cortina!
(întuneric)

12.

(la fel ca în scena precedentă, dar fără Înger; soții Rosenbaum măsoară în continuare)

Rosenbaum
(măsoară cu palma capul lui Haydn de jur-împrejur, acesta cântă la pian, nu-și dă seama ce fac soții Rosenbaum)
Notează, Therese, notează, e pur și simplu extraordinar. Da, ăsta-i Haydn! Notează, 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, așa, de aici și până la ureche, 13 —

Therese
Centimetri?

Rosenbaum
Nu, inci! Draga mea, capul lui Haydn e organizat după șirul lui Fibonacci, asta-i o nebunie!

Haydn
Din punct de vedere fizic nu sunt atrăgător, sunt scund de statură și smead, ciupit de vărsat, picioarele mi-s disproporționat de scurte, ba mai mult, nu-i o exagerare dacă mi se spune că-s crăcănat, sunt adus de spate și port peruci demodate, pline de pudră. Nasul mi-e deformat din cauza polipilor, iar asta se pare că mă afectează.
(muzică)

Niciodată n-am compus muzică atât de înflăcărat ca Mozart, Schubert sau Mendelsohn. Modestia mea cât se poate de sinceră își are limite clare.
(din ce în ce mai furios)
O tehnică perfectă, clară, optimism, structuri transparente, melodii virile, armonizări frapant de bogate, bucuria primară a compoziției... 104 simfonii! 83 cvartete pentru coarde! 52 sonate pentru pian! 23 opere, 4 oratorii, concerte! Muzică de cameră! Opere corale! Mise!
(tăcere, cântă la pian și începe să fredoneze o melodie a lui László Dés)
Întunericu-i o clipă — între noi e-o umbră doar —, ci lumina se-nfiripă — o să mai avem și-o viață fără griji — străluminată dar din dar —
(tăcere)
O viață fără griji — străluminată dar din dar.
(fredonează mai departe)
Așa va fi — promit —, cum de atâtea ori ai sperat — o să fie — pe bune — o viață fără griji, străluminată dar din dar —
(tăcere; îngrozit)
O viață fără griji — o viață fără griji, străluminată dar din dar —
(întuneric)

13.

(pur și simplu dintr-o așa-zisă glumă, dar o putem percepe și la modul serios — ce să-i facem, așa se-ntâmplă cu glumele bune: o melodie cunoscută, nu tocmai lentă, din repertoriul lui Elvis Presley, mca, mca, mca, cuplul princiar se fâțâie nu tocmai princiar; apoi se așază bățoși, ca un cuplu regal, pe tron; tăcere prelungă)

Prințul

Am cincizeci și trei de ani — totul este al meu —, cât vezi cu ochii — nu clipi din ochi, draga mea —

Prințesa

Nu pot privi nici în față, nici în spate —

Prințul

N-am nevoie de nimeni.

Prințesa

Acu' asta mie îmi spui? Mie?! O… autentică… O, dar n-are importanță! Câți?! Cinj' trei? Cincizeci și trei de ani austrieci…

Prințul

Ungurești!

Prințesa

Mai ales.

(tăcere; cu gingășie)

Voiam de mult să te întreb ceva. Spune-mi, prințul meu drag, după părerea dumitale poate, poate fi o prietenie adevărată între un bărbat și o femeie?

Prințul

(animat)

Păi, cum să nu!

Prințesa

(prinde mâna Prințului)

Atunci e bine, m-am liniștit, m-am liniștit.

Prințul

(aproape chiuind)

Păi, cum să nu! Dacă între timp și-o trag pe săturate!

(întuneric)

Finalul Părții I

Partea II

14.

(parcă s-ar repeta scena 12)

Rosenbaum

(măsoară capul lui Haydn)

Notează, Therese, notează, e pur și simplu extraordinar, 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, așa, de aici și până la ureche, 13.

Therese

13 e număr prim?

Rosenbaum

Nu începe și tu… Scrie: 21. Șirul lui Fibonacci. După cum bine știm, astea sunt numere care abstractizează regularitatea existentă în natură —

Therese

(asemenea unui elev, când e scos la tablă)

Con de brad, melc, fruct de ananas, floarea soarelui —

Rosenbaum

Dar cum evită craniul ăsta naturalizarea noilor represiuni ce decurg din schimbările sociale, din rebeliuni?

(Therese nu înțelege despre ce e vorba; mai suntem câțiva în situația asta)

Pentru că de evitat, evită!

Therese

Evită. Ăsta așa e. Ăsta, dacă promite, evită.

(tăcere)

Craniul sferic simbolizează o viață scurtă.

Rosenbaum

Se poate, Therese, se poate, nu te contrazic. Emisfera suprimându-și dihotomia orizontală, arăt, și verticală,

arăt, dihotomia, ha-ha, asta nu ți-o pot arăta, așază craniul în spațiul forțelor neierarhizate…

Therese

Un cap părăsit pe drum: înseamnă răutate.

Rosenbaum

(arată, sucește-răsucește capul lui Haydn, îl măsoară ca pe un obiect didactic)

Proporțiile astea ale craniului maestrului nostru înfățișează ceva forme, regularități ascunse, anterioare culturii, care, în felul lor „fragil și periculos", înseamnă celebrarea vieții. Celebrarea vieții, Therese.

Therese

Da! Numerele-Fibonacci, mediana de aur, vânătoarea, aservirea! Ordinea care se dilată continuu!

(mângâie obrazul lui Haydn)

Ca mătasea.

Rosenbaum

(cumpătat)

Totuși, să nu cădem de partea cealaltă a lui Haydn.

(și el îi mângâie obrazul)

Ciupit de vărsat, nu mătase, ciupit de vărsat, ciupit de vărsat à la Haydn.

Therese

Ciupit de vărsat din mătase.

(tăcere)

Haydn

Conform presei de specialitate, din punct de vedere fizic nu sunt foarte atrăgător, sunt scund de statură, iar pielea, gălbui-cenușie — e totuna — creierul mi-e frumos — craniul —

(eventual, între timp, Îngerul cu două cranii în mâini — sau câte poate! — traversează scena făcând jonglerii)

Trupul îmi funcționează —

(muzică)
Muza —
(tăcere)
Muza, în schimb, e necesară — prinț, conte, baron nu-mi trebuie —, muză îmi trebuie —
(muzică)
Muză mică — muză mare — muză mijlocie — muză lungă — muză scurtă — muză slabă — muză grasă — muză care slăbește — muză care se îngrașă — muză-distracție — muză-muncă —
(puțină muzică)
Mai exact: muză-cvartet de coarde, muză-sonată, muză-simfonie — apoi direcția muzică sacră —
(cucernic)
Muza-misă —
(tăcere)
Mai exact: muza-misa-Nelson, muza-misa-Creația, muza-misa-Benedictus, muza-misa-etcetera —
(puțină muzică)
Muză cu un conținut ridicat de succes —
(tăcere)
Mu-uu-za — se pare că, ascultând muzică de Mozart, vacile — vacile dau mai mult lapte —, e demonstrat științific.
(cântăcit — pam-pa-ra —, să spunem că Marș Turcesc*, respectiv cunoscuta* Simfonie a V-a *de Beethoven)*
Tam-tatam-ta-a-ta-ta-tam — dă lapte — ta-ta-ta-tam — nu dă lapte —
(tăcere)
Kurtág, Ligeti, Jeney, Sáry, Vidovszky —
(tăcere)
Păi, asta încă n-au demonstrat-o — de altfel, de ce trebuie să bem atâta lapte?

Aici sunt mai ales porci, vaci mai puține — porci și țânțari —
(în timp ce iese)
După cum știți, țânțarul este un monstru muzical exemplar, pentru că doi țânțari împreună cântă întotdeauna pe două voci și se acompaniază —
Țânțari — porci — pe de o parte muzica mea, pe de altă parte, porcii mangaliță — porci unguresti — porci patrioți — coboară colesterolul mai ceva ca o avalanșă — desigur, în Ungaria avem mai degrabă șesuri frumoase, care ne plac, decât avalanșă.
(tăcere)
Cel puțin, pentru mine e frumos — mangalița coboară colesterolul — cvartetul meu de coarde nu coboară.
(muzică)
Fără Dumnezeu nu există muzică — muzica n-are niciun rost — în cazul ăsta, numai mangalița are rost.
(muzică)
Eu aș fi ultimul care să vorbească în contra mangaliței — șuncile alea gustoase — șunca aia străluminată —, șunculița aia fără griji, străluminată —
(la fel ca în finalul scenei 12)
O viață fără griji — o viață fără griji, străluminată dar din dar —
(întuneric)

15.

(Haydn în antreu, Prințul, în fața obișnuitei ferestre)

Haydn
Mozart poate c-ar fi rezistat două săptămâni — Beethoven, două zile —
(tăcere)

Eu, treij' de ani — amintesc doar în treacăt. În fiecare dimineață — în conformitate cu faimosul contract —, în fiecare zi, dimineața și după-amiază, prezența obligatorie în antreu, unde îi va fi transmis ordinul princiar privind muzica — așteaptă cu răbdare, apoi —
(tăcere)
A face anticameră, așa se numește — Mozart e într-adevăr mare, întotdeauna am recunoscut —, dar în asta-i firav, ca o ceapă de primăvară — iar tânărul Ludwig, o, și el a primit mult de la Creator, dar în ce privește anticamera, nu face față, e ciumete —

PRINȚUL

(strigă dinăuntru)
Am 54 de ani — aici totul este al meu —
(tăcere)
Pentru diseară comand două sonate!
(Haydn notează)
Am 55 de ani, cât vezi cu ochii — un trio garnisit cu doi baritoni!
(Haydn notează)
56 de ani —

ÎNGERUL

(apare de undeva)
56! Ce-ar mai fi bubuit asta înainte de '90 — 56, plus notițele lui Haydn —, pe loc ar fi izbucnit schimbarea de regim —

PRINȚUL

57, 58, 59, 60, cât vezi cu ochii.
(Haydn notează continuu)

HAYDN

Plâng când mă gândesc la viitor — plâng când mă gândesc la trecut.

(tăcere)
Niciodată n-am avut nici cel mai mic motiv să compun pentru eternitate.
(tăcere)
Întotdeauna m-am ocupat numai de timp — ce se întâmplă între două momente — Apăs pe clape — sau — nu apăs pe clape — trag arcușul — sau — nu trag arcușul — și — dacă trag arcușul — apăs oare pe clape?
(tăcere)
Ce se întâmplă între două momente — ce?! — ce anume?!
(întuneric)

16.

(grupul cântărețelor, printre ele și Luigia Polzelli; fiecare flecărește, solfegiază, naiba-știe-ce-face — naiba-știe etc.)

Cântăreața 1
Văl! Ați adus vălul?
Cântăreața 2
Ce fel de văl?
Cântăreața 3
Au ăștia de toate. Și văl. Până și sub piele au văl.
Polzelli
Vălul n-aduce fericirea!
Cântăreața 1
Mie-mi spui?! Vălul vorbește, caravana trece.
Cântăreața 3
Vălul n-are miros.
Cântăreața 2
Vălul rău nu piere.

Cântăreața 1

Se pare că tre' cântat cu vălul pe față. Asta-i dorința expresă a domnului dirijor. Are o dorință de văl.

Cântăreața 3

Cum îl și cheamă? Ceva Josef.

Polzelli

Naiba-știe-naiba-știe — Joseph Haydn, așa-l cheamă. Un om serios, toată lumea așa spune.

Cântăreața 2

Da' de ce-i tre' văl? N-are curajul să mă privească-n ochi? În ochii mei frumoși, ca două diamante negre? Bandito-sexual!

Cântăreața 3

Se pare că-i chel.

Cântăreața 1

Și-i mic de statură!

Polzelli

Omul mic umblă cu bâta mare.

Cântăreața 1

Greșeală, o mare-mare-mare greșeală.

Cântăreața 2

Când e greșeală, când nu.

Cântăreața 3

O, de când n-am mai greșit…

Cântăreața 1

Se pare că bărbații se gândesc la sex clipă de clipă.

Cântăreața 3

(cu voce adâncă)

Atunci poate că sunt bărbat?!

Toate

Văl, văl, văl — un ciubăr — vălul numărat, dirijorul scărmănat!

Îngerul

(intră, face un semn spre cântărețe, timpul se oprește, încremenesc)

În sfârșit, puțină liniște — și liniștea-i muzică —

(gustă tipele)

Asta pe mine nu mă interesează — pentru mine, ispita cărnii reprezintă zero virgulă zero zecimi —

(gustă)

Teoretic.

(face iar un semn, timpul pornește, naiba-știe etc.)

Cântăreața 1

Mănâncă la masa ofițerilor —

Cântăreața 2

Sau!

Cântăreața 3

Primește o juma' de forint pe zi bani pentru mâncare —

Cântăreața 1

Și i se mai cuvin și 9 vedre de vin —

Îngerul

Offizierswein, nu vinul servitorilor. E adevărat, nici al domnilor.

Polzelli

Și plățile-n natură!

Toate

Oh, și cele-n natură — plățile-n natură!, să spunem sau să arătăm? — plățile-n natură!

Polzelli

Lemne pentru foc, șase stânjeni — lemn bun, autentic —, grâu, patru pfunzi —, secară, doișpe pfunzi —, păsat, trei sferturi de baniță —

Îngerul

Păsat — e al dracu' de important — Haydn fără păsat

(tăcere profundă)
cred că-i ca Bach fără orgă — pe de o parte, Bach fără orgă — pe de altă parte, Haydn fără păsat — în cea de a treia parte, John Cage fără muzli —

CÂNTĂREAȚA 1
Carne de vită, trei sute de pfunzi —

CÂNTĂREAȚA 2
Sare, cincizeci —

CÂNTĂREAȚA 3
Lumânări, treizeci —

TOATE
Varză și sfeclă un ciubăr!

ÎNGERUL
Ciubăr, yes, ciubăr. Bine că nu gogilizdă!
(tăcere)
Storcea dama lacrimi, era în gogilizdă — c-o durea, zău c-o durea în —
(timpul se oprește, nimeni nu mișcă, apoi doar Polzelli scoate câteva sunete, la limita dintre o arie și țipete, Îngerul face semn, Polzelli tace)
Ia te uită, ce așteptam — o gogilizdă!
(întuneric)

17.

(se repetă finalul scenei precedente)

ÎNGERUL
Ia te uită, ce așteptam — o gogilizdă!
(Îngerul pornește, iese, intră Haydn, pășește cam ciudat, cu spatele, e aplecat, să nu le vadă pe cântărețe)

Haydn

Are obligația să evite orice moment de intimitate, să mănânce, să bea sau să participe la situații confidențiale alături de muzicieni.

(într-o parte)

Oare cântărețele fac parte din categoria muzicienilor? Despre asta nu scrie în contract.

(continuă)

Dar dirijorul numit Josephus Haydenus —

Îngerul

Ioșca — unde ai ajuns, Ioșca —, ai fost un copil complet normal, de țăran — iar acum — iar acum îmi umbli cu Josephus —

(iese; dar încă mai face un semn spre cântărețe, timpul pornește iar, la fel și ciripitul femeilor)

Haydn

Liniște!

(tăcere; e tot cu spatele, încă, aplecat aproape până la pământ)

În sfârșit, puțină liniște — și liniștea-i muzică —, dar dirijorul, făcând uz de toată sârguința și bunele sale intenții, are obligația să le învețe pe cântărețe — să nu cumva să li se urce la cap.

(muzică)

Nimic nu-i mai rău decât o cântăreață căreia i se urcă la cap.

(se așază pentru audiere, își rotește cu iscusință capul să nu le vadă pe cântărețe)

Văl?

(tăcere)

Întreb, văl?

Toate

(cu un râs exploziv)

Cu un văl nu se face primăvară, maestro!
(îşi trag vălul pe faţă)

Haydn

Artistele sunt acoperite cu văl?

Polzelli

(îl imită batjocoritor)
Artistele sunt acoperite cu văl, o, o?!

Haydn

Atunci o rog pe domnişoara să cânte.

Polzelli

Doamnă, maestre, doamnă. Deja, maestre, deja.

Haydn

(bate din picioare)
Nu mă interesează, nu mă interesează, nu mă interesează!
(tăcere)
Dacă ai copil, nu mă interesează copilul dumitale — dacă-i ca un înger, mă lasă rece îngerii, dacă-i dovleac, mă lasă rece dovlecii.
(într-o parte)
Cucurbita pepo, dovleac comestibil, expresia preferată a mamei din timpul deportării, azi, băieţelule, la cină o să fie cucurbita pepo cu mărar —
(muzică)
Celui care mănâncă la cină curcubita pepo cu mărar nu i se poate întâmpla nimic rău — nu-l poate vătăma nimeni — e liber —
(continuă)
Dacă bărbatu' ţi-e înalt, ca un turn, nu dau doi bani pe turnuri —, dacă ai părul negru ca pana corbului, păi, mi se rupe de corbi — hâş, pasăre, hâş —, dacă eşti fidelă, mă asta pe fidelitatea dumitale —, dacă eşti zburdalnică, mă asta pe zburdălnicia dumitale —

(gâfâie)

Iar dacă nu ești măritată, mi se rupe de nasul dumitale cârn — rămân de lemn în fața părului dumitale galben ca paiul, rămân surd în fața taliei dumitale de viespe —, nu mă interesează talpa dumitale, nu mă interesează glezna, nu mă interesează coapsele, nu mă interesează genunchiul dumitale — o, bine că mi-am amintit, am aici —

(arată)

îți arăt — un chist Baker — pe ungurește, bășică în scobitura genunchiului, frumos, nu-i așa?, bășică în scobitura genunchiului — pe slovăcește, bakerova cysta —

(tăcere)

Unde-am rămas?

(tăcere)

POLZELLI

(încet)

La genunchiul meu.

HAYDN

Nu mă interesează, nu mă interesează, nu mă interesează genunchiul dumitale — în afară de voce, nimic nu mă interesează, nu mă interesează nimic, decât vocea — ați înțeles? — nu există genunchi, nu există nas cârn — numai vocea, muzica mea, pe de o parte, și vocea voastră, pe de altă parte — nimic altceva nu contează — nu contează —

CÂNTĂREAȚA 1

(încet)

Păi, ăsta n-are nici cap, nici coadă.

HAYDN

Aud. Aud. Aud totul. Bine-ai spus, domnișoară artistă, nimic nu este, nimeni nu este în fotoliul ăsta nenorocit.

Numai urechea care te-ascultă. Poftim, vă rog, mai am și altă treabă.

(Cântăreața 1 cântă scurt, bine, după câteva cadențe, Haydn intervine)

Ajunge, ești angajată în slujba Ilustrisimului Prinț, următoarea —

Cântăreața 2

(face game)

Încă nu mi-am descoperit înălțimile vocii.

Haydn

Caută-le, îngerașule, caută-le.

Cântăreața 2

(cântă)

Am coborât puțin prea jos.

Haydn

Coborât, coborât, dar chiar așa de jos?! Când o să fie angajări la mină, da, acolo-i nevoie de coborât… Aici e doar turbă! Și țânțari… Încalecă-le. Pe sunete trebuie să cazi de sus.

(într-o parte)

Nu cățărare de jos.

(continuă)

O să fie bine — nu ești o Maria Callas — dar va fi bine. — Următoarea —

Cântăreața 3

(execută exerciții de tehnica respirației, stă pe scaun, cu picioarele rășchirate, se apleacă, parcă și-ar lega șireturile de la botine, se ridică încet, inspiră încet aer, foarte încet, ssszzz, îl expiră printre dinți)

Gălbenuș de ou, zahăr, rotirea gâtului — au fost de toate — lo la li la lo — ma me mi mo mu

(încet)

Dacă acu' aud: „Deschide gâtul. Încă nu-i la locul lui“, atunci... Eu...

Haydn

Aud, coleghina, aud. — Deschide-ți numa' gâtul, încă nu-i la locul lui. Vino după-amiază, te ascult din nou. Mai e cineva?

Polzelli

Eu.

Haydn

Aud. Dumneata ești cu genunchiul... Poftește.

(Polzelli cântă ceva afon)

Aud bine? Încearcă altceva.

(Polzelli, la fel ca mai sus)

Nu, mă rog frumos. Ilustrisimul Prinț n-are nevoie de vocea asta, mulțumim pentru osteneală.

(se ridică, ar porni, își freacă îndoitura genunchiului)

Bakerova cysta!

Polzelli

(își smulge de pe față vălul, în caz că se poate rupe, iar dacă nu, face un gest agresiv; ei, dar am uitat să spunem că, între timp, cântărețele au ieșit din scenă; dacă totuși nu, atunci acum sunt nemișcate; iar Polzelli ajunge cumva foarte aproape de Haydn, cel puțin cu sânii)

Sunt Luigia Polzelli.

(tăcere; Haydn o privește fascinat)

Haydn

Dumnezeule, cât ești de frumoasă.

(tăcere, foarte încet)

Te compun.

(întuneric)

18.

PRINȚUL

Probabil c-o să fie bună pentru contele Morzin. Sau pentru eternii noi bogați Grassalkovich. Soțul e și mai netalentat, dacă-i posibil așa ceva. E suficient să te apropii de el, că începe să-i hohotească vioara. Haydn, dumneata m-ai răsfățat, eu deja nu mai suport lipsa de talent. Îmi apar mici erupții pe piele. Lipsa de talent este înspăimântătoare, în ultimă instanță e rebeliune, rebeliune împotriva ordinii.

HAYDN

Adevărata rebeliune e talentul, creează o nouă ordine.

PRINȚUL

Ei, dar lasă palavrele astea. Și să nu mi te înghesui printre cuvinte, ca să spun așa. Să-ți arăt cum cântă Polzelli asta a dumitale?

(arată, e îngrozitor, totuși e cântec)

HAYDN

Ilustrisime domn, fără îndoială că Dumneata ești mai de calitate ca prinț decât ca sopran.

PRINȚUL

Păi, îi dau papucii urgent. O zbor de nu se vede. Asta nu-i voce!

HAYDN

Cu voia Domniei Voastre, eu altfel văd problema. Domnișoara Polzelli —

PRINȚUL

Doamna, Haydn, doamna!

HAYDN

(într-o parte)

Și ăsta, tot cu asta-mi vine!

(continuă)

Fără îndoială că vocea lui Polzelli nu e perfectă —

PRINȚUL

Fără îndoială, Haydn, fără îndoială.

HAYDN

În același timp, nici nu rămâne fixată la un nivel mediocru, adică posibilitățile tocmai că sunt încurajatoare, ba mai mult decât încurajatoare. Să nu uităm, avem de-a face cu o creatură tânără —

PRINȚUL

Eu n-am de-a face cu ea!

HAYDN

avem de-a face cu o ființă la care imaturitatea e de-a dreptul firească, drept condiție a maturității. Confuzia, pe care ilustrisimul domn a remarcat-o cu ironie inconfundabilă, mie mi se pare mai degrabă zburdălnicie. Aș spune chiar că-i posibil ca o intonare falsă eu s-o aud drept un dramatism, repet, zburdalnic.

PRINȚUL

Vorbești serios?! Așa auzi! Arată-mi urechea!

HAYDN

Propunerea mea din punct de vedere profesional e să-i angajăm pe soții Polzelli.

PRINȚUL

Eu, Haydn, eu am să-i angajez, dacă-i angajez.

(tăcere)

Crede-mă, puterea își are și părțile ei bune. Are ceva dulce. Cred că dumneata știi, dar nu-ți place să te gândești la asta. La gusturile-i dulci. O, oare ce înseamnă — oare ce, oare ce? — dacă Haydn-ul meu, cel cu o super-ureche, la auzul unui do diez care vagabondează într-un do, caută

comorile așa-zisului talent componistic — păi, să caute, să tot caute în sfânta aia de fântână —
(hohotește; întuneric)

19.

(Antonio Polzelli ar vrea să cânte la vioară, dar Haydn îi face urgent semn să tacă)

Haydn
Ajunge, domnul meu —
(într-o parte)
E chiar prea mult —
(continuă)
Am nevoie de un violonist în orchestră — iar dumneata fără îndoială că ești violonist — ai o vioară și un arcuș —
(Antonio i le arată)
și tragi arcușul pe coarde —
(Antonio l-ar trage, Haydn e îngrozit)
Nu, pentru Dumnezeu, nu!

Antonio
Prego? Este ce, bătrâne? Nu ceva place ilustrisimului respectat domn? Totul scris — zburat aici scrisorile din Napoli — aici, în cuib de praf — direct în prăfăria de la capătul lumii — în mocirla asta —

Luigia
O, taberele alea muncitorești de prin anii '70! Lacul Fertö și împrejurimile!

Antonio
Dar inimioara mea! — Muzbach sau Putzbach — și țânțari — și iar venit-dus în lucitor Napoli scrisori — deci, maestro — treaba unsă e cu bătrânul maestro Gregorius Werner.

Haydn

Lipsă de talent!

(tăcere; amabil)

Domnule, dumneata ești un antitalent înnăscut!

Antonio

Jignire asta e, insulto, cu respect, chiar dacă spus cu rispetto. Napoli și Mantua admirează mâinile mele ușoară!

(țipând)

Mă împotrivesc! Protestare!

(tăcere, aproape șoptit)

Ai dreptate. Mea mâini lemn sunt. Holz, holz pentru foc.

Luigia

Nu te mai amărî, Toni. Nu poate fi toată lumea talentată. Mare parte a omenirii e netalentată, oamenii ăștia să se rușineze? De parcă am fi răspuns prost la școală? Și cineva o să ne dea note rele? Oare nu-i cât se poate de firesc ca oamenii să n-aibă talente deosebite?

Haydn

Pe mine, lipsa de talent — indiferent cât de surprinzător o fi — nu mă scoate din sărite — pe mine, lipsa de talent nu mă revoltă —

Antonio

Pentru că signore nu știe ce-i aia — pe mine indignazione — mă revoltă — lipsa proprie de talent mă revoltă — e ca o rană — o plagă infectată — marcioso — parcă se vede pe mine — nici nu tre' să prind violino, deja sunt netalentat — cu lipsa mea de talent — impotenza! — numai talentul — talento! — lui Papa poate fi comparat.

Și lipsa de talent nu moft — durează, rezistent — Einmal impotenza, immer impotenza!

(muzică)

Lasă-mă să te îmbrățișez — așa, așa —, poate trece la mine — poate se revarsă talentul la mine —
(așteaptă)
Nu se revarsă —

Haydn
Nu se revarsă —

Luigia
(și ea îl îmbrățișează pe Haydn)
Nu se revarsă —

Împreună
(ca un final)
Nu se revarsă —
(întuneric)

20.

(ca adineaori, dar fără Antonio; muzică; o scenă lentă)

Haydn
Se revarsă. Ceva se revarsă —
(întuneric)

21.

Haydn
In nomine Domini, început — Laus Deo sau Soli Deo gloria, sfârșit —
(muzică)
Dimineața mă așez la pian — în fiecare dimineață — în fiecare dimineață —
(Polzelli își pune degetul pe buzele lui Haydn, st-st-st, potolește-te, dar Haydn încearcă să mai spună ceva)
Mă așteaptă deja pianul — ca un câine credincios, dragul.

Polzelli

(între timp, îi miroase capul lui Haydn, îl și dezmiardă)

Bun — e bun mirosul-Haydn — țepi —

(tăcere)

Ăștia-s țepi — țepii sunt partea cea mai virilă a trupului — mai puțin decât barbă — mai mult decât nebărbierit —

(dezmierdat)

Țepii sunt paraleli —

(tăcere)

Nu-ți fie teamă, dragul meu Joseph —

(tăcere)

Nu-ți fie teamă, nu spun că țepii se întâlnesc la infinit — st-st-st — tace — în mod oficial nici n-ai putea avea țepi, nu-i așa? — iar dumneata respecți dispozițiile, nu-i așa? — st-st-st — acum eu vorbesc — valeții pot să fructifice exclusiv noaptea drepturile și posibilitățile țepilor, nu-i așa? — firește, câtă vreme noaptea e noapte —

(tăcere)

Pe tine asta nu te interesează, pe tine te interesează numai pianul — care dimineața te așteaptă ca un câine credincios, dragul —, hai, dă năvală drept în inimă, Papa —

(tăcere sau muzică sau tăcere care-i muzică)

În țepi nu ești viguros — nu te poți baza pe țepii catolici — țepii sunt protestanți — cresc cu încăpățânare — cresc împotriva cuiva, în ciuda a ceva — sfârâitul țepilor protestanți, întunecimea mohorâtă, albăstrie reprezintă însăși opoziția — țepii catolici — scuze — sunt un nimic — fleașcă — nicio întunecime albăstrie, mult mai degrabă nesiguranță stacojie — da, țepii catolici sunt doar bulibășeală și neglijență — neglijență și păcătoșenie —

(foarte cochet)

Carevasăzică, cu fapta și cu neglijența!

(întuneric)

22.

(parcă am lua de la capăt sau am corecta scena precedentă)

Haydn

In nomi —

Polzelli

(îl întrerupe)

Te doresc.

(tăcere profundă)

Te doresc cum numai o femeie de nouășpe ani poate să dorească — îți doresc totul — vocea — tăcerea — cocoașa — am impresia că ești cocoșat —, ținuta dumnitale parc-ar fi arcuită — pielea aia urâtă — o doresc — îți doresc ciupiturile de vărsat —

(muzică)

Ciupiturile de vărsat și negii — ciupitura, intră — adâncitură — negul, iese — ridicătură — unde ar trebui să fie ceva, nu este —, unde n-ar trebui să fie, acolo este — la dumneata nimic nu-i la locul lui — pentru că dumneata ești însuși locul.

(muzică)

Te doresc — îți doresc oasele — oasele dumitale sunt cele mai frumoase —, craniul — craniul dumitale —, craniul —

(între timp, la auzul cuvintelor: oase, craniu, intră Îngerul; ține în mâini cele două cranii cu care face jonglerii)

Îngerul

Cu craniile astea, arăt de parc-aș fi moartea în persoană. O moarte jucăușă. Dorința — pe de o parte, dorința ce copleșește totul — iar pe de altă parte, în apropierea ei, moartea — frumoasă idee!

(întuneric)

23.

(parcă s-ar continua scena precedentă)

Polzelli

Te doresc!

Îngerul

Da' mai termină odată! — atât de tare te doresc, că picioarele n-ating pământul! — te doresc, te doresc — am înțeles — tremuri din toate încheieturile și ai impresia că lumea întreagă tremură cu dumneata — am înțeles noi totul.

(tăcere scurtă)

Pe Papa să-l sâcâi, parcă el ar fi cel care nu-nțelege —

Haydn

(glacial)

Cara Polzelli — am înțeles — dorești să fii amanta mea —

(ridică din umeri)

N-o să încep să mă contrazic cu dumneata!

Polzelli

Te doresc, Papa, mai mult de-atât nu pot să-ți spun.

Haydn

Acu' ce să-ți răspund?! — mă onorezi — parfum de migdale — strălucirea diamantului în dinți — și puțină vulgaritate — și mai câte —

Îngerul

(face un semn, încremenesc)

Șih — mai câhte?! — fac pe mine — dacă poetizarea scapă din hățuri, nu se mai oprește — știți cum se numește poetizarea scăpată din hățuri?

Kitsch!

Kitsch!

Kitsch!
Kitsch-ul este siropul dulceag cu care înghițim realitatea — lumea nu este în stare să se conștientizeze — nu-i curioasă de sine — și încă se mai miră că am început să beau — kitsch-ul se preface că ar fi adevărat — o minciună infectă — se preface c-ar fi frumos — strălumineze pentru voi eternul apus de soare în sos de bulion — se preface c-ar fi suferință — sentimentalism jegos — se preface c-ar vorbi despre iubire — dar vrea doar să scape teafăr — să scape de tot — să scape de toate — să scape —
(tăcere)
Kitsch în artă — kitsch în viața de toate zilele — kitsch în pat — kitsch în patriotism — acu' asta-i trendy, la asta se conectează cei mai mulți —, kitsch în memorie — numai să nu doară — fraților, să ne iubim —
(se cântă încet melodia lui Rezsõ Seress, Let's Love Each Other*)*
Dar mai ales pe ei înșiși — kitsch în credință — Credințăkitsch — Religiekitsch — Dumnezeukitsch — iertare, șefu'.
(cântăcește șlagărul; parodie)
Inima-i cea mai frumoasă comoară — fraților, să ne iubim — nu găsim un cuvânt mai frumos ca iubire, în zadar tânjim — oricum, viața zboară — apoi ne înghite mormântul — zboară și clipa, păcat — nu mai revine momentul — să ne iubim, fraților, să ne iubim —
(tăcere profundă)
Plecat din Moscova, plecat, plecat! Și înapoi, niciodată! — Nici îndărăt nu mă uit, alerg ca un bezmetic — caut cotlonul singurătății pribege! Mașina! Și înainte!
(într-o parte)
Prea multă minte strică!
(întuneric)

(urmează scene scurte, sprintene, Haydn stă, în general, în genunchi, între picioarele Luigiei Polzelli, apoi invers, ea între picioarele lui, își înfundă capul unul în brațele celuilalt, de acolo își rostesc replicile, din cauza asta, uneori se înțelege greu ce-și spun; sunt când pe pian, când sub pian — scuze, dar sper că nu noi tre' să ghicim totul; Îngerul umblă de colo-colo, gata să noteze totul, firește, are în mâini craniile)

24.

(Haydn, fericit, chiotind, împinge în sus și-n jos pianul! ce-mpinge, de-a dreptul îl saltă, Polzelli stă tolănită pe pian, parcă ar face plajă pe un iaht; firește, muzică, prelung)

HAYDN

(se oprește, gâfâie satisfăcut)

Dumneata mă dorești pe mine, eu te doresc pe dumneata — cine trece peste râu, prin apă — gogilizda?

ÎNGERUL

(zbârlit)

Nu există în creație ceva de un nivel mai scăzut, doar eu???!!! — Și cum, cum de-i posibil așa ceva?!

(întuneric)

25.

(Haydn stă la pian, Polzelli e în genunchi, între picioarele lui)

HAYDN

Deschide-ți numa' gâtul, încă nu-i la locul lui.

(întuneric)

26.

(același lucru, invers)

Polzelli

Deschide-ți numa' gâtul, încă nu-i la locul lui.

(tăcere, Haydn își înfundă capul între picioarele femeii)

Haydn

Cât e de fierbinte!

Polzelli

Dacă mă așez pe pajiște, se pârjolește iarba.

Îngerul

Tunsă, udată, tunsă, udată —

Haydn

(abia se înțelege)

Abia acum am înțeles ce-i viața! Tot ce zboară se mănâncă!

Îngerul

Papa, din asta nu se înțeleg nici măcar o curvă de cuvânt!

Polzelli

Curvă? Da' cum îndrăz-

Îngerul

Acolo n-am împărțit nicio carte — Papa, articulează —, da, acolo, înăuntru, hai, încă o dată —

Haydn

(dintr-o dată cumpătat)

Aici totul este al meu —

Îngerul

Papa, și adineaori asta ai spus?

Haydn

Asta.

Îngerul

Pe cuvânt de onoare?

Haydn

Pe cuvânt de onoare.

(întuneric)

27.

(Haydn la pian, lucrează)

Polzelli

Dragul meu Joseph —

(tăcere; Haydn parcă nici n-ar auzi)

Dragul meu Joseph, îți place să fii bărbat?

Haydn

(neatent)

La asta încă nu m-am gândit așa.

(lucrează în continuare)

Dimineața mă așezam la pian — mă așteaptă deja pianul —

(Polzelli chelălăie batjocoritor, asemenea unui câine)

Ca un câine credincios, dragul — Nulla dies sine linea —

Îngerul

(dându-și importanță)

Eidar — da, eidar! —, ei, dar cine mai știe în ziua de azi latină?! — pentru că asta-i în latină, asta înseamnă ca nicio zi să nu treacă fără muncă, fără o trăsătură de condei, Plinius cel Bătrân!, care susține că așa obișnuia să spună Apelles, pictorul de curte al lui Alexandru cel Mare, în sensul că fiecare zi să-și aibă rostul ei.

Haydn

(neatent)

Tacă-ți gura odată!

ÎNGERUL

Iertare că-mi cer scuze, eu numai învățătură-educație-distracție… Iar Plinius cel Tânăr, pe care obișnuim mereu să-l cităm — de nenumărate ori —, spune: Asta nu-i o abatere, e însăși opera — cu asta încercăm să ne acoperim — dar continuați, vă rog, asta nu-i o abate-

HAYDN

In nomini Dei, început —

(așteaptă, Îngerul îi face semn că el nu, să rezolve cine-o vrea)

În numele Domnului — și mi-am pus mâinile pe clape — și le-am lăsat, las' să se miște. Am tot încercat să văd ce iese, cum e — ce vrea să iasă — cum vrea să iasă —, am crezut că lumea e plină de muzică —

(tăcere, este atent)

Sau că eu sunt plin de muzică — dar e același lucru — nu m-am preocupat de mine separat — cu ego-ul meu — după părerea mea, pe atunci nici nu era ego

ÎNGERUL

Nici ego, nici colesterol —

HAYDN

M-am preocupat numai de muzica din mine, care creștea — mă uit, adun — pianul, ca o plasă pentru fluturi — voiam să văd ce prind din oceanul muzicii —

(tăcere, este atent)

Nu fac nimic, sunt doar atent — nu născocesc nimic, doar aflu — există totul — Domnul s-a îngrijit de asta — toate melodiile — toate —

ÎNGERUL

Inclusiv orchestrația, Papa?! Nici chiar așa, nimic — ceva ar trebui să facă și omul —, eu, nu-i așa, außer Konkurrenz? neamț, în afara concursului — și libertatea, măi, pulică? — și demnitatea omului?

Haydn

Libertatea Domnului e libertatea mea — demnitatea Domnului e demnitatea mea.

(muzică)

Mozart a compus în cap — și la pian —

Îngerul

(notează ceva; într-o parte)

Bine că-mi amintesc, Mozart, să se întâlnească cu Mozart! — s-au și întâlnit — au și pus de-un cvartet de coarde —

Haydn

După-amiaza mi-am limpezit gândurile — a doua zi am exersat — am adaptat muzica după oameni — după muzicanți și prinț — după urechea princiară — urechea princiară nu era rea, da' tot ureche princiară e —, timp de treizeci de ani ureche princiară —

Îngerul

Papa, de ce faci pe modestul — ureche princiară, pe de o parte — activitate muzicală radicală, pe de altă parte —, treij' de ani ureche princiară fără concesia sunetelor —

(Dacă există spațiu, timp, dispoziție, gust, tertip, atunci cântărețele pot alerga pe scenă, se pot zbengui în jurul lui Haydn: „Nu atât de înalt, dragul meu maestru!“, „Aici, puțină arie în plus, una mică de tot, altcineva să nici nu vadă, numai eu și maestrul…“, „Zanini să nu stea în fața mea.“, „Pozzi să nu stea în fața mea“, „ Polzelli să nu… e totuna, Polzelli se așază unde vrea…“, „În text e scris că futangiu, asta la ce se referă, maestre, vă rog. Curat profesional.“, „Să transpunem mai jos“, „Aici, după recitativo secco, mă mir să nu fie acompaniamentul orchestrei…“, „Știu că trebuie rezemat bine… Acum l-am rezemat bine… sunetul…

maestre?“, „Cred că am realizat zâmbetul interior. Tehnica sinusului și nu veselie, am reținut.“, „Vai, Papa, e totuna, numai spune-mi ceva, orice, maestre!“ — apoi cântărețele ies, alergând, din scenă; dacă nu există posibilitatea concretizării celor de mai sus, Haydn mormăie propozițiile respective, imitând?)

HAYDN

Ce merge — ce nu merge — muzica, pe de o parte un dar ceresc — pe de altă parte, exersare — ceea ce nu este nu există — Tomasini a fost în stare să interpreteze orice — soțul-Polzelli n-a știut să interpreteze orice — Pozzi cânta totul — Polzelli nu știa să cânte totul — era ce știa,
(muzică)
era ce nu știa —
(muzică)
Parfum de migdale — strălucirea diamantului în dinți — și puțină vulgaritate — trebuie — îmi trebuie muză — uneori îmi trebuie ca atunci când respir să-mi bată foarte tare inima — trebuie să mi se zăpăcească ziua — ziua de muncă — să nu văd clapele — mă uit, mă tot uit, nu văd — o clapă neagră, o clapă albă — dar eu tot numai picioarele tremurânde ale lui Polzelli le văd — nici măcar burta acoperită cu pufuleț — tremuratul — muza nu-i o simplă iubită — de iubită e iubită — dar nu una simplă —

POLZELLI

(într-o parte)
Încordarea noastră sufletească cea de toate zilele dă-ne-o nouă azi — așază-te numai la pianul acela nenorocit care ți-a devorat toată viața, fără să fi observat —
(tăcere, cu drăgălășenie)
Țepi —

Haydn

(neatent)

Asta a fost deja!

Polzelli

(cicălitoare, prelung)

Papa — ei — te rog — te rog eu mult — mi-ar plăcea — mi-ar plăcea — mi-ar plăcea

(din adânc, parcă ar vorbi din gât, dintr-un gât adânc, deep throat)

Arată-mi chistul Baker — măi, măi, bandito-sexual!

(impasibil, Haydn lucrează mai departe)

Nu ești un tip care să intre în extaz… Sau știi ce? Nu te interesează ce vreau? Să ne plimbăm în jurul lacului, pe malul lacului.

Haydn

(neașteptat, vioi)

Lacul ăsta n-are mal — pur și simplu, nu este nimic care să se comporte drept mal… Un lac interesant. Să-ți înșir niște date?

Polzelli

(isterică)

Nu!

Haydn

Zidul din jurul Beijingului are 2 000 de mile, cea mai lungă stradă are o lungime de 3 mile și o lățime de 130 picioare, zidul are o înălțime de 26 picioare, și în general, o grosime de 15 picioare, la bază — 20.

Polzelli

(referindu-se la Haydn)

Nu pot să cred!

(într-o parte)

Nici n-a fost în China — un monstru — monstrul cel de toate zilele —

Haydn

Cu toate că-i așa, pe zid, la fiecare 150 de pași, se află câte un turn înalt de 15 picioare și lung de 45 de picioare, în total — 45 de mii. Actualul împărat are 83 de ani, toată lumea îngenunchează în fața lui.

Îngerul

Haydn era exact ca bunica: la bătrânețe, exprima totul în cantități și-n cifre. Când vorbea despre tata, bunica spunea așa: tatăl tău, fiul meu, cu un destin nenorocit. Parc-am fi într-o piesă tradițională de teatru, unde încă mai e important să se știe cine ce este. Tatăl nostru, după cum bine știi, a fost negustor de cereale. În asemenea situații, totul este clar.

(tăcere prelungă, întuneric)

28.

(Polzelli însărcinată, stă la pian; pe pian, tot felul de cratițe, farfurii, scutece etc., lângă pian, un cărucior de copii pe care Polzelli îl tot hâțână — de altfel, Haydn e la locul lui obișnuit, între picioarele femeii)

Polzelli

Sunt gravidă —

(tăcere)

Însărcinată.

(tăcere)

De ce nu-mi spui niciodată că mă iubești?

Haydn

Pentru că te iubesc.

Polzelli

Nici flori nu-mi trimiți niciodată.

Haydn

O dată ți-am trimis deja — n-a fost ieftin — cu toate că domeniul mi le-a socotit la un preț rezonabil —

(tăcere)

Erau niște flori frumoase.

Polzelli

Îmi amintesc, erau frumoase.

Haydn

Eu — eu.

Polzelli

Știi să începi o propoziție și altfel decât cu eu?

Haydn

Eu sunt tatăl?

Îngerul

(într-o parte)

Au existat bârfe de acest gen. Literatura de specialitate le consideră neîntemeiate. Ei, ne-în-te-me-ia-te. Râde ciob de oală spartă, dar omul nu trebuie să fie mereu răutăcios. Numai atunci când trebuie să fie răutăcios trebuie să fie răutăcios. — Signora a stat zece ani la castel, în timpul ăsta a născut pentru lumea asta frumoasă patru copii — pe vremea aceea, nu se punea problema împuținării ungurimii — chiar dacă era vorba de italieni — lume frumoasă — ce-i frumos e frumos — ce-i de râs în asta? — Auzi, Domnul meu?

(tăcere)

Nu întotdeauna răspunde — sau nu se aude —

(muzică frumoasă)

Dar este când răspunde — sau așa se aude — care dintre prunci o fi ăsta, habar nu am —

Polzelli

Da’ de ce-ai fi tu tatăl? Am eu bărbat oficial!

(pe această replică, intră Antonio Polzelli)

Antonio

Hah, ce văd eu!? Ce porcărie în asta întunecime panonică? Pe de o parte, țânțarii, iar pe de alta, porco grosso —

Polzelli

Toni! — Toni, dragule, mă auzi? — Toni, dragule, tu ești muzicant — Papa, nu mă întrerupe — muzicantule, tu auzi — tu auzi și nu vezi — și ce auzi?

Antonio

Ce auzi?

Polzelli

Auzi, Toni, nu-i așa?, că Papa îți majorează leafa, asta auzi, Toni, nu-i așa că aude bine, Papa?

(puțină tăcere)

Auzi bine, Toni! — Iar acu’ dispari, dar rapid!

Antonio

Rapid.

(pleacă)

Polzelli

Îmi vezi trupul cel nou? Vreau să-mi văd frumusețea în ochii tăi —

Haydn

Of cors, of cors…

Îngerul

Ce-i cu tine, Papa, impresii londoneze?! — Manual de engleză pentru începători —

Polzelli

Ia, privește! — sunt plină de viață —

Haydn

(încet)

Sunt plin de muzică —

POLZELLI

Ce tot mormăi?

HAYDN

O muză gravidă — asta nu-i contradictio in adiecto?

ÎNGERUL

Dacă asta-i problema — crește nivelul cultural —

HAYDN

(se apleacă peste burtă, nu neapărat cu un gest ingenuu)

Tremur din cauza trupului tău — niciodată n-am plâns, chiar și bătrân, mai degrabă mi-au curs lacrimile — n-am hohotit disperat, nici singur, nici pe umărul cuiva — sunt puternic — puterea mea e slăbiciunea mea —

(muzică)

Pentru că Dumnezeu mi-a dat o inimă senină — o să mă ierte că-l slujesc cu seninătate —

ÎNGERUL

Știu, maestre, știu — ăla-i un om bun — nu uneltesc împotriva lui — sunt loial față de șefu' — dar totuși — misele alea! — nu sunt prea — da, chiar așa — nu sunt prea vesele misele alea? — una bucată Kyrie eleison în șase optimi — ce să spun — Doamne, miluiește-ne și roagă-te pentru noi — parampampam — păi, nu prea știu —

(tăcere sau muzică)

Bonasera seniorina, kismi gudbai —

HAYDN

(stă îngenuncheat cu smerenie în fața burții)

Viață ușoară, strălucitoare —

POLZELLI

Nu plânge — Giuseppe — nu plânge —

HAYDN

(într-o parte, cumpătat)

Nu plâng — caut —

(își vâră mâna sub fustă? Sau iar propun un gest prea ieftin? În tot cazul: întuneric)

29.

Îngerul

(pare responsabilul cu ce se întâmplă pe scenă, poate are și microfon)

Ultima atenționare, Mozart, să vină Mozartu' pe scenă!

(tăcere)

Wolfi, la dracu', du-te pe scenă!

(parcă cineva l-ar împinge pe Mozart direct în mijlocul scenei; ni-l putem imagina îmbrăcat într-un sacou yuppies, al dracu' de scump, purtând perucă, dar, la urma urmei, ce nu ne putem imagina?; în timp ce iese, Îngerul spune într-o doară)

Îngerul

Cu îndemânare, Mozică mic, cu îndemânare!

Mozart

Papa, unde ești?

(Haydn iese de-a bușilea de sub pian, dintre picioarele lui Polzelli, îndată ce-l vede, Mozart se lasă și el pe brânci, chef-nesc fericiți, se învârt cu veselie de jur-împrejur, latră, se joacă, poate că și cântă lătrând, în tot cazul: și așa mai departe; o mare prietenie între bărbați; apoi stau în tăcere, gâfâind)

Papa, punem de-un cvartet de coarde?

Haydn

În doi?

(stau așezați pe scenă)

Mozart

Am putea încerca — noi doi suntem în stare de orice — Papa, dragul meu Papa, ce mult timp a trecut de când nu te-am mai văzut —

Haydn

Marele Mozart — și eu mă bucur —

Mozart

Ți-am adus șase cvartete de coarde, parc-ar fi două kile de rodii. Sunt roadele unei trude îndelungate și grele. Ți le ofer sperând că nu le vei considera nedemne de tine.

(tăcere, privește de jur-împrejur)

Papa, ție nu-ți vine să mori în — nu-știu-cum-se-cheamă-asta? Atâția ani…! Eu n-aș rezista aici nicio săptămână. Și țânțarii! Și prințul!

Haydn

(indispus)

Am avut prinți buni.

Mozart

Măi…, știi că doi țânțari întotdeauna —

Haydn

Știu. Știu cum sună când se izbesc doi țânțari.

Mozart

(râde)

Papa! Dar cum sună când se izbește unul? Poftim?!

(tăcere)

Să nu mai rămâi aici, Papa — sau inventează ceva — cum vine asta, muzica ta e la cel mai înalt nivel — super — e palpitantă, sublimă, senzuală, pasionantă și umoristică, umoristică, Papa, umoristică — și când mă uit la viața ta —

(sforăie)

Adorm. Cum vine asta?

Haydn

N-are importanță. E totuna.

Mozart

Păi, cum în pisici să fie totuna, o, dirijor princiar, bătrânul meu prieten demn de respect?! O să mai ai tu probleme serioase cu posteritatea.

Haydn

Păi, asta chiar că-i totuna. Mi se rupe de posteritate.

Mozart

Spui acum! Dar uită-te la tine peste două sute de ani! Atunci n-o să vorbești așa. O să se spună că genialul de Mozart încolo, că mistrețul de Beethoven pe dincolo — n-o să-ți cadă bine. Și știm, nu din cauza muzicii tale!

Haydn

Inclusiv Beethoven?

Mozart

Păi, sigur că da. Dar în afară de muzică, Ludovic a mai pus și altceva pe masă.

Haydn

Ludovic? Ce? Ce a mai pus pe masă?

Mozart

Surditatea lui! Faptul că-i surd!

Haydn

Ce spui? N-aud!

Mozart

Surditatea e deja ceva. O idee — tocmai compozitorul n-aude muzica lui preferată, care-i place. Nu-i cine știe ce idee, dar funcționează. Seamănă puțin cu faptul că tocmai poporul ales nu-l recunoaște pe Mântuitor. O dramaturgie abilă.

Haydn

Băiete, vorbești verzi și uscate!

Mozart

(rânjește)

Păi, sigur că da.

(tăcere)
Papa, asta-i o nimica toată. Nicăieri un scandal —
(arată spre Polzelli)
asta nu se lasă cu scandal — timp de zece ani, una, adică una bucată amantă. Nicăieri ceva demn de consemnat — sârguința nu poate fi consemnată — și eu sunt sârguincios — noi toți suntem sârguincioși —

HAYDN
În afară de Rossini. În schimb, el gătește bine.

MOZART
Papa, asta-i o nimica toată. Măcar dac-ai fi fost un copil-minune. Ei, nici treaba asta nu-i o savarină, dar măcar funcționează. Doamne, ce mă mai plictiseam!

HAYDN
Copil-minune — păi așa ceva cred că deja n-am să mai fiu…

MOZART
Papa! În ce privește valoarea marketingului, numele de Haydn este cel mai puțin prețuit dintre starurile lumii… Știi cât câștigă Federer?

HAYDN
Nu-l cunosc. Dar știu că Händel câștigă mult. Federer e mai bun decât Händel? Dar și eu câștig bine. Acu' m-a cadorisit contele Erdödy cu o trăsură cu doi cai, pe de altă parte, am depus o cerere la ilustrisimul prinț în privința fânului și a ovăzului… Am șanse bune…

MOZART
Știu că ești mai viclean și mai abil decât se crede, ești cu capul pe umeri, șmecher și cumpătat, dragul meu Papa, negi fără să crâcnești că vinzi manuscrisele în două locuri —

HAYDN
Vrei să spui că eu?! Fără îndoială că am căutare — mă preocupă faptul că am căutare.

Mozart

Le-ai vândut lui Torricella, din Viena, lui Forster, din Londra și între timp le-a editat Boyer. Pe când tu făceai înnebunit reproșuri editurii Artaria — dar nu despre asta e vorba, Papa! Mai degrabă ar fi nevoie de un om care să aibă sarcina concretizării unui brand-Haydn... Bătrâne, din viața asta a ta n-o să iasă niciodată o piesă-Schaffer! Niciun film cu titlul de Joseph, făcut de Milos Forman! Din asta o să iasă cel mult o... o piesă nu-știu-de-care. Icsigregzet. Numele n-are importanță. Dar tu-i cunoști pe ăștia, pe ăștia de aici...

Haydn

Pe mine mă interesează în primul rând muzica.

Mozart

Da' ce crezi, pe mine ce mă interesează?!

(tăcere, se ridică din nou pe brânci)

Tre' să plec, Papa.

(cei doi câini se adulmecă)

Haydn

Wolfi, spune-mi, după părerea ta există prietenie adevărată între bărbat și bărbat?

(întuneric și râsul necruțător al lui Mozart)

30.

(Mozart și Haydn în continuare de-a câinii)

Îngerul

Mozart a murit.

(câinele-Mozart își dă ochii peste cap, se întoarce cu fața-n sus, Îngerul aprobă din cap, Haydn chelălăie, apoi se ridică în picioare și se așază la pian)

Haydn a murit.

(Haydn lucrează mai departe)
Își redă sufletul Creatorului!
(Haydn, la fel ca mai sus)
Dă-l înapoi odată!
(drept vânzător de ziare)
Geniul a fost îmbrățișat — nu — înjunghiat cu brutalitate — sânge și mister în serele princiare de flori —
(muzică)
Serele princiare — asta nu-i rău — serele princiare. Dar Haydn nu-i genul ăsta — nu-i genul ăla care poate fi omorât — cu atât mai puțin Bach —, nici n-ar putea să moară pe scenă — cel mult la masă, dar asta a fost deja —, în schimb, Mozart deja poate fi omorât — la fel și Ludovic — genul de cârcotaș —, Haydn nu poate fi omorât — de murit, moare, pentru că-i disciplinat — s-a informat — că omul e muritor —
(tăcere)
În afară de mine, aici toți sunt muritori — dar și asta a fost deja —
(merge lângă Haydn)
Intră odată!

Haydn

În inimă?

Îngerul

Acu' în mormânt.

Haydn

(cântă șlagărul unguresc: Megáll az idö*)*
Se oprește timpul — vavavava — stelele stau mute pe cer — vavavava.

Îngerul

Greșești, tătucule — timpul nu se oprește — du-te înainte — de altfel, mai ales tu ai fi fost împușcat — dacă se oprește timpul acolo, la pianul tău — sau muzică, sau se oprește

timpul — vavava — Acu' nu mai ai de ales, acu' este numai vavava — vavava-vai-ce-zgribulit — go înăuntru — mai spune câteva cuvinte finale, ca să se poată cita — dar niciun Mehr Licht! — Goethe rade totul — Goethe e bun, Goethe e îmbelșugat, pe pășunea lui iarba-i grasă — scuze —
(fredonează muzică de Haydn, cântă Gott erhalte*)*
Asta o să fie bine, Papa.
(într-o parte)
Se spune că în ultimele sale zile asta a cântat, de mai multe ori, iar în ultima zi chiar de trei ori, una după alta. Și tot de atâtea ori a izbucnit în plâns, atât de mult îi plăcuse.
(continuă)
De altfel, e puțin meschin ca în ceasul morții să-l ovaționăm pe împărat — la o viață meschină, un final meschin, dragul meu Joseph — nu-i așa? — cvartete de coarde dumnezeiești — simfonii dumnezeiești — sonate dumnezeiești — și mise încântător de umane — o viață de mic-burghez — anodin — deplorabil — bun doar pentru terenul mic.
(muzică)
Asta parcă aș fi spus-o prea repede — vedetă mondială bună doar pentru terenul mic, așa ceva nu este — de altfel e nedrept — pentru că ție ți s-a rupt cu eleganță de viața ta mediocră —
(îl ajută sau în împinge în groapă)
Pentru micul-burghez e important stilul de mic-burghez — ție, nu — chiar așa, cu ce s-a ocupat tatăl tău?

Haydn

Niciodată n-am avut profesori ca lumea — am descoperit totul singur.

Îngerul

Părintele cvartetului de coarde! — Părintele simfoniei! — Părintele formei de sonată!

(tăcere)
Nicăieri o mamă — vrei să vorbești despre ea?

Haydn

(așa cum făcuse deja, cântă — el sau vreun instrument etc.; prelung? sau foarte scurt? sau — în zambilica ei de viață — între cele două?)
Pa-rampa-pampam-pararam!

Îngerul

(îl urmărește din mimică, spaimă, rânjet, malițiozitate, înțelegere)
Păi, în asta nu m-aș amesteca — și fiul de țăran e tot țăran —

Haydn

Da — prințul e prinț — țăranul e țăran — și în fața lui Dumnezeu suntem egali —
(intră în mormânt; Gott erhalte*?)*

Îngerul

Muzica lui întotdeauna l-a împins acolo — în fața lui Dumnezeu —
(tăcere)
Leș — ce duhnește — oale — și ulcele — omul e o floare — eu nu floare —
(pleacă, întuneric)

31.

(Therese atârnă în mormântul descoperit, Rosenbaum o ține de picioare, parcă ar duce o roabă)

Rosenbaum

Therese, îl ții bine? Numai capul, să nu cumva să rămână șchiop!

Therese

Pute, tare mai pute.

Rosenbaum

Nu pute, draga mea, e Haydn.

Therese

Pute!

Rosenbaum

Nu vreau să mă cert, Therese. Acțiunea pornește. Știi bine, draga mea, că amândoi suntem adepții fanatici ai craniologiei lui Gall, cu alte cuvinte, ai frenologiei. Ce înseamnă asta? Conform acestei teorii, genialitatea e cuibărită în creier —

(o plesnește pe femeie peste cur, în continuare astfel o să arate tot ce are de arătat)

Iar acest lucru poate fi demonstrat și prin măsurători — unele zone ale creierului corespund unor capacități, dacă n-ai ști la fel de bine ca mine, pe barba 'mnezeului meu că ți-aș arăta — aici, pe creier —, organul atașamentului prietenesc, cel al fidelității și al iubirii sublime — curaj, șiretenie, precauție, perspicacitate, simțul umorului, teozofie, sete de putere, înclinații artistice și tehnice — capacitate mai mare, creier mai mare — care apoi apasă pe osul craniului — care apoi, în funcție de asta, devine scobit, bombat, scobit, bombat, scobit, bombat —

Therese

Joseph Carl!

Rosenbaum

Scob! Scob! — Bomb! Bomb!

Therese

Nu sunt din lemn!

Rosenbaum

Am înțeles. Să mergem mai departe. În tot cazul, din orografia și hidrografia asta se poate citi totul — totul —

(citește)

Therese

Rosenbaum!

Rosenbaum

Forestier Srl? Am glumit. Ei, atunci —
(tăcere)
Aici, craniul are istorii, nu omul — demne de condeiul —
(dă din mână a lehamite; nu vrem să știm spre cine)
unui scriitor adevărat —

(Rosenbaum o trage pe Therese, cu Haydn cu tot, din mormânt, îl așază pe Haydn pe bancă, pentru cele ce urmează, am considera o reușită dacă Haydn ar fi o marionetă, nu o persoană vie, se așază și ei lângă el)

Rosenbaum

Marele Haydn!

Therese

Marele — pute!

Rosenbaum

(cu eleganță)
Dar e Haydn!
(din când în când, cadavrul cade în față, dar întotdeauna îl prind în ultima secundă)

Therese

Iute ca argintul viu.

Rosenbaum

Haydn.

Therese

Pute. Dar să ne apucăm de treabă.
(muzică)

Rosenbaum

(ține în mână un cuțit imens sau o spadă sau — în cazul în care e altceva decât spada — o sabie, se uită la tăiș)

Nu-i prea ascuțit.

Therese

Într-adevăr, nu-i prea ascuțit.

Rosenbaum

Din asta nu iese despicare — asta va fi ciopârțeală —, amestecul sângeros dintre fermitate și diletantism —

Therese

(țipă)

Nu politiza!

(se întoarce spre Haydn)

Mortul nu se mișcă — mortul stă — mortul e cuminte — așa — stă —

(Rosenbaum începe să taie, încetul cu încetul toată lumea va fi foarte plină de sânge)

Therese

Ce pute! — creierul pute cel mai tare — cel mai sclipitor pute cel mai tare — pe de o parte, cadavrul care pute — prospețime secundară —, iar pe de altă parte, muzica sferelor — pe de o parte, viermii dansând din buric — pe de altă parte, îngerii —

Rosenbaum

Tre' să nimerești partea moale dintre două vertebre!

Therese

Puiul are vertebre?

(muzică)

În Ungaria de Est, puii sunt tăiați berneval — nu știu ce înseamnă, așa se spune — dar asta acu' nu ne ajută —

Rosenbaum

Aici!

Therese

Mai bine aici! Cu toate că, aici, între cele două vertebre e tot o vertebră.

Rosenbaum

Să încercăm la gât.

Therese

Nici o problemă, numa' gâtu-i plin de sânge.

Rosenbaum

Se întinde — i se întinde pielea — se opune — dar asta am și așteptat de la maestrul — să nu-și cedeze atât de simplu enigma.

(tăcere; cadavrul scoate subit un sunet care aduce a scâncet)

Therese

Haydn! — un sunet-Haydn!

Rosenbaum

Ultimul sunet-Haydn! Ultimul sunet-Haydn e primul sunet într-o istorie care începe — istoria craniului.

Therese

Dar ce pute!

Rosenbaum

Istoria pornește — acum!

(întuneric)

32.

(la fel ca în scena 5, dar poate că rămân plini de sânge, tăcere lungă)

Rosenbaum

Tăcere lungă, ungurească.

Therese

Seară lungă, ungurească.

(tăcere, muzică, la un moment dat coboară lin din cer un balon, capul lui Haydn, cei doi se joacă cu el, se hârjonesc etc.; întuneric)

33.

(la fel ca în scena 6, mama lui Haydn, cu craniul mai mic [?]; muzică)

MAMA LUI HAYDN

(mângâie craniul)

In nomine Domini, început — Soli Deo gloria, sfârșit —

(muzică, tăcere etc.)

Băiețelul meu — niciodată, niciodată în viața ta n-ai fost îndrăgostit —

(la fel ca mai sus)

Du-te, băiețelul meu, joacă-te —

(rostogolește din scenă craniul, întuneric)

Cortina

Cuprins

Editor: Grigore Arsene
Redactor: Iulia Popovici

CURTEA VECHE PUBLISHING

str. arh. Ion Mincu 11, București
tel: (021)222.57.26, (021)222.47.65
redacție: 0744.55.47.63
fax: (021)223.16.88
distribuție: (021)222.25.36
e-mail: redactie@curteaveche.ro
internet: www.curteaveche.ro